NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. január 30., kedd 152. évfolyam, 25. szám Ára: 500 forint

AJÁNLÓ

Tuskék ellen hergelnek

Tovább folytatja harcát Jaroslaw Kaczynski, a Jog és Igazságosság elnöke az új kormány ellen. Ahogy pártja fogalmaz, „meg akarják értetni az emberekkel", hogy a kabinet „becsapta őket". A PiS ezzel már a következő, áprilisi megmérettetésre készül. **7. oldal**

Terrorista segélyezők

Az ENSZ Palesztin Segélyezési és Munkaügyi Hivatalának alkalmazottai állítólag közvetlenül is részt vettek a Hamász október 7-i mészárlásában, derül ki az izraeli titkosszolgálat jelentéséből. **8. oldal**

Programok kavalkádja

Idén is megannyi programot szerveznek a fővárosban működő külföldi kulturális intézetek. Körképünkben a Goethe Intézet, a Francia Intézet, továbbá a lengyel, olasz és finn programokat veszszük górcső alá. **11. oldal**

Sinner az új kedvenc

Tehetséges síelőként indult Jannik Sinner, az Australian Open győztese. Grand Slam-győzelme után a futballsztárokat megillető népszerűség övezi a teniszezőt. **14. oldal**

Nem vidámpark

Továbbra is nagy a veszélye annak, hogy az izlandi vulkánkitörés helyszínén, Grindavíknál újabb repedések keletkeznek, ám a turisták ügyet sem vetnek erre. **16. oldal**

Emeli a tétet az Unió

JELZÉS Cáfolta Brüsszel, hogy a magyar gazdaság gyengítésére készülne, egy kiszivárogtatott irat mégis erős figyelmeztetésként hat.

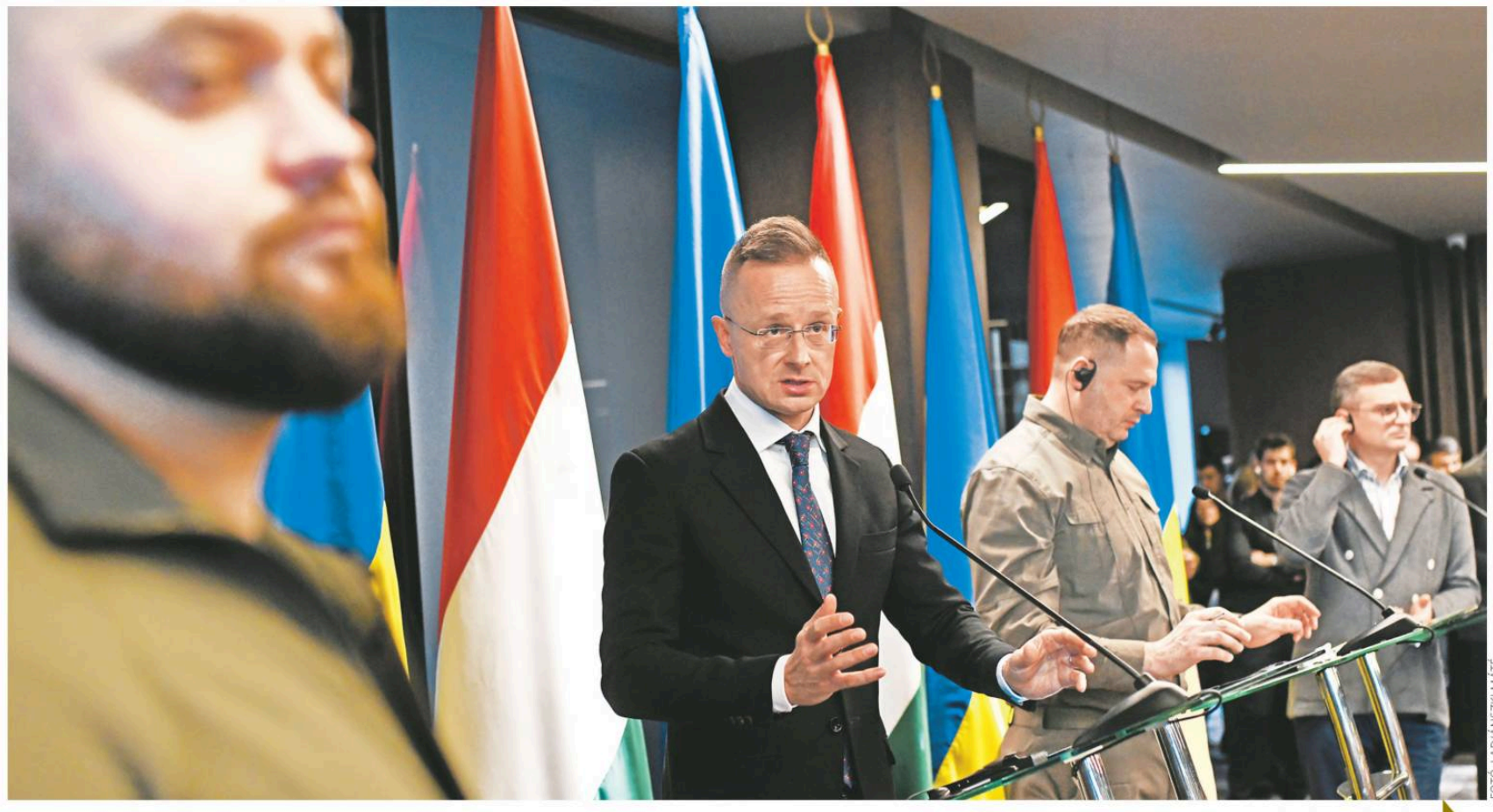

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Szijjártó ukrán kollégájával és az elnöki hivatal vezetőjével tárgyalt

NÉPSZAVA

Néhány óra alatt 390 forintra gyengült a magyar valuta az euróval szemben és esni kezdtek a tőzsdei árfolyamok – ehhez a Financial Times egyetlen cikke is elég volt hétfőn. Ez pedig még akkor is rámutat a magyar gazdaság sebezhetőségére, ha a brit lap súlyos értesülésekről számolt be: a kiszivárogtatott dokumentum szerint az EU szabotálja Magyarország gazdaságát, ha Budapest a csütörtöki uniós csúcstalálkozón megakadályozza az Ukrajnának szánt újabb segélyeket. Egy magas rangú EU-tisztviselő cáfolta, hogy az Unió a magyar gazdaság gyengeségeit tervezi célba venni, az EU Tanács titkársága „a saját felelősségére" készítette el a háttéranyagot. A pénzügyi csapokat nem is lehet pusztán a közös döntések megakadályozása miatt, egyik napról a másikra elzárni, ezzel együtt Brüsszel a dokumentumban foglaltakat erős figyelmeztetésnek szánhatta az Orbán-kormány számára.

Az Ungváron ukrán külügyminiszter kollégájával tárgyaló Szijjártó Péter sajtótájékoztatóján az uniós segélycsomag kapcsán nem nyilatkozott a várható magyar álláspontról, csupán annyit mondott, a témát Brüsszelben kell majd megvitatni.

RÉSZLETEK A 3. ÉS A 8. OLDALON

Megszületett a nagy bérletalku

TÖMEGKÖZLEKEDÉS Meglepően gyorsan lezárta a kölcsönös bérletelfogadásról szóló tárgyalásokat a közlekedési minisztérium és a fővárosi önkormányzat: tegnap bejelentették, hogy Karácsony Gergely főpolgármester elfogadta Lázár János tárcavezető január elején, egy speciális regionális tarifaközösség bevezetésére tett ajánlatát. Az új megállapodás szerit a Budapest-bérlet változatlanul érvényes a főváros egész területén a BKK mellett a MÁV, a Volán és a HÉV járatain is. Ami az igazi újdonság: az eddig a MÁV és Volán járművein érvényes Pest megyei havi vármegyebérlettel és a havi országbérlettel március 1-től a BKK járatain is lehet majd utazni. Mindegyik bérletet mindkét fél árusítani fogja, minden értékesítési csatornáján.

Mindez jó lesz sok utasnak, ám az már más kérdés, hogy jó lesz-e a fővárosnak, sikerülhet-e a költségeket és a bevételeket igazságosan megosztani a kormányzattal. Ami biztos: az eddigi, számos vitára okot adó költségalapú elszámolás helyett a felek teljesítményarányosan osztják meg a bérleteladásokból származó bevételt, és az ahhoz kapcsolódó menetdíj-kiegészítést.

FOLYTATÁS A 4. OLDALON

Húszezer kimaradt járat

SZTRÁJK Mintegy 20 ezer járat maradt ki a buszvezetők országos sztrájkjának második napján. Az apró, alig háromszáz lelkes somogyi zsákfaluból, Patalomból a reggel hét óra előtt egy perccel induló járat „hiányzott", amely a megyeszékhelyre tartott volna. „Józsi, beférek még hozzátok? A jó kurva anyjukat!" A megszólított bólintott, a negyvenes férfi pedig beült ötödiknek az autóba, s elindultak Kaposvárra. Előtte még tisztázta, nem a buszsofőröknek címezte kirohanását, hanem a buszosokkal packázó hatalomnak. Az egész megyében jellemző volt egyébként a fenti példa, nemcsak a sofőröknél, hanem az utasok körében is kiugró volt az akció támogatottsága. Dobi István, a munkabeszüntetést szervező szakszervezet elnöke a Népszavának azt mondta, büszke kollégáira, a mai bértárgyaláson emelt fővel néz majd Lázár János tárcavezető szemébe.

Az állomás elnéptelenedett ugyan, de magas volt a sztrájk támogatottsága

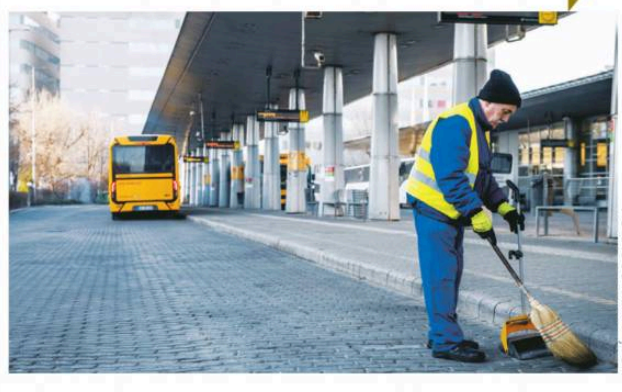

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

REFLEKTOR A 2. OLDALON

Pénzükre várnak a kórházak hitelezői

EGÉSZSÉGÜGY Év végéig lejárt követeléseik felét sem fizették ki a piaci beszállítóknak a kórházak – mondta lapunknak Rásky László, az Orvostechnikai Szövetség főtitkára, miután értékelték a szervezet adósságrendezésről készült felmérésére adott válaszokat. A cégek levélben személyes találkozót kértek Takács Péter egészségügyért felelős államtitkártól, s egyben jelezték azt is, hogy további kormányzati intézkedéseket tartanak szükségesnek a kórházak gazdálkodási stabilitásának helyreállítására és az orvostechnikai szállítók lejárt kintlévőségeinek kiegyenlítésére.

Tavaly novemberben már 120-130 milliárd kifizetetlen számlája keletkezett az egészségügyi ellátóknak.

FOLYTATÁS AZ 5. OLDALON

Tovább drágulnak az üzemanyagok

TANKOLÁS Szerdától ismét, ezúttal 7-7 forinttal nőnek a nagykereskedelmi üzemanyagárak – közölte a Holtankoljak.hu. Ha ez megjelenik a totemoszlopokon is, akkor a benzinért átlag 597, a gázolajért pedig 632 forintot kérhetnek.

Azóta, hogy a piacon irányadó Mol január 15-én az üzemanyagok jövedéki adójának január 1-jétől hatályos, bruttó 41 forintos emelésének második, 21 forintos részletét is érvényesítette egységein, a benzin ára 19, a gázolajé pedig 25 forinttal még tovább nőtt. Január 1-től számítva az emelkedés a benzinnél 57, a gázolajnál 54 forint. A két üzemanyagfajta tavaly november óta nem került ennyibe. Így a gázolaj után immár a benzin átlagdíja is átlépheti a 600 forintot.

A kis kutak a növekvő terhek miatt alig olcsóbbak a nagy láncoknál

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

FOLYTATÁS A 6. OLDALON

Húsz óra a garázsmenetig

VOLÁN Mintegy 20 ezer járat maradt ki a buszvezetők országos sztrájkjának második napján. Somogyban kiugró volt az akció támogatottsága – nem csak a sofőrök, az utasok körében is.

VAS ANDRÁS

– Józsi, beférek még hozzátok? A jó kurva anyjukat!

A megszólított bólintott, a negyvenes férfi pedig beült ötödiknek az autóba, s elindultak Kaposvárra. Előtte még tisztázta, nem a buszsofőröknek címezte kirohanását, hanem a buszosokkal packázó hatalomnak, ami miatt kimaradt az apró, alig háromszáz lelkes somogyi zsákfaluból, Patalomból reggel hét óra előtt egy perccel induló járat a megyeszékhelyre. A megállóban csak két tanácstalan középiskolás maradt, akik, bár hallottak róla, hogy a volánbuszosok sztrájkja miatt várhatón nem indul majd a reggeli busz, amivel iskolába szoktak járni, azért próbálkoztak. Némi tanakodás után aztán úgy döntöttek, nem próbálnak bejutni a főútvonal mellett fekvő Magyaratádra, ahonnét lenne csatlakozásuk Kaposvárra, hanem megvárják a következő járatot.

– Szóltunk a suliban, hogy lehet, nem fogunk beérni az első órára, rendes volt az osztályfőnök, nem akarta, hogy hajnalban jöjjünk, vagy begyalogoljunk Atádra, ami azért vagy 3,5 kilométer, megígérte, igazolja a hiányzást – mondta egyikük. Ő – társával ellentétben – hallott arról, miért léptek ismét sztrájkba a buszsofőrök, s állította, megérti őket, hiszen a megélhetésükről, meg munkakörülményeikről van szó. – Többször előfordult, hogy reggel ugyanaz a sofőr vitt be, mint akivel este aztán hazajöttem – magyarázta. – Ami azt jelentette, hogy legalább 14 órát dolgozott aznap. Ami nem normális, sőt, veszélyes, tuti kidöglött a végére, és azért nemcsak a saját életével játszik, hanem az utasokéval is.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Havi szinten 100 órával töltünk többet a munkahelyen, mint egy átlagember – így érzékeltette egy buszvezető, hogy milyen terheléssel jár hivatásuk

Szentgáloskéren a hat óra után néhány perccel induló busz maradt ki a hétközi menetrendből, s noha a faluból Ráksin és Mernyén át is el lehet jutni a megyeszékhelyre, a járathiány igencsak megnehezítette a bejutást Kaposvárra. Aki meg tudta oldani, vagy kocsiba ült, vagy legalább kivitette magát a 67-es útig, Mernyére, ahonnét aztán, ha a megszokottnál 40 perccel később is, de bejutott a városba, így az iskolába és a munkába. Néhányan a hajnali enyhe mínuszok ellenére nekivágtak a cirka 3 kilométeres sétának a ráksi elágazóig, ahonnét felférték az Igal felől Kaposvárra tartó buszok valamelyikére. A buszosokat azonban a félezres településen sem hibáztatta senki: a legtöbb sofőrt régóta ismerik a helyiek, s így pontosan tudták, hogy – miként egy helybeli asszony megjegyezte –, „nem hawaii nyaralásra kell nekik a több pénz".

3500 járatból
890 nem indult el Somogyban hétfőn. A teljes állomány úgy döntött, részt vesz a munkabeszüntetésben

A Bárdudvarnok kaposdadai településrészén élőknek is meggyűlt a baja a megyeszékhelyre jutással hétfő reggel. Itt hallottunk először epésebb megjegyzést a sofőrökre: egy hatvanas férfi szerint ugyan érthető, hogy több pénzt akarnak, de meg kellene érteniük, hogy az orosz–ukrán háború és a brüsszeli szankciók miatt nincs rá pénz, ráadásul az Unió is szemétkedik, nem adja oda Magyarországnak a neki járó támogatásokat, így, a kormány hiába adna, ha egyszer nem tud. Illetve nem annyit, amit a sofőrök akarnak, pedig nekik az ország érdekeit is nézni kellene, nemcsak a magukét:

– De hát ilyen önző világban élünk – tette hozzá lemondón legyintve. – Az ilyen megnyilvánulás a kivétel – mondta Katona László, a Szolidaritás Autóbusz-közlekedési Szakszervezet (SZAKSZ) somogyi elnöke. – Az utasok szinte kivétel nélkül megértőek, tudják, hogy a méltatlan körülmények miatt sztrájkolunk.

Somogyban hétfőn a 3500 járatból 890 nem indult el, közülük sok a reggeli csúcsidőben, ami jellemzően a nem főútvonal mellett fekvő kistelepüléseken okozott problémát. A sztrájk támogatottsága a tavalyit is meghaladta, akkor 10 százalék felvette a munkát, ezúttal viszont a teljes állomány a munkabeszüntetésre voksolt, így a 250 megyebeli sofőr csak a kötelező járatokat vitte.

– Meglepően jó volt a fogadtatása a sztrájknak, az emberek inkább a hiányos tájékoztatásra panaszkodtak, mert sokan még vasárnap sem tudták, melyik járat marad ki – mondta egy negyvenesforma buszsofőr. – Megértik a helyzetünket, hiszen látják, mennyit dolgozunk: napi 18-20 órát vagyunk a munkahelyen, rendszeres, hogy valaki hajnali 3-4 óra között viszi az első járatát, az utolsót pedig éjjel 11 után. El lehet képzelni, milyen állapotban. És innen nézve lehet, hogy somogyi szemmel első blikkre jók a fizetések, de havi szinten 100 órával töltünk többet a munkahelyen, mint egy átlagember. Hivatalosan kilenc órát lehet vezetni, a járatok között persze hivatalosan pihenőidőn vagyunk, vagy rendelkezésre állásin, utóbbi azt jelenti, hogy bármilyen probléma esetén indulni kell az aznapra betervezett útvonalak mellett egy ad hoc fordulóra. És van belőlük elég, a forgalomirányítók napi szinten egy A4-es lapot írnak tele a váratlan eseményekkel, s elhiheti, nem lóbetűkkel.

A sztrájk megítélését jól mutatja, hogy hétfőn délelőtt a kaposvári hosszú pihenőhelyen – ahol a sztrájk miatt megtelt a parkoló, s az átlagosnál háromszor-négyszer több busz várakozott – egyszer csak megjelent egy városi terepjáró, a sofőr kiszállt, s minden kommentár nélkül odaadott egy nagy rekesz kólát a sofőröknek, majd visszapattant az autójába és odébbállt.

„Emelt fővel nézek a miniszter szemébe"

A Volán-sztrájk második napján a várt 60 százaléknál lényegesen több, a buszvezetők 80 százaléka nem vette fel a munkát, és az elégséges szolgáltatás biztosítása mellett körülbelül 20 ezer járat maradt ki – közölte lapunkkal a Szolidaritás Autóbusz-közlekedési Szakszervezet (SZAKSZ) elnöke, Dobi István. A kimaradt járatok pontos számát azért nem tudta megmondani, mert a munkáltató azt közölte: ez nem nyilvános adat. Lapunk érdeklődésére a Volánbusz azt közölte: hétfő délutáni adatok szerint a vezényelt autóbusz-vezetők 56 százaléka vett részt a sztrájkban országosan. Állították, hogy vasárnap 3626 járat nem közlekedett, a hétfői adatokról pedig csak kedden tudnak tájékoztatást adni. Dobi István megjegyezte: először levélben kéri majd a céget, hogy hozza nyilvánosságra a két nap adatát, ha ennek nem tesz eleget, pert indít. Azt is megjegyezte: nincs oka arra, hogy a mai bértárgyaláson a padlóra szegezze tekintetét, büszke a kollégáira, és nyugodtan, emelt fővel néz majd Lázár János közlekedési miniszter szemébe. Az országos sztrájkot – mint arról többször beszámoltunk – azért hirdették meg, mert a MÁV-Volán vállalatcsoportnál tartott bértárgyaláson három év alatt átlagosan bruttó 25 százalékos alapbér-növekedést, idénre pedig egységesen 70 ezer forint keresetfejlesztést ajánlott a menedzsment. Ezt a dolgozókat képviselő 9 reprezentatív szakszervezet közül csak a SZAKSZ tartja elfogadhatatlannak, amely többéves ajánlatot nem ír alá, és ragaszkodik ahhoz, hogy ebben az évben legalább havi 90 ezer forint bérnövekedést kapjanak a dolgozók. A háromoldalú bértárgyalás ma folytatódik. Több érdekvédelmi csoport is támogatásáról biztosította Dobi Istvánékat.

MUHARI JUDIT

Meglepte a sztrájk a köztévéből tájékozódókat

EGER Sajátosan jelezte az egri buszpályaudvaron a Volán-sofőrök jelenlegi helyzetét két, egymás mellett lévő hirdetőtábla. Az egyiken a munkabeszüntetésről értesítik az utazóközönséget, megjegyezve, hogy a pénztárban és az interneten is tájékozódhatnak a kimaradó járatokról, a másikon pedig sofőröket keresnek álláshirdetésben, az egész megye területén, legalább tizennégy útvonalon. Mindez azt sugallja, hogy miközben a vállalat szakemberhiánnyal küzd, és csak Heves megyében Poroszlótól Verpelétig, Nagyvisnyótól Füzesabonyig, Noszvajtól Pétervására tudnának munkalehetőséget ajánlani az újonnan belépőknek, addig a mostani állomány tagjai kénytelenek rövid időn belül immár második alkalommal a munkabeszüntetés eszközével élni, hogy az eddiginél magasabb béreket csikarjanak ki. Ebben a térségben a sofőrök több mint 60 százaléka csatlakozott a demonstrációhoz, tudtuk meg az egyik buszvezetőtől az egri belvárosban lévő buszpályaudvaron, ahol vagy sztoikus nyugalommal, vagy éppen tanácstalanul, a táblákat böngészve próbálták eltalálni az utasok, melyik járat indul és melyik marad ki.

Abszurd hirdetőtábla: sztrájkfelhívás és álláshirdetés egymás mellett az egri buszpályaudvaron

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az induló járatokra meglehetősen sokan várakoztak: ott jártunkkor épp a Noszvajon át Bükkzsércre közlekedő kocsi előtt alakult ki nagyobb tumultus, s látni lehetett, hogy a várakozók legalább fele nem fog felférni a buszra.

– Iratokat másoltatni jöttünk be a városba, a férjemnek meg a gyógyszertárba is be kellett mennie. Idefelé még csak-csak eljutottunk, de hogy mikorra érünk haza, arról fogalmunk sincs – mondta egy idősebb asszony. Szavai szerint ők csak hétfőn reggel szembesültek a sofőrök sztrájkjával, mint mondta, a közszolgálati televíziót nézik, és ott egy szó nem hangzott el arról, mire kell számítaniuk országszerte az utasoknak. Internetet nem használnak, más hírforrásuk nemigen van, így csak abban bíztak kora délután, hogy estig valamelyik buszra felférnek, s nem kell ismerőst vagy családtagot megkérniük, fuvarozza őket haza.

A fűtött váróban hosszabb sor alakult ki a pénztárablakok előtt, mindenki próbálta megtudni, indul-e a kiszemelt járata vagy sem. Egy középkorú hölgy, aki Szilvásvárad felé tartott, azt a választ kapta, fusson íziben a közeli üzlet előtt kijelölt megállóhelyre, talán eléri a 3 perc múlva induló járatot, mert az utána következő kettő kimarad, s csak este lesz megint.

A hivatalos információs ablak Egerben ezúttal is zárva maradt. Korábban azt a tájékoztatást kaptuk, hogy létszámleépítés miatt épp azt a hölgyet küldték el, akitől naprakész híreket kaphatnának az utasok.

DOROS JUDIT

Nem uniós forgatókönyv, de erős figyelmeztetés

CSÖRTE Egy magas rangú uniós illetékes cáfolta, hogy az EU a magyar gazdaság gyengeségeit tervezi célba venni, a kiszivárogtatás mindenesetre elég volt ahhoz, hogy a forint zuhanni kezdjen.

FOTÓ: AFP/DURSUN AYDEMIR/ANADOLU

A pénzügyi csapokat nem lehet egyik napról a másikra elzárni, a kiszivárogtatás mégis fontos üzenet Orbán Viktor számára

HALMAI KATALIN
BRÜSSZEL

Az EU szabotálni fogja Magyarország gazdaságát, ha Budapest a csütörtöki csúcstalálkozón megakadályozza az Ukrajnának szánt újabb segélyeket – ez áll abban a dokumentumban, amelyet a tagállamok képviselőiből álló EU Tanács titkársága készített és amelynek részleteit hétfőn kiszivárogtatták a Financial Times című üzleti lapnak. Egy magas rangú EU-tisztviselő azonban újságírókkal közölte: a titkárság „a saját felelősségére” készítette el a háttéranyagot, amely semmilyen konkrét tervet nem vázol fel a többéves uniós költségvetésre, az ukrán pénzügyi csomagra és Magyarországra vonatkozóan. – A dokumentum egy olyan javaslatot tartalmaz, amely nincs összhangban a tárgyalások menetével – nyilatkozta. Állítása szerint a megbeszélések folynak, és az a céljuk, hogy mind a 27 uniós tagállam számára elfogadható kompromisszummal végződjenek.

Orbán Viktor kormányfő az uniós vezetők decemberi találkozóján megakadályozta a megegyezést az EU hosszú távú büdzséjének felülvizsgálatáról és benne az Ukrajnának négy évre szánt 50 milliárdos pénzügyi csomagról. Az állam- és kormányfők a február 1-jei rendkívüli brüsszeli csúcson próbálnak dűlőre jutni a segély feltételeiről. A tárgyalásokon egyelőre nincs áttörés, a magyarok a támogatás éves felülvizsgálatát szorgalmazzák, amely minden alkalommal vétójogot biztosítana a vezetőknek, köztük Orbán Viktornak. A többség számára ez elfogadhatatlan követelés.

A brit újság birtokába jutott feljegyzésben a tanácsi titkárság felvázol egy olyan stratégiát, amely szerint a tagállamoknak célba kell venniük a magyar gazdaság gyengeségeit, ha Budapest nem hajlandó feloldani a Kijevnek nyújtandó támogatással szembeni vétóját. Amennyiben a február 1-jei csúcstalálkozón nem születik megállapodás, a többi állam- és kormányfő nyilvánosan kijelentheti: a magyar miniszterelnök nem konstruktív magatartása miatt nem tudják elképzelni, hogy uniós forrásokat biztosítsanak Budapestnek. E finanszírozás nélkül a pénzügyi piacok, valamint az európai és nemzetközi vállalatok kevésbé lennének érdekeltek abban, hogy Magyarországon fektessenek be. Egy ilyen büntetés „gyorsan kiválthatná az államháztartási hiány finanszírozási költségeinek további növekedését és a fizetőeszköz bezuhanását” – fogalmaz a laphoz eljuttatott feljegyzés.

A jelek szerint már az ötlet meglebegtetése is elég volt ahhoz, hogy zuhanni kezdjen a forint és emelkedjen az irányadó kötvényhozam.

Mint a Financial Times megjegyzi, olyan még nem fordult elő, hogy a közösség kifejezetten egy tagállam gazdaságának az aláásását tűzze célul. Ehhez hasonló fenyegetést talán csak Görögország kapott, amikor a gazdasági és pénzügyi válság idején a német pénzügyminiszter belengette az eurózónából való kizárásának a lehetőségét.

Brüsszel a dokumentumban foglaltakat erős figyelmeztetésnek szánhatta az Orbán-kormány számára, hiszen a pénzügyi csapokat nem lehet pusztán a közös döntések megakadályozása miatt, egyik napról a másikra elzárni. Ráadásul az ötletet sem minden tagállam támogatná, és információink szerint nem is mindegyik értesült róla. Egy magas rangú EU-forrás azonban megjegyezte, hogy a kormányok most már valóban kezdik megelégelni a folyamatos magyar vétókat és vétófenyegetéseket és eszközöket keresnek az elhárításukra.

> A kormányok most már valóban kezdik megelégelni a folyamatos magyar vétókat és vétófenyegetéseket, és eszközöket keresnek az elhárításukra.

A nyomásgyakorlás része lehet a Magyarországgal szemben folyó hetes cikkelyes eljárás felgyorsításának szorgalmazása, amelyet sajtóhírek szerint néhány uniós kormány is támogat. A szavazati jog megvonását eredményező procedúrának azonban éppoly lassú lenne a kifutása, mint a pénzek felfüggesztésének. Ráadásul nem a döntések blokkolásának megbüntetésére, hanem a jogállamisági normák rendszerszintű megsértésének a szankcionálására találták ki.

Az Európa-ügyi miniszterek hétfői brüsszeli tanácskozását követően a soros EU-elnök nevében nyilatkozó Hadja Lahbib belga külügyminiszter elhárította a választ a kérdésre, hogy tervezik-e folyamatot a szankció közeli szakaszba léptetni. Didier Reynders, az Európai Bizottság igazságügyi biztosa pedig azt mondta, addig nem érdemes felpörgetni az eseményeket, amíg a kormányok döntő többsége nem áll a kezdeményezés mögé. Mint beszámoltunk róla, az Európai Parlament januári állásfoglalása mindkét uniós intézményt felszólította, hogy tegyen lépéseket a hetes cikkelyes eljárás beélesítésére.

Dühös kormányzati reakció

Magyarország nem enged a zsarolásnak – írta Bóka János, az európai uniós ügyekért felelős miniszter hétfőn a Facebook-oldalán még jóval azelőtt, hogy megérkezett volna az uniós cáfolat a Financial Times nagy visszhangot kiváltó értesülésére. Szerinte az eset megerősíti azt, amit a magyar kormány hosszú idő óta állít: Brüsszel az uniós forrásokhoz való hozzáférést politikai nyomásgyakorlásra használja.

Varga Judit, az Országgyűlés európai ügyek bizottságának fideszes elnöke – szintén még az uniós cáfolat előtt – többek között azt írta: már hetes cikkelyes „szappanopera” sem kell a brüsszeli liberálisoknak, hogy előjöjjön belőlük a birodalmi diktatúra hangja. „Már csak odaszólnak, mint a kocsmában, hogy fogjuk be, különben baj lesz” – tette hozzá.

Orbán Balázs, a miniszterelnök politikai igazgatója úgy reagált: Brüsszel úgy zsarolja Magyarországot, mintha nem lenne holnap.

Gyengülő forint, zuhanó OTP, sebezhető gazdaság

REAKCIÓ Rámutatott a magyar gazdaság sebezhetőségére a Financial Times cikke, hiszen a lap hírére erőteljesen reagált a tőzsde és a forint árfolyama is. A nap elején gyengült a forint az euróval szemben, és estek a tőzsdei árfolyamok, leginkább az OTP-t ütötték a befektetők. A nap elején 2,2 százalékos mínuszban nyitott a legnagyobb bank papírja, az esés a nap folyamán mérséklődött.

FOTÓ: BÉRES MÁRTON

Stabilan gyenge: az eurót 390 forint felett is jegyezték tegnap

Ugyanez nem mondható el a forintról: az euró reggel 388 forinton nyitott, az árfolyam folyamatosan emelkedett, délután 390 forint felett jegyezték. Mi több ezzel az árfolyammal a forint már éves alapon is gyengült, vagyis többe kerül egy euró, mint egy évvel korábban. A forint árfolyamát napok óta gyengítik a jegybank keddi kamatcsökkentésével kapcsolatos spekulációk, illetve a kormány, különösen Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter és a jegybank folyamatos vitája a gazdaságpolitikáról.

A legnagyobb probléma, hogy a magyar gazdaság valóban sebezhető, több okból is kiszolgáltatott helyzetbe került: az államháztartás hiánya kiugróan magas, emiatt az államadósság sem csökken a kívánt mértékben, a magas kamatok miatt pedig GDP-arányosan a magyar államadósság kamatterhei a legmagasabbak az Európia Unióban. Emellett még a jelenlegi 5,5 százalékos infláció is kiemelkedő mind az uniós összevetésben, mind a 3 százalékos inflációs célhoz képest.

A forint árfolyamát a magas kamatok mellett az uniós pénzek ígérete tartja egyensúlyban, így ha ez a mankó kihullana a hazai deviza alól, az újabb gyengülési hullámot indítana el. A kormány láthatóan kivárásra játszik, az idei évet megpróbálja komolyabb költségvetési kiigazítás nélkül megúszni az önkormányzati és a számára kiemelten fontos európai parlamenti választásokig, ám nem biztos, hogy ez sikerül. Ha most megegyezés születik is Ukrajna uniós finanszírozásának kérdésében, és átmenetileg meg is szűnik a pénzügyi turbulencia veszélye, bármikor támadhat olyan gazdasági vagy geopolitikai válság a világban, amely hasonló vagy ennél nagyobb pénzügyi problémákat okozhat a magyar gazdaság számára.

P. ZS.

Fel van adva a lecke az MNB-nek

Kedden kamatdöntő ülést tart a Magyar Nemzeti Bank (MNB) Monetáris Tanácsa (MT). A jegybank a vártnál gyorsabb dezinfláció miatt arra készült, hogy a korábbi 0,75 százalékpontos lépésekkel szemben nagyobb léptékkel 100 bázisponttal csökkentse kamatát – erre két hete Virág Barnabás, a Magyar Nemzeti Bank alelnöke egy bécsi pénzügyi konferencián gyakorlatilag ígéretet is tett. Ha csak az inflációt nézzük, amely decemberben 5,5 százalékra csökkent, teljesen indokolatlan 10,75 százalékos alapkamat fenntartása, ezért teljesen logikus lenne legalább egy 100 bázispontos vagy akár ezt meghaladó kamatcsökkenés – nyugodt pénzügyi környezetben. Viszont ez a pénzügyi környezet borult fel az elmúlt napokban – ezért most komoly dilemma elé nézz az MT, hogy mekkora kamatcsökkentést lépjen, illetve hogyan előzze meg a további forintgyengülést a kamatok csökkentése mellett.

Nagy bérletalku: ki fizet a végén?

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A főváros és a minisztérium megállapodásáról kiadott közleményből az is kiderül, hogy a kormány az idei évtől nem fizeti a közösségi közlekedésre eddig adott 12 milliárdos normatívát. (A kormány ezzel is trükközött már egy ideje, hol csak az év végén, hol csak egy részét fizette ki az összegnek. Tavaly például csak 10 milliárdot kapott ezen a címen Budapest.) Új rendszert vezetnek be a közösségi közlekedés működési költségének bevétellel nem fedezett részének finanszírozására.

Az eldőlt, hogy az agglomerációs járatok után a főváros a 2022–2023-as elszámolásként 5,57 milliárd forintot fizet a MÁV-nak. Ez kedvező a főváros számára, hiszen 2022-re önmagában 8,4 milliárdot kért a kormány, 2023-ra pedig legalább ennyi lett volna, így ezzel be is hozták a kieső idei normatívát.

A kölcsönös bérletelfogadással milliárdokkal csökkenhet a főváros

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Vármegye és Budapest. Mindkettő jó lesz a HÉV-re

jegyárbevétele. A teljes árú vármegyebérlet (9450 forint) ugyan csak egy hajszállal olcsóbb, mint a Budapest-bérlet (9500 forint), de ezzel is mindenen lehet utazni, sőt a városhatáron kívül is érvényes. Így bizonyosan akad olyan fővárosi, aki átpártol. Azért, hogy ezt megelőzhessék, tegnap be is jelentették, csökkentik a Budapest-bérlet árát. Azt még nem tudni, hogy mennyivel. A 14 év alattiak törvénybe foglalt ingyenes utazása esetén állami ellentételezés jár, így a BKK a jelenlegihez képest pluszbevételhez jutna. A vármegyebérlet 25 éves korig nyújtott 50 százalékos kedvezményének ellensúlyozása viszont fogas feladvány lesz a BKK-nak. (Budapest-bérlet vásárlása esetén teljes árat kell fizetni.) Még nagyobb veszteséget termelhet a diákbérlet, hiszen a BKK tanulóknak szóló ajánlata 3450 forint, míg a vármegyebérlet csak 950 forintba kerül. Aligha kérdéses, hogy melyiket vásárolják majd a családok.

A bérletek és jegyek eladásából tavaly 68-70 milliárd folyt be a BKK-hoz. Ehhez adódik hozzá az állam által törvényben rögzített, a 65 évesek ingyenes utazását ellentételező szociálpolitikai kedvezmény. Ennek összege 12,5-13 milliárd forint volt 2023-ban.

A kockázatok így is nagynak tűnnek. A vármegyebérletek jelentősen „kannibalizálhatják” a Budapest-bérleteket. Márpedig a BKK néhány milliárdos bevételkiesést sem tud eltüntetni, és a fővárosnak sem maradt miből betömködni a költségvetési réseket.

„Ha a fővárosi közösségi közlekedés ellehetetlenül, akkor az nem ennek a megállapodásnak a következménye lesz, hanem annak, hogy a kormány elvonja a főváros bevételeit” – válaszolta a Népszavának Kiss Ambrus. A főpolgármester-helyettes szerint a korábbinál csak jobb lehet az új rendszer. A költségalapú elszámolás egy parttalan hitvita volt, a teljesítményalapú megosztás tényeken alapszik. A 12 milliárdot persze jobb lett volna megtartani, de az elmúlt években már a kormány kegyétől vált a kifizetése. Kiss szerint ez volt a lehető legjobb végeredmény, amit elérhettek, különös tekintettel a fővárosiakra. Bár azt ő sem tagadja, a rendszerben annyi ismeretlen változó van, hogy legfeljebb az év második felére derül ki, mennyire jártak jól vagy roszszul a felek.

SZALAI ANNA

LAPSZÉL

Rogán-terv olcsó vendégmunkásokról

Kedvezményes adózási rendszert javasol a digitális cégeknek és munkavállalóiknak a Miniszterelnöki Kabinetiroda törvényjavaslata. Ez csak azokra vonatkozik, amelyeknél több mint 60 százalékban Európán kívüliek dolgoznak – írta a 24.hu. A Rogán Antal-féle tárca szerint a cél az, hogy Magyarországra lehessen csábítani a programozókat, informatikusokat, hiszen ezekben a szakmákban hiány van. A lap által megkérdezett szakértők a részletes tevékenységi köri lista alapján úgy gondolják, hogy nem a magasan képzett munkaerő idecsábítása lehet a fő csapásirány, hanem az olcsó vendégmunkásoké. NÉPSZAVA

Rendkívüli ülést akar az ellenzék

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Rendkívüli parlamenti ülést kezdeményezett jövő hétfőre az MSZP-, az LMP-, a DK-, a Jobbik-Konzervatívok-, a Párbeszéd- és a Momentum-frakció a svéd NATO-csatlakozásának ratifikálása miatt. Mint arról többször írtunk, már Törökország is támogatta az északi ország csatlakozását a katonai szövetséghez, így hiába a fideszes ígéretek, Magyarország lesz az utolsó, amely ratifikál. Az elmúlt években egyébként egyszer sem ment el a Fidesz az ellenzék által kezdeményezett rendkívüli ülésekre. NÉPSZAVA

Karácsony 38, Vitézy 16

Ha most tartanák a főpolgármester-választást, Karácsony Gergelyre a budapestiek 38 százaléka szavazna, Vitézy Dávidra 16, míg a fideszes Sára Botondra 18 százalék (utóbbi kettő még nem jelölt) – írta a Válasz Online egy belső mérésre hivatkozva. NÉPSZAVA

Bayer Zsolt iszonyodik

ÉLETHAZUGSÁGOK A fideszes publicista állítja, nem volt tudomása mindarról, amit Ungváry Krisztián tárt fel anyai nagyapja sötét múltjáról.

CZENE GÁBOR

„Iszonyodom attól a nagy, erős, csöndes embertől, aki a nagyapám volt, és akiről emlékem is alig van mindezeken kívül. S ami van, családi legendák sora csupán” – reagált Bayer Zsolt újságíró a Magyar Nemzetben azokra az embertelenségekre, amelyeket Ungváry Krisztián történész hozott nyilvánosságra anyai nagyapjáról, Gyimes Károlyról. Ahogyan arról beszámoltunk, Ungváry Krisztián szerint Gyimes Károly nyilas vezető volt Kiskőrösön, 1942 körül lépett át egy másik szélsőjobboldali szervezetbe, a Magyar Megújulás Pártjába. A történész először vasárnap, egy videóban beszélt Bayer Zsolt „élethazugságairól”, hétfőn aztán terjedelmes írást közölt a témáról a Telexen.

A vészkorszak idején a gettó orvosaként Gyimes Károly tanította be testüregi motozásra a személyzetet. A deportáltak hüvelyi motozása „bátran nevezhető a holokauszt történetében hungarikumnak”, ilyesmire ugyanis kizárólag Magyarországon került sor – hangsúlyozta Ungváry, aki megrázó részleteket is közölt az eljárásról. Hozzátette: az ebben való részvétel nem volt kötelező.

Tanúvallomások alapján előfordult, hogy a nagypapa orvosként „pénzt szedett áldozataitól, akiket becsapott”. A háború után Gyimes Károly megúszta a felelősségre vonást, jelentkezett az ÁVH-nál, és kommunista besúgóként folytatta pályáját.

Ungváry Krisztián mindezt azért tartotta fontosnak kideríteni, mert „Bayer Zsolt rendszeresen fel szokta emlegetni politikai ellenfelei szüleinek és nagyszüleinek valós vagy vélt viselt dolgait”. A fideszes újságíró Ungváry szerint a saját nagyapjáról valótlanságokat állított, azaz hazudott. A történész által idézett Bayer-cikkekből olyan kép tárul elénk, mintha a nagypapa a polgári Magyarország egyik reprezentánsaként valamiféle békebeli világot testesített volna meg, aki annak idején nemhogy bántalmazta volna, hanem kifejezetten menekítette az üldözött zsidókat. A „zsidó ávósok” azonban (nyilván hála helyett) csak röhögtek a „félholt Nagypapán” – panaszolta egy alkalommal Bayer Zsolt, ahogyan a történész fogalmazott, nem is palástolt antiszemitizmussal.

FOTÓ: ERDŐS DÉNES

Bayer Zsolt nem vonta kétségbe, hogy megfelel a valóságnak, amit a történész közölt

A Magyar Nemzet oldalán publikált válaszában Bayer Zsolt azt írta, hogy anyai nagyapjával csak ritkán találkozott, múltjáról aligalig tudott valamit. Ezzel a múlttal szembe kell néznie, „de ez a család dolga”. Ungváry Krisztián ténykedését annak tulajdonította, hogy harc, háború, küzdelem folyik a „szuverenisták, a nemzetállam hívei, a kurucok, illetve a globalisták, a nemzetállam elárulói, a labancok között”. Bayer úgy érzi, „lent a padlón, iszonyodva”, nagyapja sorsával a hátán erősebbé vált, hogy folytassa a harcot. Némi malíciával ezért köszönetet mondott a történésznek.

Bár Bayer Zsolt egy-két életrajzi adalékot pontosított, azt nem vonta kétségbe, hogy megfelel a valóságnak, amit Ungváry Krisztián a nagypapájáról közölt. Az ügyről azonban szintén hétfőn, kicsivel korábban megjelent egy másik cikk is a Magyar Nemzet honlapján. Ennek szerzője, Szentesi Zöldi László hazugságokkal vádolta Ungváry Krisztiánt, egyúttal – szemben a közvetlenül érintett Bayer Zsolttal – azt állította, hogy amiről a történész most írt, „abban voltaképpen semmi újdonság nincs”, Bayer „már réges-régen beszélt nagyapja viselt dolgairól”.

HUNGARIKUM

UNGVÁRY KRISZTIÁN:

A gettó orvosaként Gyimes Károly tanította be testüregi motozásra a személyzetet. A deportáltak hüvelyi motozása bátran nevezhető a holokauszt történetében hungarikumnak.

Közös elem viszont, hogy a DK-s Dobrev Klárát mindkét szerző szükségesnek tartotta előhozni. Igaz, Bayer Zsolt csak név nélkül utalt rá: „nem én élek zsidóktól elrabolt budai villában, amit a kommunista tömeggyilkos nagyapámtól örököltem”. Szentesi Zöldi elmagyarázta, hogy Dobrevnek miért nem jár ugyanaz a feloldozás, ami Bayernek. Szerinte egyszerű a válasz: Dobrev Klára „politikus, bejelentkezett ennek az országnak a vezetésére”, míg Bayer Zsolt publicista, neki „semmiféle politikai vagy erkölcsi kötelezettsége nincs”.

Gyerekrajzokkal az akkuüzem ellen

SÓSKÚT Miközben a helyiek tovább tiltakoznak a tervezett gyár ellen, az önkormányzat trükkös fórumra készül, az adóbevétel miatt aggódik, és bölcsődét épít az ipartelepre.

Százezer embert érintő ügy

A szlovén akkugyár körül fekvő három településen mintegy 100 ezer ember él. Ennyi embert érinthet az akkubontó esetleges környezetszennyezése, egy esetleges haváriahelyzet. Márpedig ma Magyarországon egy olyan akkumulátorüzem sincs, amelyet még ne büntettek volna meg a környezetvédelmi szabályok megsértése miatt. Mindez kritikus helyzetet teremthet egy ismeretlen technológiával dolgozó, csatornázatlan ipari parkba betelepülő akkubontó esetén, ahol vízből is kevés van. Olyan ez, mint kertészetet nyitni a sivatagban – magyarázza a Népszava kérdésére Takács Attila független önkormányzati képviselő. Ráadásul szűkös az idő. A tulajdonos februári kezdésről beszélt. A kezdeti 10 ezer tonnás termelést már az idén megduplázná.

SZALAI ANNA

Gyerekrajzokkal borították be hétfő délelőtt a sóskúti polgármesteri hivatal padlóját, miközben egy kisfiú egy kezében tartott táblán arra kérte Sóskút vezetését, hogy ne gázoljanak át rajtuk. A Pest megyei településre tervezett akkuüzem elleni civil akciósorozat a múlt heti, tömegeket vonzó lakossági fórum után hétfőn a helyi gyerekek bevonásával folytatódott. A gyerekek részvétele kevésbé meglepő, ha hozzátesszük, hogy a sóskúti önkormányzat az akkuüzemnek is helyet adó ipartelep egyik telkén éppen most épít 84 gyerek fogadására alkalmas bölcsődét 1,26 milliárd forint visszatérítendő európai uniós és hazai támogatásból. A hat csoportszobás gyerekintézmény alig 800 méterre lesz a szlovén akkufeldolgozó üzemtől. A hivatalos indoklás szerint azért oda épül, hogy ezzel „segítsék a szülők munkahelyi reintegrációját”, illetve a bölcsibe érkező szülők generálta gépkocsiforgalom ne a településen haladjon át.

A hétfői akcióban több tucat felnőtt és gyerek vett részt. Kedden ennek a többszörösére számítanak a sóskúti polgármester, König Zoltán által meghirdetett lakossági tájékoztatón, ahol az ígéret szerint a szlovén Andrada Group Kft. vezetősége részletesen bemutatja a használni kívánt technológiát és a hatósági engedélyezési eljárás menetét. A fórumra csupán a sóskúti lakcímkártyával rendelkezőket engedik be. A civilek tiltakozásul fáklyás tüntetést is szerveznek az iskola elé. Ezenfelül a Pest megyei kormányhivatalnál is bejelentést tettek az ügyben.

„Kétszeresen is trükköznek ezzel a fórummal. Egyrészt nem közmeghallgatás lesz, így nem tudjuk, hogy valóban feltehetünk-e majd kérdéseket, és érdemi válaszokat kapunk-e azokra, vagy csupán közlik, amit jónak tartanak, hiszen az önkormányzat eddig se törte magát azzal, hogy tájékoztassa a lakosságot” – háborog Valéria, a beruházást ellenző helyi civil kör tagja, aki arra is felhívja a figyelmet, hogy az önkormányzatnak a saját szmsz-e szerint nyílt tájékoztatót kellene tartania. De az is kérdéses, hogy miképpen ellenőrzik majd a lakcímkártyákat, hiszen igazoltatási jogkörük nincs. Igaz, felröppentek olyan hírek is, miszerint az érdi és a készenléti rendőrség is kivonul biztosítani a helyszínt. A rendőrség kérdésünkre azt közölte: „Sóskúton, 2024.január 30-án egy közterületi, a gyülekezési törvény hatálya alá tartozó rendezvényről érkezett bejelentés. A gyűléssel kapcsolatos rendőri feladatokat a kapitányság a jogszabályokban meghatározottak szerint – a szükséges erőkkel és eszközökkel – hajtja végre. Lakossági meghallgatásokat a rendőrség nem biztosít, sem Sóskúton sem Tárnokon.”

FOTÓ: FACEBOOK

Gyerekrajzokkal tiltakoztak hétfőn a polgármesteri hivatalban a beruházás ellen

FELADÁS

KÖNIG FERENC sóskúti polgármester a keddi lakossági fórum beharangozójában azzal érvel, hogy „az elektromos átállás kormányzati szintű döntés, a helyi önkormányzatnak ebbe beleszólása nincs”.

A rendőrök jelenléte nem lenne meglepő az előzmények ismeretében, hiszen korábban Alsózsolcán, a múlt héten Sóskúton is forrtak az indulatok.

„Olyan akasztásos hangulat volt, amilyet a rendszerváltás óta sehol nem tapasztaltam” – mondja Csőzik László, Érd polgármestere a Népszavának, aki a tárnoki polgármesterrel, Lukács Lászlóval egyetemben szintén hivatalos a rendezvényre. Az ipartelep ugyanis, ahol az Andrada akkuüzeme épülne, a három település háromszögében van. Közigazgatásilag Sóskúthoz tartozik, ám földrajzilag inkább Érd és főként Tárnok lakóházaihoz van közel. Utóbbitól alig 1300 méterre.

A szlovén cég vasárnap szórólapokkal szórta tele a postaládákat, amelyben a világ 30 országában kipróbált korszerű technológiát, a környezetvédelmi előírások szigorú betartását ígérik, azt bizonygatva, hogy a cég ugyan csak tavaly alakult, de a cégvezetők évtizedes gyakorlattal rendelkeznek. Igaz, az autógyártásban. A cégvezető Peter Tibaut autóipari mérnök, de állítása szerint egy osztrák cégnél „fontos szerepet játszott a lítium-ion akkumulátorok fejlesztésében”. Kezdetben fémhulladék-feldolgozást végeznének, majd a környezetvédelmi engedélyek megszerzése után áttérnek selejtes akkumulátorok bontására.

A cég korábban bepróbálkozott Alsózsolcán is. A szlovén vállalat ott is a világ legmodernebb újrahasznosítási technológiáját ígérte, ám a Népszava nem lelte nyilvános nyomát ennek a forradalmi újításnak. A szeptemberi, meglehetősen indulatos lakossági fórum után a cég szó szerint megfutamodott, és most már Sóskúton építené fel az üzemet.

„A szlovén cég kísérleti terepként használna minket. Ha olyan környezetbarát az általa használni kívánt technológia, akkor miért nem Szlovéniában építik fel az üzemet?” – értetlenkedik Csőzik László, aki a gyártáshoz használt veszélyes anyagok mellett az akkuüzemekre jellemző fokozott vízfelhasználás miatt is aggódik. Az érdi víziközmű- és csatornahálózat már most is fejtörést okoz, fejlesztés nélkül bizonyosan nem bír el egy hatalmas vízigényű akkuipari létesítményt.

Lukács László tárnoki polgármester leginkább azt fájlalja, hogy semmilyen módon nem keresték meg, sem a sóskúti önkormányzattól, sem a beruházótól. Hétfő reggelig az sem volt bizonyos, hogy egyáltalán bemehet-e a sóskúti fórumra, mondta a Népszavának. Ez azért is fontos számára, mert szerdán Tárnokon is lakossági tájékoztatót tartanak, ahol szeretne már néhány konkrétumot is közölni az érthetően feldúlt és aggódó helyiekkel. A katasztrófavédelemtől mindenesetre azt a tájékoztatást kapta, hogy az Andrada eddig semmiféle eljárást nem indított a beruházással kapcsolatban. Így egyelőre az sem tudható pontosan, hogy milyen tevékenységet folytatnának, milyen anyagokkal dolgoznának. Senki nem azért költözik az agglomerációba, hogy mérgező anyagokkal töltsék meg a tüdejét – mondja, de a „hazai jogrend nem oszt nekik kártyát. A beruházást egyedül a sóskúti önkormányzat akadályozhatja meg.”

> „A szlovén cég kísérleti terepként használna minket. Ha olyan környezetbarát az általa használni kívánt technológia, akkor miért nem Szlovéniában építik fel az üzemet?” – kérdezi a Sóskút melletti Érd polgármestere, Csőzik László.

König Ferenc sóskúti polgármester mintha már bele is törődött volna a beruházásba. A keddi lakossági fórum beharangozójában azzal érvel, hogy „az elektromos átállás kormányzati szintű döntés, a helyi önkormányzatnak ebbe beleszólása nincs”. Másrészt Sóskút nem szeretne azon települések sorsára jutni – Iváncsa, Göd, Dunaújváros, Rácalmás –, ahol az összes adó beszedését elvonták, és a megyei önkormányzatok rendelkeznek felette. Az adóbevételek elvesztésétől való félelem érthető, hiszen a 3500 lakosú agglomerációs település egy 50-60 ezres város adóbevételeit tudhatja magáénak. Ezt pedig láthatóan semmiképpen nem szeretné elveszíteni.

Követeléseik feléhez sem jutottak hozzá a hitelezők

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A beszállítócégek további kormányzati intézkedéseket várnak

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

December elején a kormány ennek az adósságnak a 70 százalékára biztosított forrást. A tartozások rendezésére külön szabályokat léptettek hatályba, így például a szolgáltatók csak meghatározott sorrendben fizethettek a hitelezőiknek. E lista elején a Közbeszerzési és Ellátási Főigazgatóság (KEF) hatáskörébe tartozó feladatokkal kapcsolatos lejárt tartozások kiegyenlítése volt. (A KEF az az új szervezet, amely átvette az intézmények működtetésével, üzemeltetésével kapcsolatos feladatokat. Ők felelősek például a liftek működéséért, a csőtörések gyors megjavíttatásáért, az ellátáshoz szükséges eszközök szervizeléséért.) A kiegyenlítési sorban ezt a hivatal büntetés-végrehajtási szervezeteknél fölhalmozódott számláinak rendezése követte, és csak eztán következhetnek az egyéb beszállítók.

Rásky László: Az adósságrendezés ellenére a múlt év végén 62-63 milliárdra nőtt az ellátók tartozása

Lapunknak Rásky László elmondta: a december eleji adósságrendezés ellenére a múlt év végén 62-63 milliárdra nőtt az ellátók tartozása. Az intézmények nemcsak a gyógyításra kapnak a szükségesnél kisebb összeget, de nem kapták meg sem a jubileumi jutalmak kifizetéséhez, sem a végkielégítésekre szükséges forrást. Mint ismert, az intézmények gazdasági, műszaki üzemeltetését januártól a KEF vette át, ám nem minden munkavállalót foglalkoztatnak tovább. Akik pedig nem kapnak új szerződést, végkielégítést kapnak, amely a kórházak pénzügyi terheit növeli. A hétvégén az RTL számolt be arról, hogy körülbelül 200 kórházi dolgozó nem kapott bért és végkielégítést, miután tavaly decemberben felmondtak nekik Veszprémben és Ajkán.

DANÓ ANNA

LAPSZÉL

Áprilistól megszűnhet a vállalati kamatstop

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

A Bankszövetség és a Nemzetgazdasági Minisztérium egyezsége alapján a kamatcsökkentési akcióhoz önkéntesen csatlakozó kereskedelmi bankok 2024. február 1. és május 1. között megkötött valamennyi új vállalati forinthitel esetében átmenetileg, azaz a futamidő első 6 hónapjában 0 százalékra csökkentik a BUBOR feletti kamatfelárat, ami 2-4 százalékpontos hitelkamat-csökkentést jelent – emelte ki a Nemzetgazdasági Minisztérium közleményében. A bankok önkéntes vállalása a hitelfelvétel céljától függetlenül érvényes lehet minden vállalati hitelre. Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter a kkv-kamatstop intézményének kivezetésével kapcsolatban a Bankszövetség képviselőit arról tájékoztatta, hogy miután áprilisig a referenciakamatok 8 százalék alá csökkenhetnek, ami a kamatstop szabályozásában rögzített kamat alatti szint, megszüntethető a kamatfixálás. A kormány szándékai szerint a hatályos jogszabályok alapján 2024. április 1-jével lejáró kkv-kamatstop intézményét nem hosszabbítaná meg – tette hozzá. NÉPSZAVA

Drágulnak a Digi szolgáltatásai is

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A jelentősebb távközlési szolgáltatók között utolsóként a Digi is nyilvánosságra hozta idei díjemelési szándékát. E szerint a cég a műsorterjesztési, vezetékes internet és a vezetékes hang szolgáltatások havidíjait a KSH által közölt 17,6 százalékos inflációs értéknél alacsonyabb mértékben, 14,9 százalékkal korrigálja május 1-től. A Digi közleményében kiemeli, hogy a díjemelés alatta marad a versenytársak 15 százaléknál magasabb értékeinek, illetve a díjkedvezményei is emelkednek. Mint ismeretes márciustól a Vodafone 15,4, a Telekom 15, míg a Yettel 15,3 százalékkal emeli díjait. NÉPSZAVA

RÉSZVÉNYEK

BUX		
63 192,77	↓	-1,40%
Mol		
2854 Ft	↑	+0,21%
MTelekom		
757 Ft	↓	-2,57%
OTP		
16 550 Ft	↓	-2,04%
Richter		
9160 Ft	↓	-1,82%

Tovább nőnek az üzemanyagárak

TANKOLÁS Miközben az év elejével jelentősen ugranak a tarifák, a kormány intézkedései egyre csökkentik a kis kutak nagy láncokhoz viszonyított árelőnyét.

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

A hazai üzemanyagár alakulását leginkább befolyásoló, Brent típusú nyersolaj hordója a december közepi, 72 dolláros mélypont óta, hullámozva bár, de tegnapra 81 dollárig drágult. Az Erste Market reggeli elemzése az emelkedést a közel-keleti feszültség további fokozódásával magyarázza. Jordániában három amerikai katonát ölt meg egy iráni drón, míg a Vörös-tengeren rakétatámadás ért egy orosz kőolajtermékeket szállító hajót. Az amerikai elnökválasztási előkészületek miatt Irán térségbeli helyzete erősödhet, ami fokozhatja a feszültségeket. Az üzemanyagok drágulása irányába hat az is, hogy a forint tegnap negyedévi mélypontra gyengült a dollárral szemben.

Az év elejétől csökkenhetett a nagy láncokhoz nem tartozó egységek eddigi árelőnye – erősítette meg olvasóink visszajelzéseit Gépész László, a kis hazai töltőállomások képviseletét ellátó Független Benzinkutak Szövetsége (FBSZ) alelnöke. Ennek legfőbb oka, hogy az év elejével a kormány 3 százalékban „egységesítette" az ágazat szereplőire kirótt kiskereskedelmi pótadót. Így a kis forgalmú szereplők árbevétel-arányos sarca hússzorosára ugrott, a nagyoké pedig harmadával csökkent. A kis kutak viszonylagos év eleji áremelkedését részben az magyarázza, hogy ezt a tehernövekedést a jellemzően családi tulajdonú vállalkozások nem képesek tartalékaikból fedezni, így azt kénytelenek fogyasztóikra hárítani – vélekedett Gépész László. Meglátása szerint a kormány a nagy láncok – így a Mol – érdekei mentén rontja a kis szereplők piaci lehetőségeit. Bár a fogyasztók első körben ennek kevéssé érzékelhetik a hátrányait, a versenytársak ellehetetlenítése mindig magasabb árakba torkollik – figyelmeztetett az alelnök. Bár a kormány a teljes üzemanyag-ágazatot túladóztatja, a helyzetet jellemzi, hogy a Mol és a kormány közösen tart sajtótájékoztatókat, illetve Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter és a MÁSZ, tavaly ősszel, az FBSZ bevonása nélkül, folyamatos egyeztetésekben állapodott meg. Ráadásul, míg a bruttó 41 forintos jövedékiadó-emelés január 1-től nagykereskedelmi áraikban, azonnal megjelent, addig a Mol saját kúthálózatán ennek felét csak január 15-től érvényesítette. Így a január elejétől emelt áron vásárló, kis kutak választhattak, hogy két hétig, alkalmazkodva a legnagyobb szereplőhöz, „benyelik" az emelés felét, avagy, versenyképességüket kockáztatva, azonnal érvényesítik a drágulást. Ráadásul, míg egy nagyobb szereplő akár még decemberben, olcsóbban betározhatott annyit, hogy a január eleve gyér forgalmú első két hetében a késleltetett emelés ne okozzon neki tényleges veszteséget, kellő tőke és eszköz híján e lehetőséggel a kicsik jóval kevésbé élhettek – fejtette ki az alelnök.

Amiként arról idén több ízben is beszámoltunk, a tavalyi szakmai jóslatokkal szemben, a 41 forintos jövedékiadó-emeléssel az átlagos hazai üzemanyagtarifák nem ugrottak a térségi lista élére. A jelenséget az FBSZ-alelnök azzal magyarázta, hogy a Mol irányadó szereplőként tavaly év végén több tíz forint nagyságrendben mondhatott le saját kiskereskedelmi árréséről. Ezt pedig a versenytársak, kénytelen-kelletlen, lekövették. Benne ez is erősíti azt az érzetet, hogy a kormány és a Mol kapcsolata kiegyensúlyozott: hol az előbbi ad hátszelet az olajcégnek, hol ez utóbbi mond le némi haszonról azért, hogy ne nálunk kerüljön a legtöbbe az üzemanyag. E kapcsolatból viszont a többieknek – így a fogyasztóknak – vajmi kevés hasznuk származhat – vélekedett Gépész László.

Tegnap az FBSZ új levelet postázott Nagy Mártonnak, megismételve tavaly november vége óta, úgy Orbán Viktornak, mint a tárcavezetőnek írt panaszaikat, érdeklődvén, hogy mikor remélhetnek bármelyikre egyáltalán választ. MARNITZ ISTVÁN

Hazai üzemanyagár-helyezés*

* Magyarország és a környező hét állam rangsorában (1 – legolcsóbb, 8 – legdrágább), 2022. január 3. és 2022. december 6. között piaci tarifák alapján

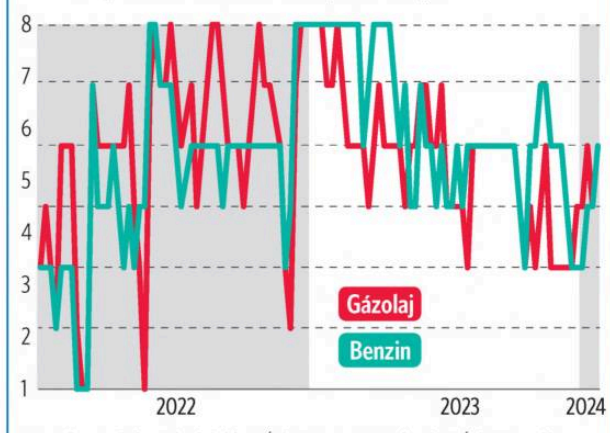

Forrás: Cargopedia.hu, Holtankoljak.hu, NÉPSZAVA-számítás és -becslés/NÉPSZAVA-grafika

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A kis kutak versenyelőnye mérséklődött a nagy láncok egységeivel szemben

600 forint fölé kerülhet hamarosan a benzin átlagára

ADÓEMELÉS

GÉPÉSZ LÁSZLÓ: A tehernövekedést a jellemzően családi tulajdonú vállalkozások nem képesek tartalékaikból fedezni, így azt kénytelenek fogyasztóikra hárítani

Dicstelen bronzérem

Noha immár a Cargopedia üzemanyagár-nyilvántartásában is megjelent a literenként 41 forintos adóemelés második, 21 forintos részletének 15-i érvényesítése, a fuvarozókat segítő oldal tanúsága szerint ezzel a térségbeli helyezésünk csak eggyel romlott: így a nyolc államból mi lettünk a harmadik legdrágábbak. Változatlanul, mindkét üzemanyagfajtáért többet kérnek az osztrákok, de drágább a szlovák benzin és a szerb gázolaj is. Bár tavaly év vége óta némiképp valóban csökkent a legdrágább szomszéd és a hazai tarifák különbsége, 2023 jó részében szintén a lista harmadik fokán, vagy akár feljebb is álltunk.

Az átlagbér felét kapják a fizikai munkások

ÓRABÉR Az előző év végén 1952 forint volt a fizikai munkát végző szak- és betanított munkások átlagos bruttó órabére a Trenkwalder közel 7 ezer fő béradatait feldolgozó elemzése szerint. Ez 19,8 százalékos növekedés az előző év hasonló időszakában tapasztalt 1630 forinthoz képest. Az 1952 forintos bruttó órabér 40 órás munkaheti számolva havi 312 320 forintos bért jelent, s ez messze elmarad a KSH által novemberben mért 621 ezer forintos átlagbértől.

A legtöbb régió fizikai átlagórabérei között nincsenek jelentős eltérések, ez az érték 1700-1900 forint közötti sávban mozog. Csupán Közép-Dunántúl, illetve Közép-Magyarország és a főváros emelkedik ki ebből a mezőnyből: előbbi régióban 2100 forint már az órabérek átlagos nagysága, miközben utóbbi területeken ez az érték immár a 2600 forintot közelíti.

A fizikai munkát végző szak- és betanított munkások átlagbére a fővárosban a legmagasabb.

Az első látásra kiemelkedő mértékű növekedésben szerepet játszott egy egyszeri hatás is: a minimálbér-emelés kivételesen már a decemberi béreknél érvényesült, így a cégek már ekkor végrehajtották az általában csak januárban esedékes béremeléseiket – hívta fel a figyelmet Hamrák Viktor, a Trenkwalder szolgáltatási igazgatója. E nélkül 13-15 százalék között alakult volna a béremelkedés éves üteme.

A felsőbb bérkategóriákban mérsékeltebb volt a bérek növekedése tavaly. A Moore Hungary több mint 60 nemzetközi cég hazai leányvállalatánál dolgozó közel 500 középvezető béradatait vizsgálta meg, és a 700 ezer valamint 1 millió forint közötti havi bruttó fizetési sávban dolgozó alkalmazottak esetében a béremelkedés mértéke 2023 negyedik negyedévében átlagosan 10,3 százalék volt az előző év hasonló időszakához viszonyítva. A szellemi középvezetők körében jellemzően csak januárban rendezik az idei fizetéseket, ennek ellenére ebben a körben is két számjegyű lett az év végére a bérnövekedés üteme – mondta Hajnal Péter, a Moore Hungary ügyvezető partnere. NÉPSZAVA

Már áprilisra tekint a PiS

VARSÓ Tovább hangolja a közvéleményt Jaroslaw Kaczynski pártja, a Jog és Igazságosság Donald Tusk kormánya ellen. Meg akarják „értetni” az emberekkel, hogy „becsapták őket”.

MIKLÓS GÁBOR
ÍRÁSA A NÉPSZAVÁNAK

A hét végén beutazta Lengyelországot a hatalomból tavaly kihullott jobboldali Jog és Igazságosság (PiS) párt csúcsvezetősége. „Tartsunk össze” címszóval tizenhat városban tartottak találkozókat, hogy – Jaroslaw Kaczynski pártelnök szavaival – elmondják a társadalomnak az igazságot Donald Tuskról és egy hónapos kormányáról.

Kaczynski a pártközpontban tartott sajtóértekezletén azt mondta: még az áprilisi önkormányzati választás előtt meg kívánják értetni a társadalommal, hogy a kormányzó koalíció (liberális Polgári Koalíció, a Harmadik Út középpárti szövetség és a Baloldal) becsapta őket, s a demokrácia felszámolásának és a lengyel szuverenitás elvesztése fenyeget. A pártelnök szerint az állam szerveinek az „átvétele” alkotmánysértő, ahogy az állami média korábbi PiS-lojális vezetőinek leváltása is az volt.

Az igazság viszont az, hogy a Tusk-kormány csak üggyel bajjal képes hozzálátni reformjaihoz, mert az elmúlt nyolc évben olyan jogi mechanizmusokat állítottak fel, melyek szerint egyes ún. független intézmények vezetőit (médiahatóság, közmédia, országos ügyész és hasonlók) csak elnöki jóváhagyással lehet lecserélni. Ugyanez érvényes a diplomáciai képviseleteket vezető nagykövetekre is. Andrzej Duda államfő pedig nem hajlandó együttműködni a kormánnyal, amikor az lecserélné azokat az állami vezetőket, akik továbbra is a PiS központjából kapott utasításokat hajtják végre. (A lengyel jobboldal Orbán eljárásait másolva akarta bebetonozni a maga hatalmát az elmúlt nyolc évben. A szerk.) Ez a helyzet folyamatosan feszültséget kelt, a kormány lépései pedig indokul szolgálnak az ellenzéki jobboldalnak a látványos akciókra. Kaczynski és társai az országos politikai turnén eközben azzal is érveltek, hogy Tusk egy sor ígéretét nem hajtja végre, például a minimális jövedelem (60 ezer PZL, 1 zloty kb. 87 HUF) adómentességének bevezetését és más jóléti intézkedések is késnek. Ezt a mulasztást az örökölt gazdasági állapotokkal, a szinte készen átvett költségvetéssel indokolja a kormányoldal.

FOTÓ: AFP/WOJTEK RADWAŃSKI

Kaczynski azt állítja, 2025-ben nyugdíjba menne, de sok honfitársa kételkedik ebben

A jobboldal vezére azzal is előállt, hogy a kormánykoalíció eladja Lengyelország szuverenitását, mert Tusk beleegyezne az uniós szerződések újraírásába. Tusk szerint ez nem igaz, pártjának EP-képviselői az ilyen javaslatok ellen szavaztak. Kaczynski szerint viszont Donald Tusk a háttérben engedményeket tesz, ami végül a függetlenség elvesztését jelentheti. A PiS ellenezi a lengyel euró bevezetését és ide sorolhatják az Európai Ügyészséghez való csatlakozást is.

30 százalék körüli már csak a PiS népszerűsége, amelynek egyre rosszabb a megítélése

A valóságnak azonban kevés köze van ehhez: évek óta azt sulykolják a lengyelek fejébe, hogy Donald Tusk voltaképpen német, Németország utasításait követi. (Az éhségsztrájkoló Mariusz Kaminski PiS-politikust a börtönben kényszertáplálásnak vetették alá. Kaczynski szerint ez gestapós kínzás volt, s Tusk személyes parancsára hajthatták végre.)

A párhuzamos világok Lengyelországában a demokratikus koalíció Száz konkrétum száz nap alatt elnevezésű választási programján dolgozik. A tervek megvalósítását a gazdasági nehézségek akadályozzák, a törvényalkotási folyamatot pedig Duda elnök vétója blokkolja. De van ügy, amelyben a koalíció sem egységes. Ide tartozik a drákói abortusztilalomnak a megszüntetése, amelyet a nőtársadalom jelentős része régóta követelt. A legnagyobb, kormánypárt, a Polgári Koalíció már benyújtott egy liberalizáló törvényjavaslatot. Nem tudni megkapja-e ez a konzervatívabb koalíciós középpártok támogatását. Mindenesetre a lengyel illetékesek már engedélyezték az ún. esemény utáni tabletta szabad megvásárlását a patikákban. Készül az élettársi kapcsolat törvényesítését szolgáló jogszabály is, ami azonos nemű párokra is vonatkozna. Az állam-egyház kapcsolatok rendezése is ide tartozik. Rendelet csökkentette már a hittanórák számát és már nem számít az év végi átlagba a vallásoktatás eredménye. Ez is feszültségeket okozott korábban. Egy másik liberális kezdeményezés az ún. egyházi alap felszámolását tűzte ki célul, a tervek szerint a költségvetés helyett a hívek adófelajánlásaiból kellene finanszírozni a hitéletet. Ez a munka is elindult, egyelőre egy állami bizottság tanulmányozza a megoldási lehetőségeket.

Jareket nyugdíjazná a többség

Több mint harmincnégy éve a lengyel politika első vonalában van Jaroslaw Kaczynski, aki alapító pártelnöke a legnagyobb jobboldali pártnak, a PiS-nek. A hetvennégy éves vezető 2025-ben politikai nyugdíjba menne. A CBOS közvélemény-kutató legújabb felmérése szerint a megkérdezettek 47 százaléka szerint „ez jót tenne Lengyelországnak”, míg 8,9 százalék vélte úgy, hogy a távozás káros lenne az országnak. 11,6 százalék szerint a távozásnak nincs jelentősége, míg 23,7 százalék nem hiszi el, hogy Kaczynski valóban kivonulna a politikából. 8,8 százaléknak nincs véleménye az ügyről. Jaroslaw Kaczynskit a saját közegében prófétaként, vitathatatlan vezérként tisztelik – mondta nekem a minap Ziemowit Szczerek lengyel publicista. Szerinte a PiS-ben nincs a pártelnöknek kijelölt utódja, s Kaczynski nem is engedte meg, hogy bárki is kiemelkedjen a végrehajtók közül. Ezzel együtt már többen is jelentkeztek is a posztra. Maciej Morawiecki volt kormányfő ezt be is jelentette. Potenciális utód lehet Mariusz Blaszczak a PiS frakcióvezetője és erre pályázik feltehetően Andrzej Duda, akinek 2025-ben lejár második elnöki mandátuma.

Wagenknecht leállítaná a fegyverszállításokat

BERLIN A pestis és a kolera közül kell választania a német CDU-nak, állapította meg cikkében a Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung. A dilemma annak kapcsán merül fel, hogy ősszel három keletnémet tartományban is választást rendeznek, s mindegyiken az Alternatíva Németországért (AfD) végezhet az élen. Mivel a szélsőjobboldali pártnak nincs koalíciós potenciálja, hiszen a vele való együttműködést a kereszténydemokrata CDU is elutasítja, aligha alakul olyan tartományi kormány, amelynek az AfD tagja lenne. Gondot jelent azonban, hogy még egy esetleges CDU–SPD–Zöldek–FDP koalíciónak sem lenne többsége. A kereszténydemokraták számára így felmerülhet egy meglehetősen kellemetlen kérdés: koalícióra lépjenek-e a keletnémet tartományokban még mindig számottevő Balpárttal, azzal a politikai erővel, amelyet Németországban sokan még mindig az NDK-beli Német Szocialista Egységpárt (NSZEP) utódpártjának tartanak, miközben az összehasonlítás már nagyon sántít.

A kérdés azért is felmerülhet, mert a keletnémet tartományi választások nemcsak az AFD várhatóan jó szereplése miatt jelent komoly kihívást a német demokratikus pártoknak, hanem mert már elindul a voksoláson a Balpártból kivált Sahra Wagenknecht nemrégiben életre hívott tömörülése, amely szintén igencsak megkeverheti a kártyákat. Ez a politikai erő elfogadhatatlanabb a CDU számára a Balpártnál is.

A Sahra Wagenknecht Szövetség (BSW) hétvégén tartotta első szövetségi pártkonferenciáját. A pártalapító azzal vádolta a szociáldemokraták, a Zöldek, valamint a liberális FDP alkotta szövetségi kormányt, hogy „háborúba vezeti az országot”. Mindemellett hevesen támadta a fegyverszállításokat Ukrajnának, amivel erőteljesen sejtette, kinek a pártján is áll a háborúban. Wagenknecht követelte az Oroszország elleni gazdasági szankciók megszüntetését és „a fegyverkezési verseny végét”. Szerinte szükség esetén Németországnak nem kellene betartania az uniós kötelezettségeit.

FOTÓ: AFP/JOHN MACDOUGALL

Wagenknecht megkeverheti a kártyákat a keletnémet tartományokban

Feltűnő, hogy bár Wagenknecht pártja erősen baloldali, szemben a szélsőjobboldali AfD-vel, a két párt programja között vannak átfedések. Christian Leye, a BSW főtitkára ezzel kapcsolatban hangsúlyozta: az Alternatíva az emberek kétségbeeséséből táplálkozik, de „nem áll ki értük”. „Az AfD programjából a 300 ezer eurós vagy annál magasabb jövedelemmel rendelkezők profitálnának a leginkább” – mondta Leye. Oskar Lafontaine volt SPD-s és baloldali párti politikus – Wagenknecht férje – azt mondta, hogy az AfD-nek „olyan gazdaság- és szociálpolitikai álláspontjai vannak, amelyeket soha nem fogadhatunk el”.

Wagenknecht pártjának bizonyos szempontból lehet kedvező hatása az őszi voksolásokon: szavazatokat orozhat el az AfD-től. Ám a koalíciókötéseket már aligha segíti.

RÓNAY TAMÁS

Nem tud veszíteni az AfD

Nehezen törődtek bele a német szélsőjobboldali Alternatíva Németország támogatói abba, hogy a vasárnapi, a türingiai Saale-Orla-i körzetben megtartott választásokon nem az ő jelöltjük, hanem a kereszténydemokrata Christian Herrgott végzett az élen a szavazatok 52,4 százalékával. Amikor Herrgott színpadra lépett egy rendezvényen, az AfD támogatói „csőcseléknek” nevezték a politikust, írta a Deutschlandfunk. Miközben a mostani AfD-ellenes németországi megmozdulások során az AfD hecckampányról beszél és azt sugallja, semmi köze a náci Németországhoz, amikor a mostani körzeti választás eredménye ismertté vált, az AfD jelöltje, Uwe Thrum támogatói azt a Deutschlandliedet énekelték, amely a náci éra alatt az ország himnusza volt. Thrum azt közölte, Herrgott csak a szociáldemokratáknak és a Zöldeknek köszönhette győzelmét. Ráadásul – tette hozzá – „részben embertelen kampány” folyt az AfD és személye ellen.

Válaszcsapást ígért Biden

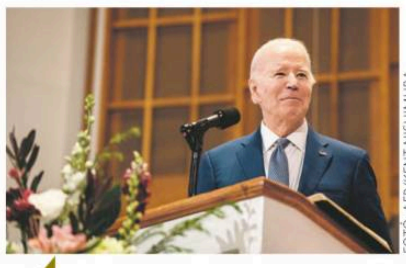

FOTÓ: AFP/KENT NISHIMURA

Joe Biden elnök felelősségre vonná az amerikai katonák gyilkosait

AKCIÓ Megtorlást ígért Joe Biden amerikai elnök azt követően, hogy vasárnap három amerikai katona vesztette életét 34 pedig megsebesült a jordániai bázisuk elleni támadás során. A jordániai amerikai katonák elleni drónakció azzal fenyeget, hogy tovább eszkalálódik az amúgy is pattanásig feszült helyzet a Közel-Keleten. „Válaszolni fogunk” – jelentette ki Biden, amikor egy dél-karolinai baptista templomban jelent meg. Mint mondta, hazája felelősségre akarja vonni az elkövetőket, „az általunk választott időben és módon”. A jordániai kormányszóvivő azt közölte, a támadás a királyságon kívül, a határ szíriai oldalán történt. Az iraki Irán-barát milíciák vállalták a felelősséget a támadásért, mint mondták, négy amerikai katonai bázist támadtak meg, közülük hármat Szíriában. Az iráni kormány tagadta, hogy felelős lenne az incidensért. Mint a perzsa állam fogalmazott, a vádakat azzal a politikai céllal tették, hogy „megfordítsák a valóságot a régióban” – idézte az Irna állami hírügynökség Nasszer Kanaani külügyi szóvivőt. NÉPSZAVA

LAPSZÉL

Rendőrökkel a párizsi blokád ellen

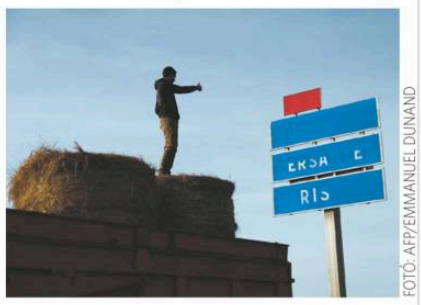

FOTÓ: AFP/EMMANUEL DUNAND

Jelentős kontingenssel akarja megakadályozni a gazdák hétfőtől meghirdetett párizsi blokádját a francia rendőrség. Gerald Darmanin belügyminiszter közölte, 15 ezer rendőrt, valamint páncélozott járműveket és helikoptereket mozgósítanak. Mint mondta, biztosítaniuk kell, hogy a főváros, valamint a két párizsi repülőtér és a Rungis nagybani piac megközelíthető maradjon. A gazdák az összes metropoliszba vezető főútvonalat elzárták. Darmanin közölte, a rendőrség avatkozik be blokádállásoknál. NÉPSZAVA

Lemondott a grúz kormányfő

Távozott hivatalából Irakli Garibasvili grúz miniszterelnök. Mint fogalmazott, „esélyt kell adni másoknak”. Hozzátette, átveszi a Grúz Álom kormánypárt elnöki tisztségét. Előzőleg a kormánypárti Imedi televízió azt közölte, hogy Garibasvili pártelnök lesz, a Grúz Álom nevű pártot irányító Irakli Kobakhidze pedig miniszterelnök. Az ország erős embere azonban az oligarcha Bidzina Ivanishvili, a kormánypárt tiszteletbeli elnöke. NÉPSZAVA

Feltalálták a spanyolviaszt

UNGVÁR Az Orbán–Zelenszkij-találkozónak továbbra sincs időpontja, de a kisebbségi kérdéseket tíz nap alatt akarják rendezni.

GÁL MÁRIA

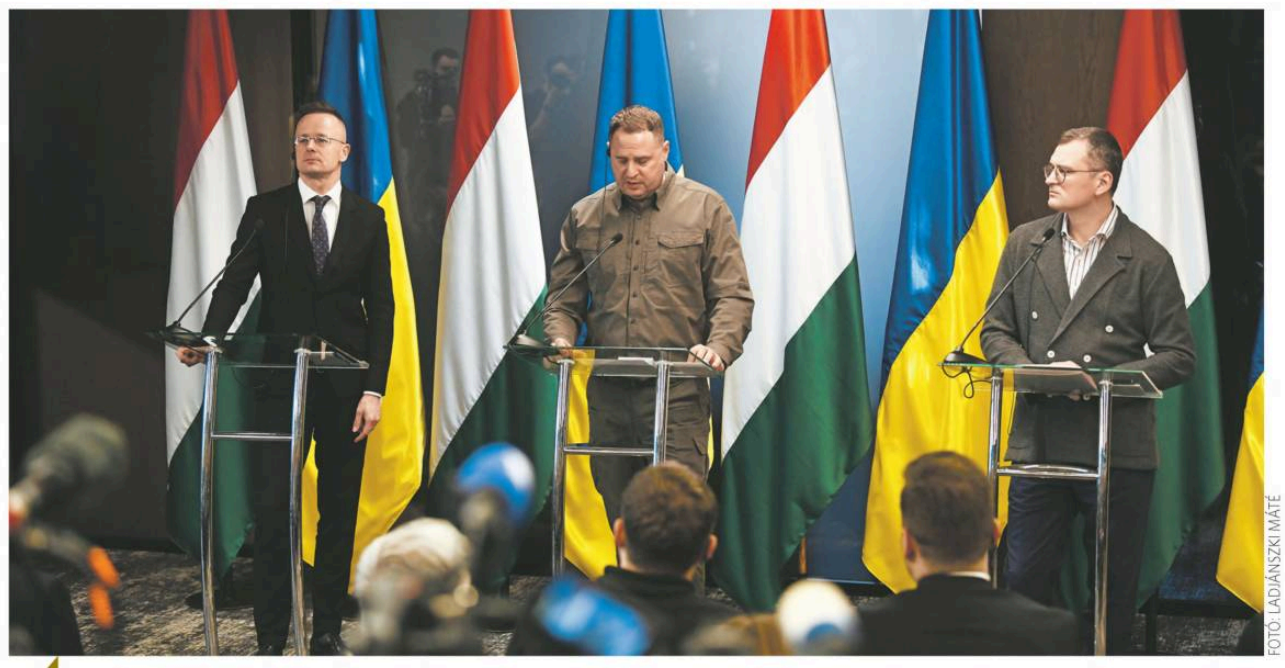

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Szijjártó Péter Ungváron Dmitro Kuleba külügyminiszterrel és Andrij Jermakkal, az elnöki hivatal vezetőjével tárgyalt

Szijjártó Péter, aki az orosz agresszió kezdete óta tegnap először járt Ukrajnában – de kétszer Oroszországban – az ungvári sajtótájékoztatón azt mondta: „A magyar kormány, Magyarország álláspontja következetes: kiállunk Ukrajna szuverenitása és területi integritása mellett”... „Elítéljük a háborút és azt szeretnénk, hogy minél előbb béke lenne”, de a háború kiváltó okát és az agresszort ezúttal sem ítélte el.

A magyar diplomácia vezetője tegnap Ungváron Dmitro Kuleba ukrán külügyminiszterrel és Andrij Jemakkal, az elnöki hivatal vezetőjével tárgyalt. Bár a találkozó eredeti célja az Orbán Viktor és Volodimir Zelenszkij ukrán elnök közötti találkozó előkészítése volt, a tárgyaló feleknek egyelőre nem sikerült időpontot egyeztetnie. Az Orbán–Zelenszkij-csúcs szükségessége a decemberi uniós csúcs után került ismét terítékre, ahol a magyar miniszterelnök megvétózta az Ukrajna támogatását célzó 50 milliárd eurós uniós segélycsomagot és az ország uniós csatlakozási tárgyalásainak megkezdését is úgy tudták megszavazni a tagállamok, hogy Olaf Scholz kancellár kiküldte kávézni magyar kollégáját. Értelemszerűen e csúcstalálkozónak a most csütörtökön kezdődő újabb EU-csúcs előtt kellett volna megtörténnie, hiszen az 50 milliárdos támogatási csomagról most kell döntést hozni. A két hónap azonban kevésnek bizonyult a találkozó nyélbe ütésére, a segélycsomagról pedig Szijjártó a közös sajtótájékoztatón azt nyilatkozta, hogy „mivel ez nem kétoldalú kérdés, ezért ennek a megvitatása majd Brüsszelben kell, hogy sorra kerüljön”.

A határig helikopterrel utazó magyar külügyminiszter indulása előtt közösségi oldalán jelezte: tárgyalásai középpontjában a kárpátaljai magyarok helyzete fog állni, az Orbán-kormány pedig nem akar többet, mint a 2015 előtti kisebbségi jogok visszaállítását. Kéréseit 11 pontban foglalta össze Budapest.

A magyar–ukrán viszonyt a háború csak súlyosbította, de 2011 óta folyamatosan romlik.

Az Orbán–Zelenszkij-találkozót valójában 2020 óta folyamatosan „előkészítik”.

Az Orbán–Zelenszkij-találkozón mind Szijjártó, mind tárgyalópartnerei, azt hangsúlyozták, közeledtek az álláspontok. A magyar diplomácia vezetője azt is hozzátette: „Az első szintű találkozónak nemcsak Ukrajna vonatkozásában, hanem általában is akkor van értelme, hogyha az olyan eredményekkel jár, amelyek újabb dimenzióba tudják léptetni a kétoldalú kapcsolatokat. Ma tettünk kétségtelenül biztató lépéseket, de ahogy mondtam, az út még hosszú. Ezen az úton végig kell menni, ez az utolsó munka vár ránk, és mi készen állunk ennek a munkának az elvégzésére”.

Ez az út azonban egyre inkább végtelennek tűnik. Zelenszkij megválasztása – 2019 – óta folyamatosan napirenden van, Dmitro Kuleba először 2020 májusában, budapesti látogatása alkalmával adta át hivatalosan Zelenszkij meghívását Orbán számára. Az érv akkor is ugyanaz volt, hogy elő kell készíteni és csak akkor érdemes megtartani, ha a találkozótól remélhető eredmény. A közös sajtótájékoztatón azt is bejelentették, létrejön egy kormányközi operatív vegyes bizottság, amelynek – Kuleba közlése szerint – tíz napja lesz arra, hogy megoldásokat találjon a nyitott kisebbségi kérdések végleges megoldására. Szijjártó úgy fogalmazott, „mi nagyon szeretnénk, ha ez sikerülne”.

Azt talán a bejelentők sem gondolták komolyan, hogy tíz nap alatt rendezhető egy több mint egy évtizede fokozatosan gyűlő problémahalmaz. A magyar–ukrán államközi kapcsolatokban az alapszerződés 1993-as aláírása óta létezik a kisebbségi vegyes bizottság, amely e kérdést hivatott kezelni. Ez rendszerint évente ülésezett is, míg a második Orbán-kormány fel nem rúgta a jól bevált rendszert. Szijjártó ugyan 2015-öt emlegette vízválasztóként, de a viszony 2011-től kezdett megromlani, ekkor történt meg először, hogy a kisebbségi vegyes bizottság (ez volt a 15.) aláírt jegyzőkönyv nélkül ért véget. 2014-től aztán hét éven át szünetelt a fórum, majd 2020-ban újraindult, a háború kitörése óta pedig nem ült össze. Az Orbán-kormány 2018 januárja óta blokkolja Ukrajna EU- és NATO-integrációs törekvéseit.

Tovább dagad az UNRWA botránya

REAKCIÓK Az ENSZ Palesztin Segélyezési és Munkaközvetítő Ügynökségével (UNRWA) szembeni súlyos vádak után újabb részletek kerültek napvilágra az ügyben. A New York Times számolt be arról, hogy az UNRWA egyik alkalmazottja a Hamász október 7-i Izrael elleni terrortámadása során részt vett egy izraeli nő elrablásában, egy másik egy kibucban elkövetett mészárlásban, ahol 97 embert öltek meg. Egy harmadik lőszert osztogatott.

Az amerikai lap egy izraeli dossziéra hivatkozott, amelyet a washingtoni kormány rendelkezésére bocsátottak. A vizsgálatok szerint összesen 12 UNRWA-alkalmazott segítette a Hamász októberi terrorját. Az izraeli titkosszolgálat, ahonnan a NYT által elemzett dosszié származik, egyebek között az UNRWA hat alkalmazottjának október 7-i izraeli mozgását követte nyomon telefonjaik segítségével. Többek telefonbeszélgetéseit megfigyelték, ezekben a Hamász-támadásban való részvételükről beszéltek. Egyiküket sms-ben arra kérték, hozza magával a házában tárolt rakétagránátokat. A jelentés szerint az UNRWA alkalmazottainak tíz százaléka működhetett együtt a Hamásszal.

FOTÓ: AFP/AHMED ZAQOUT

Az UNRWA létesítményeit fedezéknek használja a Hamász

Hétfőn további három ország, Ausztria, Japán és Románia is bejelentette, felfüggeszti kifizetéseit az UNRWA-nak. Korábban az Egyesült Államok, Kanada, az Egyesült Királyság, Franciaország, Olaszország, Svájc, Hollandia, Finnország, Németország és Ausztrália is így döntött. Az Európai Bizottság hétfőn közölte – február végéig felfüggeszti a támogatást és átgondolja az UNRWA finanszírozásával kapcsolatos döntéseit és elvárja, hogy az ügynökség hozzájáruljon ahhoz, hogy minden alkalmazottját egy, az EU által kijelölt független szakértői csoport átvilágítsa. ENSZ-főtitkár felülvizsgálatot rendelt el.

Az ENSZ 1949-ben alapította az UNRWA-t a palesztin menekültek megsegítésére. Az 1948-ban Izrael állam alapítása során elmenekült vagy elűzött palesztinok, valamint leszármazottaik jogosultak a szolgáltatásaira. Az UNRWA-nak több mint 30 000 alkalmazottja van, többségük palesztin. A támogatások felfüggesztése nincs hatással a jelenlegi kifizetésekre. Csak a jövőbeni segélyezést függesztik fel, a befagyasztás csak addig érvényes, amíg nem tisztázzák, igaz-e, hogy az UNRWA 12 alkalmazottja részt vett a Hamász októberi mészárlásaiban.

Izrael már korábban figyelmeztetett arra, hogy az UNRWA gázai épületeit a Hamász használja. Mint rámutattak, az UNRWA tankönyvei antiszemita propagandát tartalmaznak, egyes esetekben Izrael megsemmisítésére és a zsidók megölésére szólítottak fel. Két évvel ezelőtt a tankönyvek újraértékelésekor az UNRWA ígéretet tett arra, hogy minden állítólagos jogsértést külön-külön megvizsgál, és eltávolítja a vitatott tartalmakat a könyvekből. Ez máig sem történt meg. RÓNAY TAMÁS

Így vagyunk szuverének

HARGITAI MIKLÓS

Néhány nap leforgása alatt három olyan hír jelent meg a magyar nyilvánosságban, amelyek, ha egymás mellé rakjuk őket, egész pontos képet rajzolnak elénk a magyar szuverenitás mibenlétéről és korlátairól. Egyrészt az állami szuverenitásvédelem (ha úgy vesszük, a magyar függetlenség) legfőbb hivatali őre – előéletét tekintve szorgos pártmunkás; akinek erről esetleg a Rákosi-korszak jutna eszébe, gondoljon inkább a Novák Katalin üdvözlésére a fagyos pusztába kivezényelt kispajtásokra, és tegye föl magának a kérdést: előre mentünk az 50-es évek óta, netán hátra vagy inkább sehova – hosszas kormányzati tagadás és mellébeszélés után csak kibökte, hogy az új nem hatóság bizony az idegenszívű sajtó megrendszabályozásával is foglalkozni akar. Másrészt kiderült, hogy az elvben a kormánytól markánsan független, a gyakorlatban azonban kormánypárti influenszerkeltetőként működő Megafonnál – amely társintézményeivel együtt az elmúlt években mintegy 8 milliárdot költött arra, hogy az általa kiképzettek hatékonyabban tolmácsolják a szociális médiában a Párt üzeneteit – nemcsak a látszat szerint, hanem a valóságban is a Fidesz propagandaképzője, amely ismeretlen, azaz legalábbis gyanús forrásokból manipulálja a politikai közvéleményt. Harmadrészt pedig megtudtuk, hogy az Orbán-kabinet legszűkebb belső köréből kézivezérelt magyar sajtó nemcsak a határon innen, hanem a határon túl is sokat tesz az orosz háborús dezinformáció terjesztéséért.

A fentiek fényében a Lánczi-féle coming out-interjúnak az volt a legtanulságosabb része, amiről a főhivatalnok nem beszélt. Az a látszat keletkezett ugyanis, aligha alaptalanul, hogy ha a magyar sajtó nem kormányirányítás alatt álló, egyre szűkebb halmazában akadnak olyan orgánumok, amelyek részben külföldi befektetők pénzéből működnek – ahogyan ez a médiában a teljes nyugati világban elterjedt –, vagy az állami közreműködéssel elszívott hirdetési bevételeik egy kisebb hányadát külföldi pályázatok révén próbálják pótolni, az a hivatalos kormányálláspont szerint súlyosan sérti a magyar szuverenitást, tehát fel kell lépni ellene. (Néhány példa arra, hogy ez mennyire abszurd: az USA legbefolyásosabb tévécsatornája, az Orbánnal is feltűnően barátságos Fox News ugyanúgy ausztrál tulajdonban van, mint Nagy-Britanniában a The Times vagy a The Sun.) Ellenben az, ha ki tudja, honnan pénzelt Fidesz-kliensek uralják le – főleg kampányidőszakban – a Facebookot és a YouTube-ot, vagy ha a Kreml-párti háborús indoktrináció formálja magyarok millióinak a véleményét arról, hogy mit gondoljanak az Ukrajna elleni agresszióról, nem sérti – sőt –; ezért nem is érdekli a hivatalt.

Közben bejött a három mellé egy plusz egyedik hír is: ugyan kimutatható nemzeti érdeket itt az összes NER-thinktank együtt sem tudott megkreálni két év alatt, utolsó Putyin-csatlósként tovább blokkoljuk a svéd NATO-belépést. És bár még a Holdról nézve is csicskaságnak tűnik, a magyar önállóság védelmezői – Kövér László hangján – erre is csak annyit mondanak: csitt, mi így vagyunk szuverének.

F. SZABÓ KATA

Nőnek lenni

Attól, hogy egy országban nő tölti be a köztársasági elnöki pozíciót, még nem lesz jobb a nők helyzete. És attól, hogy ez a bizonyos köztársasági elnök ősszel megrendezi a Női Államfők Budapesti Csúcstalálkozóját a nemek közötti egyenlőtlenségre és a béke előmozdítására fókuszálva, még nem valósul meg a teljes egyenjogúság és a világbéke sem.

Persze egyetlen vezető sem veheti magára mindennek a terhét, és az is tény: szimbolikus jelentősége van annak, ha egy országban nő ülhet az államfői székben. Még akkor is, ha ez a tisztség jelenleg Magyarországon szintén csak szimbolikus.

A valódi nemi egyenjogúság megvalósulását inkább akadályozzák azok a nők, akik leginkább azért kerülhetnek pozícióba, hogy rajtuk keresztül az egyébként főleg férfiak által irányított országvezetés azt mondhassa: lám, nálunk egy nő is elérhet ilyen magasra. Novák Katalin láthatóan lubickol a női egyenjogúság és persze a béke élharcosának szerepében, miközben gyereket nevel, ablakot most és sajtos stanglit süt. Közben néha azért kicsúszik a száján olyasmi, hogy a nőknek nem kell versenyezniük a férfiakkal, és ne higgyék, hogy ugyanannyit kellene keresniük, mint nekik.

Novák Katalin láthatóan lubickol a női egyenjogúság és persze a béke élharcosának szerepében.

Mégis honnan tudhatjuk, hogy egy nő kinevezése hovatovább csak propagandacélokat szolgál? Érdemes a miniszterelnök jól ismert bölcsességét kölcsönvenni és azt figyelni, amit a női politikus csinál, és nem azt, amit mond. A nők jogainak élharcosaként tetszelegni addig a pillanatig visszás, amíg az ország politikai, gazdasági és kulturális vezetésében drámaian alacsony a nők aránya. Vagy amíg a gyerekekről és idősekről való gondoskodás terhének nagy része még mindig a nők vállát nyomja. Egy olyan országban, ahol évek óta nem ratifikálják a nők elleni és a családon belüli erőszak megelőzéséről szóló isztambuli egyezményt. Ahol a nők jóval kevesebbet keresnek, mint a férfiak, és előbb terjed el a 2008 óta változatlan összegű családi pótlék megszüntetésének, mint megemelésének a híre, holott ez az a juttatás, amely a többi támogatással ellentétben, anyagi helyzettől függetlenül szinte biztosan a nők pénztárcájában landol.

JEGYZET

Rónay Tamás

Játszma

Ha a harc, hát legyen harc. Ez derül ki abból a dokumentumból, amelyet a Financial Times szellőztetett meg. Az EU-nak végképp elege lett Magyarország játszadozásaiból, olyan keményen sújtana le a gazdaságunkra, ha Orbán Viktor megvétózná Ukrajna uniós támogatását a csütörtökön kezdődő uniós csúcson, hogy a piac segítségével térdre kényszerítené az országot. Mivel a Bizottság nem cáfolta az értesülést, abból indulhatunk ki, a hír igaz.

A kormánynak sikerült elérnie azt, ami korábban elképzelhetetlennek látszott: Brüsszel meg akarja leckéztetni egy tagországát, s már a források blokkolásával sem elégedne meg. Zsarolásra zsarolással válaszolna. Brüsszel ezzel végleg szakít az Angela Merkel egykori német kancellár által képviselt stratégiával, amely szerint valamit ígérünk az EU rebellisének azért, hogy kicsikarjunk egy kompromisszumot. Brüsszel megelégelte, hogy a magyar kormány macska-egér harcot vív ellene, s változtatni kíván a szerepkörökön: a Bizottság akar a macska lenni, a siralmas költségvetési helyzetben lévő Magyarországot pedig az őt megillető egér szerepére akarja kárhoztatni.

Az EU kemény tervei mögött nemcsak az Európai Parlament nyomásgyakorlása áll, hanem az uniós polgárok dühe is, akik nem értik, miért segítik az adópénzeikkel azt az országot, melynek miniszterelnöke sorban tesz gesztusokat az agresszor Oroszország elnökének.

Az EU egyszer már megmutatta, milyen erővel rendelkezik, amikor 2011-ben lényegében lemondatta Silvio Berlusconi olasz miniszterelnököt, mivel kis híján csődbe vitte hazája gazdaságát. Brüsszel is tudja, Orbán itthon olyan viszonyokat teremtett, annyira beágyazta magát a hatalomba a demokrácia leépítésével, hogy nálunk erre nincs esély. Ám mindannyiunk számára gyászos jövőkép, hogy a kormányfő minden bizonnyal az országot is beáldozná a hatalom megtartása fejében.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

BUNKÓCSKA

A nagyvonalú szomszéd

BEUGRÓ

PAPP SÁNDOR ZSIGMOND

Mostanában azzal ugratom a családom többi tagját, hogy én akkor is EU-s polgár maradok, ha a NER mindenese a sértettsége okán kivezeti Magyarországot az Unióból. Sokáig nem voltam büszke a román állampolgárságomra, hiszen sem a diktatúra idején, sem a visszaszerzett szabadság időszakának zűrzavaros kezdetén (Funar-korszak) sem tett olyasmit, ami miatt ez az érzés megszülethetett és megerősödhetett volna. De most már mindketten az EU tagjai, ráadásul Románia inkább befelé tart a klubban, míg mi inkább kifelé, arról nem is szólva, hogy a régen megvetett, lenézett szomszéd egyre több mutatóban előz minket. Nem egy kistigris, de már rég nem egy kivert macska.

A megerősödéssel együtt mintha frusztrációból is kevesebb lenne, egyre kevesebbszer kerül elő a román érzékenység érve, amelyre a magyar kisebbségnek tekintettel kellene lennie, és a magyarkártya előhúzása is kezd kikopni a választási kampányok koreográfiájából. A minap Marcel Ciolacu román miniszterelnök úgy fogalmazott, hogy elmúltak azok az idők, amikor az Erdélyről szóló diskurzus óhatatlanul érzelmeket váltott ki, és a politikai szereplők feladata nem az érzelmek felkorbácsolása és kihasználása, hanem a közbeszéd normalizálása. Nagyon vágytunk az efféle európai hangra, amely persze ott volt már korábban is, de a román nemzeti színű kukák és padok hisztériája mindig elnyomta.

Csakhogy amióta Orbán Viktor ámokfutása zajlik az EU-ban, amikor úgy lengetjük a vétót, mint eleink a kardot, csak jóval kevesebb méltósággal, egyre inkább kezdem felfedezni magamban a románságot.

„Valójában (...) mindannyian különböző etnikumú románok vagyunk: románok, magyarok, ukránok, németek, akik együtt élnek Romániában. Azt hiszem, ez áldás és nem ok a vitákra, a minket elválasztó dolgok megtalálására”, tette még hozzá, és ezzel végre nehéz vitázni. Korábban még felhorkantam volna a „különböző etnikumú román” definícióra, hiszen az én magyarságomba semmiféle román identitás nem keveredett, pusztán a történelem szeszélye és a határok ide-oda tologatása érhette el, hogy Romániában kellett élnem. És amíg ezt meg nem érti a többség, addig nincs miről beszélni, mármint azt, hogy a magyar nem valahonnan idekeveredett kisebbség, hanem – ha kényszeredetten is – államalkotó nép, tehát pont olyan jogok illetik meg, mint a többséget.

Csakhogy amióta Orbán Viktor ámokfutása zajlik az EU-ban, amikor úgy lengetjük a vétót, mint eleink a kardot, csak jóval kevesebb méltósággal, egyre inkább kezdem felfedezni magamban a románságot, mint újfajta európaiságot. Azt, amit annyira hiányolok a saját hazám kormányában. „Isten arra teremtett bennünket, hogy ne széthúzzunk, hanem közösen építkezzünk”, mondja Ciolacu, és ez most hihetően hangzik, hiszen elég megnézni a 21. századba belépett Erdélyt, benne Kolozsvárt, ahogy a funari őrületet lerázva elindult egy modern európai város felé, és olyan kozmopolita arcot kezd ölteni (megőrizve minden helyi sajátosságát), amit én Pesten kívül majd minden magyar nagyvárosból hiányolok.

Nagyvonalúság, azt hiszem, ez a kulcsszó. A magabiztos, valódi győztesek jellemvonása. Szemben a kicsinyességgel és a gőggel. Az egyikkel lehet építkezni, a másikkal legfeljebb túlélni a tetszetős romok felett.

A szükséges bizalom

HUSZÁR ÁGNES
nyelvész

Minél több emberben tudunk bízni, annál kellemesebben alakul az életünk. Ha olyanok vesznek körül, akik megértik céljainkat, sőt azonosulni is tudnak velük, könnyen kapunk segítséget, kérni sem kell. A pszichológusok beszélnek az úgynevezett ősbizalomról, amely a csecsemő életének első hónapjaiban alakul ki. Hozzászokik, hogy van mellette valaki, aki figyel rá, eteti, dajkálja, igényeit kielégíti, még a magáét is háttérbe szorítva. Az a kicsi, aki nem részesül ebben a kivételezett gondoskodásban, akár azért, mert szülője nem képes erre, akár mert a nevelőotthoni nevelőnek túlságosan sok gyermekről kéne gondoskodnia, sérül. Később nehezen képes megbízni másokban, kiépíteni szeretetkapcsolatokat.

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Szerencsére a legtöbb ember képes másokban megbízni, és méltónak is tud bizonyulni a többiek bizalmára. A bizalmi kapcsolatok először a családban alakulnak ki, aztán bővülnek a rokonságban, a szomszédságban, iskolában, sportegyesületben. Felnőttként munkahelyi kapcsolathálózatban élünk, dolgozunk, bizonyos mértékű bizalom az együtt végzett munka sikerességének alapfeltétele.

Francis Fukuyama A bizalom című művében szoros kapcsolatot tételez fel egy nemzet jóléte, versenyképessége és az adott társadalomra jellemző bizalomszint között. Megkülönböztet egymástól magas és alacsony bizalomszintű nemzeteket. Előbbire az Amerikai Egyesült Államokat, Németországot és Japánt hozza példának, az utóbbira Kínát, Francia- és Olaszországot, különösen azok déli vidékeit. Az alacsony bizalomszintű közösségekben jellemző módon kis- és középvállalatok a dominánsak, a magas bizalomszintűekben a nagyvállalatok. Ez azzal függ össze, hogy az előbbiekben az emberek főleg a családtagjaikban bíznak meg, míg az utóbbiban hajlandók megelőlegezni a bizalmat a nem rokon, nem ismerős szakembereknek is. Jó példát szolgáltatnak az előzőre a dúsgazdag dél-olaszországi maffiacsaládok, amelyek kezében egész iparágak vannak.

Ebben a modellben – amely egyáltalán nem csak a bűnözőszférán belül működik – a bizalom a családra és a hozzá hűbéresként kapcsolódó emberekre korlátozódik. Ez viszont gátjául szolgálhat a cég növekedésének, hiszen a rokoni, de még az ismeretségi kör sem terjed túl egy bizonyos határon. A minőségi munkának viszont egyáltalán nem kedvez az, hogy alkalmazni kell nemcsak a tehetséges, hanem a tehetségtelen, buta vagy lusta rokonokat vagy lekötelezett ismerősöket is.

Fukuyama bebizonyítja, hogy csak a magas bizalmi szintű nemzetgazdaságok képesek harmonikus fejlődésre, s tudják biztosítani a polgáraik ellátását – beleértve a közoktatást, egészségügyet és az egész szociális szférát.

A magyarországi törvényesített nepotizmus külföldről is látszik. Ha az ember belenéz egy másik ország tévéhíradójába, kevés oka lesz büszkének lenni a magyarságára.

Magyarország a történelmileg kialakult kulturális és gazdasági kapcsolatok révén a német modellhez állna közelebb. Tény viszont, hogy az utóbbi tizenhárom évben újra beköszöntött az urambátyám világ: mintha kizárólag a miniszterelnök szűkebb és tágabb családjának tagjai lennének méltók közmegbízatások elnyerésére, s a túlárazott munkákból származó gigantikus jövedelmek zsebre tételére. Aligha van ebben az országban épeszű ember, aki elhinné, hogy a miniszterelnök gyermekkori barátja a maga gázszerelői képzettségével képes lenne szerteágazó cégbirodalmának (banki szféra, energetika, útépítés, média) akár felületes áttekintésére is.

A nepotizmus – a hatalmi pozíciók vagy előnyök családon belüli elosztása – önmagában korrupt, és magával hozza bűncselekmények egész sorának lehetőségét. Áthatja a társadalom egészét, még ott is jelenlétét sejtjük, ahol talán valódi teljesítményen alapuló siker van a háttérben. A fiatalok, sőt már a gyerekek is látják ezt, akárhány hittanórán magyarázzák is el nekik, hogy az ország irányítása derék emberek kezében van, akik igazi kereszténységhez méltó döntéseket hoznak. A tények és a szöveg ellentmondását a gyerekek is felismerik. És a példa, a felülről mutatott rossz példa nagyon is ragadós, egy velejéig erkölcstelen társadalomban idővel maga a tisztesség válik nevetség tárgyává.

A magyarországi törvényesített nepotizmus külföldről is látszik. Ha az ember belenéz egy másik ország tévéhíradójába, kevés oka lesz büszkének lenni a magyarságára. (Íme egy ok, miért ne tanuljunk meg idegen nyelveket.) A magyar politikusok viszont tiszteletet követelnek maguknak, ezt Orbán újabban „radikális" tettekkel próbálja elérni. Kis ország lévén, mondja, „nem engedhetünk azoknak a szirénhangoknak, amelyek jól nevelt külpolitikai viselkedésre" próbálnak rávenni bennünket.

Egyik legutóbbi „radikális" tette a szomszédos Ukrajna ellen irányult. Azt próbálta megakadályozni, hogy a megtámadott ország pénzügyi és katonai segítséget kapjon. A szomszédság jó esetben bizalmi viszony, a rossz szomszédság „török átok", ahogy a közmondás tartja. Ezt tapasztalja meg általunk keleti szomszédunk. Pedig az ott élő magyar kisebbség képviselői még levelet is írtak a magyar miniszterelnöknek, amelyben valósággal könyörögtek, ne próbálja meg rájuk hivatkozva megfúrni hazájuk, Ukrajna EU-s csatlakozási tárgyalásának megkezdését.

Az orosz televízióban viszont dicsérik Orbánt, s azt jósolják, aknamunkája következtében megnagyobbíthatja országa területét. Így lesz közös határa Oroszországnak és Magyarországnak a legyőzött ukrán államtól elrabolt területen.

Kutatások igazolták, hogy a mai iskolások túlnyomó része nem Magyarországon képzeli el további életét. Orbán „radikális" politikája megfosztotta őket az ország jövőjébe vetett bizalomtól. Bennünket pedig a jövő nemzedéktől.

Döglött macskák az asztalon

DR. KÖTELES LAJOS
társadalomkutató,
ny. főiskolai tanár

Hónapokon át mantrázta a kormány, hogy „Brüsszel tartozik a pedagógusoknak". Közben csaknem kimondták, hogy a kormányzattal szembeni harcaik miatt maguk akadályozzák meg a pénz megszerzését, pedig akár milliós fizetésük is lenne. Habár napi tapasztalat, még ma is nehezen hihető el, hogy egy „felelős" politikus ilyen gátlástalanul hazudjon – pedig ez mostanra valamennyi politikus alkalmasságának az alapjává vált.

A mindenkori politika bevett eszköze az olyan meghökkentő dolgok és gondolatok felvetése, amelyek elvonják az emberek figyelmét aktuálisabb, fontosabb gondjaikról. Ezt a fajta váratlan témaváltást Amerikában „döglött macska" stratégiának nevezik, hiszen a sorsdöntő gondokat tárgyalók is elvesztik a fonalat, ha az asztalukra egy döglött macskát, azaz valamilyen felháborító, új témát vetnek. Természetesen ezt a „szellemi terméket" is elő kell állítani. A leggyakoribb módszer a különféle mítoszok teremtése, amelyek skálája végtelenül változatos. Előkerülhetnek korábbi nemzeti mítoszok, felmerül a sosem volt korszakok idealizálása, nemzeti hősök teremtése, vagy egy-egy politikus különleges adottságainak népszerűsítése. Ha mindezek valóságát vizsgáljuk, akkor rádöbbenhetünk, hogy zömük csupán céltudatos manipuláció terméke.

A lelki pórázokkal irányított társadalmak ma is éppoly védtelenek a hatalom szándékaival szemben, mint a korábbi korszakokban élők voltak. A hazugságokra épített nemzeti büszkeség a legnagyobb veszélyek egyike.

A legújabb korban az ellenségkép létrehozása vált a leggyorsabban terjeszthető, leghatékonyabb közvélemény-formáló eszközzé. Ősi, kollektív tudatunk mélyén bennünk él a mindenkori ellenségtől való félelem, amelyet csak aktualizálni kell, hogy higgyünk benne. Ellenségeink lehetnek a pusztító külső erők, a háborúk, a barbárnak tekintett népek, a belső árulók. Csak az aktuális politikai érdektől függ, hogy ki legyen a kiválasztott külső vagy belső ellenség, vagy a tradicionális előítéletekből táplálkozó veszélyforrás, ami ellen vezéreink megvédenek bennünket, ha összefogunk és támogatjuk őket.

Az ezekre épülő propagandaakciók azért sikeresek, mert nem kellenek bizonyítékok, mindenki könnyen azonosul velük. Végeredményük a „mi" illúziójának megteremtése, egyfajta törzsi mítoszvilág kialakítása ellenfeleinkkel szemben. A valóságnak itt már nincs köze a legendákhoz. Ráadásul a valóság mindig bonyolult, megértéséhez olyan átfogó információkra és ismeretekre van szükség, amelyek az egyszerű emberek számára elérhetetlenek és feldolgozhatatlanok. „Akiknek nincs meg a kellő tudásuk, azoknak ahhoz sincs elég tudásuk, hogy felismerjék a tudatlanságukat." (David Dunning) Emiatt a leegyszerűsített üzenetek fogyasztóivá válnak, azt hiszik el, amit szeretnének elhinni.

Egy idő után a propagandisták által teremtett hazug valóság gondolkodásunk meghatározójává válik, fontos eszköze lesz annak, hogy megerősítsen a hitünkben. Abban például, hogy „mimagyarok" különbek vagyunk másoknál, küldetésünk, hogy megvédjük a kereszténységet, nem keveredünk másokkal és így tovább. A lényeg az, hogy a nekünk felszolgált „örök igazságok" a jelenben is tanulságként szolgáljanak.

Kétségtelen, hogy a jelenlegi kormányzat sikeres „szórakoztató iparágának" a közbeszéd asztalára dobott „döglött macskáival" mostanra sikerült megmérgezni az ország népének lelkét. Nem menti őket, hogy minden országban hasonló történik, és néha a mostani ellenzék is hasonló eszközökkel próbálkozik. A nagyobb országokban nagyobb hazugságok születtek és születnek, hiszen sikerük csakis a faji vagy a kulturális felsőbbrendűségükön alapulhatott. (Otto English a Hamisított történelem című könyvében bőséges áttekintést ad arról, hogy hogyan lettek „igazsággá" a múlt koholmányai.) Sosemvolt hősökre emlékeznek a szomszédos népek is, igyekeznek elfeledtetni azt az ezer évet, ameddig a Magyar Királyság keretében éltek, ugyanolyan sorsban, mint magyar kortársaik.

A lelki pórázokkal irányított társadalmak ma is éppoly védtelenek a hatalom szándékaival szemben, mint a korábbi korszakokban élők voltak. A hazugságokra épített nemzeti büszkeség a legnagyobb veszélyek egyike, amelyik eddig is tragédiák forrása volt. (Lengyelországban 2018-tól már az is büntethető, ha valaki szerint a lengyelek is bűnrészesek voltak az ottani zsidóság elpusztításában. Törökországban is törvény tiltja az általuk elkövetett örmény népirtás felvetését.)

Lehet-e változás? Aligha. „Könnyebb rászedni az embereket, mint meggyőzni arról, hogy rászedik őket" – írta a már említett Otto English. Ráadásul az igazság kimondása fájdalommal jár és mindenkinek bonyodalmakat okozhat.

Az új világ, a demokrácia alapjait megteremtő polgári mozgalmak jelszava a „Szabadság és tulajdon" volt. Mostanra kiderült, hogy ezek csak a jogi és egzisztenciális kereteit teremtik meg egy jobb világnak. Gondolkodó, művelt, humanista közerkölcsű társadalom nélkül csak a hatalomgyakorlás játékai változnak, a magasabb életszínvonaltól a világ nem válik sem jobbá, sem szabadabbá.

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

Terjesztik a kultúrát

KÖRKÉP Gazdag a Budapesten működő külföldi kulturális intézetek kínálata, benne társadalmi célú programokkal.

P. SZABÓ DÉNES

Számos izgalmas program közül választhatunk idén, melyeket a fővárosban működő külföldi kulturális intézetek rendeznek. Az adott ország történelméhez, társadalmához is közelebb kerülhetünk a Goethe Intézet idei programjainak egy részének segítségével. – A 2024-es év a magyar–német kapcsolatok szempontjából különleges lesz, mivel idén ünnepeljük a harmincötödik évfordulóját a Páneurópai Piknieknek, továbbá az osztrák–magyar határ megnyitásának, amikor számos NDK-s polgár szabadon mehetett át nyugatra, illetve a berlini fal leomlásának is. Ebben a történelmi időszakban nagyon különleges volt a viszony a magyarok és a németek között, mi mindig is szomszédok voltunk, országhatár nélkül – mondta lapunknak Miriam Bruns, a Goethe Intézet igazgatója, hozzátéve, havi rendszerességű ingyenes filmklubot indítanak, ahol az NDK múltjáról, az újraegyesítésről szóló alkotásokat mutatnak be, míg a nyelvtanulók számára a berlini fal leomlásának évfordulójára képregényes programokkal készülnek.

FOTÓ: STUDIOCANAL

A Tánc az élet című filmmel is az elfogadást szolgálja a Francia Intézet

FOTÓ: PÁNEURÓPAI PIKNIK 89 ALAPÍTVÁNY/LOBENWEIN TAMÁS

Idén ünnepeljük a Páneurópai Piknik harmincötödik évfordulóját

„A NÉMET A BELÉPŐJEGYED"

A Goethe Intézetben emellett idén is nagy hangsúlyt kapnak a német nyelvi programok. – Ösztöndíjat adunk tanároknak és fiataloknak, hogy Németországban tanulhassák a nyelvet – mondta az igazgató, kiemelve, hogy a játékos nyelvtanulás is fontos számukra, így a Francia Intézettel idén is megszervezik a francia–német kvízt, melyen a diákok francia és német nyelven válaszolnak a francia és német kultúrával, gasztronómiával, nyelvekkel, földrajzzal, történelemmel és az Európai Unióval kapcsolatos kérdésekre.

A Goethe Intézet április 8–14. között harmadszor szervezi meg a Wunderbar fesztivált a német nyelvű országok nagyköveteségeivel, kulturális és nyelvi intézeteivel együttműködve, hogy népszerűsítsék a némettanulást és bemutassák a német nyelvű országok kulturális sokszínűségét. A rendezvény idei mottója: „A német a belépőjegyed" („Deutsch Deine Eintrittskarte"). A fesztivált flashmob nyitja meg, amelyen a résztvevők táncolnak majd egy közös német dalra országosan ötvennégy helyszínen.

Az őszi, 13. Szemrevaló vagyis Sehenswert Filmfesztiválra a legújabb, a német nyelvterületen készült filmek érkeznek Ausztriából, Németországból és Svájcból.

1989 EMLÉKE

MIRIAM BRUNS:

Ebben a történelmi időszakban különleges volt a viszony a magyarok és a németek között

SZEMÉLYESSÉG

REBECKA VILHONEN:

Sok filmben hangsúlyos szerep jut az emberi viszonyoknak

TÁNCOLNAK A KÖZÖSSÉGÉRT

– A francia mozi számunkra az egyik legfontosabb kulturális ágazat, amelyet Magyarországon népszerűsítünk. Tizennégy éve a legnagyobb fesztiválunk a Frankofón Filmnapok, melyet minden év márciusában a Frankofón Hónap keretében rendezünk meg a Magyarországon működő frankofón intézményekkel és az öt, Magyarországon található Alliance Francaise nevű francia nyelvet tanító egyesülettel – mondta a Népszavának Sophie Sellier, a Francia Intézet kulturális attaséja. A mustrán huszonnégy filmet vetítenek, a nyitófilm A három testőr: Milady című alkotás lesz, mely a Dumas-regény legújabb filmes feldolgozásának második része.

– Emellett olyan programokat szeretnénk bemutatni, melyek kapcsolódnak az európai értékekhez, mint a nők és férfiak közti egyenlőség, a kisebbségek helyzetének segítése, beleértve az LGBTQIA+ közösséget – mondta Sophie Sellier. A Tánc az élet (En corps) című film kapcsán a Frankofón Filmnapok keretében estet szerveznek a Turbina Kulturális Központban, ahol a marginalizált csoportokat képviselő ballroom szubkultúra tagjai a meleg közösségben népszerű táncot, a vogue dance-t mutatják be.

– Ősszel Franciaország lesz a Budapesti Nemzetközi Könyvfesztivál díszvendége, így a standunkon francia szerzők és szerkesztők mutatkoznak be – mondja Sellier, hozzátéve, a neveket csak később hozzák nyilvánosságra. Márciusban a francia klasszikus és kortárs zenét is el akarják hozni – 16-án a Régi Zeneakadémián Nicolas Stavy zongoraművész Gabriel Fauré halálának századik évfordulója alkalmából műsort állít össze a francia zeneszerző, valamint Liszt és Chopin műveiből, 19-én az Opus Jazz Clubban a Bruno Lapin improvizatív trió lép fel, majd március 30-án az A38 Hajón a Fran Palermo rockbanda az Antonin nevű francia bárddal.

MORÁL

SOPHIE SELLIER:

„Olyan programokat szeretnénk bemutatni, amelyek kapcsolódnak az európai értékekhez"

Április 8–14. között harmadszor lesz Wunderbar fesztivál

FOTÓ: HALÁSZ NÓRA

EMBERI KÖTELÉKEK

A magyarországi finn intézet, a FinnAgora február 14–18. között rendezi meg a Finn Filmnapokat. – A program összeállításakor hamar észrevettük, hogy sok filmben hangsúlyos szerep jut az emberi viszonyoknak. A Nagyinál (Mummola) című nyitófilm egy család dinamikáját mutatja be, a Je'vida egy számi nő történetét meséli el, aki megismeri családja múltját, és újra kapcsolatba lép egy elveszett történelemmel. A Testvérek (Sisarukset) szintén három felnőtt testvér kapcsolatáról szól– mondta lapunknak Rebecka Vilhonen, a FinnAgora programmenedzsere, a Finn Filmnapok szervezője. A Je'vida ráadásul a világ első kolta számi játékfilmje, amely egy számi nagynéni és korábban sosem látott unokahúga Lappföldre vezető útján keresztül mutatja be az egykori finn asszimilációs politika számi kisebbségre gyakorolt hatását és a mai napig ható drámai emlékeket. A film vetítését követő pódiumbeszélgetésen a közönség is kérdezheti a Katja Gauriloff finn–kolta számi rendezőt. Szintén az emberi kapcsolatokon lesz a hangsúly a Finn Filmnapok Drágám, ölelj át! című médiaművészeti kiállításán a Centrális Galériában, ahol hat finn művész alkotásait nézhetjük meg.

A Budapesti Olasz Kultúrintézet 2024-ben számos zenei programmal készül, ilyen a február 14-i koncert, melyen Pietro Roffi olasz harmonikaművész és a MÁV Szimfonikusok vonósnégyese előadásában csendül fel Antonio Vivaldi A négy évszak című műve. Az olasz zene szerelmeseinek április 27. és május 15. között érdemes még látogatni a JazzFest Budapestre, melynek nyitókoncertjén Mario Biondi szicíliai születésű bariton, az egyik legnépszerűbb soul- és R'n'B-énekes lép fel. Az irodalom szerelmeseinek pedig az április 4-én az intézetben szervezett Dante-találkozó lehet izgalmas, melyen Nádasdy Ádám Dante-fordító és Mátyus Norbert Dante-szakértő vesz részt, míg a filmbarátok az év első felében az Itáliai utazás című vetítéssorozaton az olasz filmkultúra remekeit ismerhetik meg, novemberben pedig a 22. Olasz Filmfesztivál kínálatából szemezhetnek.

A budapesti Cervantes Intézet a világhírű spanyol fotográfus, Joan Alvado munkáit hozza el március 27-én a Budapest Fotó Fesztiválra. A Korallballadák című fotóesszé a Cap de Creus félsziget körüli tengeri világot mutatja be, a képsorozat félúton van a dokumentumfilm és egy elképzelt utazás között. Emellett a Cervantes Intézet idén ünnepli fennállásának huszadik évfordulóját, melyet egy különleges programmal szeretnének megünnepelni, de hogy ez pontosan mi lesz, egyelőre még titok.

NÉPSZAVA-INTERJÚ

Összekötni a két nemzetet

Mennyiben befolyásolja a 2023-as lengyel kormányváltás a Lengyel Intézet működését? Erről is kérdeztük Dominika Teske igazgatót.

Hozott változást a budapesti Lengyel Intézet életében Donald Tusk tavalyi választási győzelme?

Nem profilunk a politikai állásfoglalás, a Lengyel Intézet mindenekelőtt kulturális események előkészítésével és lebonyolításával foglalkozik. Minket a művészet, a lengyel nyelv, történelem és a multikulturalizmus érdekel. Nagy öröm azonban számunkra, hogy Rafał Wiśniewski egykori magyarországi nagykövetet nemrég nevezték ki a Külügyi Szolgálat főigazgatójának, mivel ő volt a Lengyel Intézet igazgatója 1992–1997 között. Jó hír, hogy van egy olyan személy a külügyminisztérium vezetőségében, aki nagyon jól ismeri Magyarországot és az intézetünket. Én szeptember óta vagyok az intézet igazgatója, és a budapesti Lengyel Nagykövetséggel is a kultúra területén szeretnénk együttműködni. Büszke vagyok arra, hogy karácsony előtt

„Jó, hogy van olyan a külügyminisztérium vezetőségében, aki jól ismeri Magyarországot."

magyar családoknak jótékonysági estet szerveztünk. Az eseményt a Lengyel Intézet kezdeményezte a lengyel nagykövet feleségének védnöksége alatt. Az összegyűlt ötven doboz adományt Nagymarosra küldtük a Szent Ferenc Szegénnyei Alapítványnak, melyet Dr. Beer Miklós nyugalmazott váci megyés püspök vezet.

Változtat a kormányváltás azon, amit Lengyelország külföldön, így Magyarországon is mutatni akar magáról?

Ahogy már említettem, távol áll tőlünk a politizálás. A projektjeinkre fókuszálunk és az évfordulóinkra. Idén ünnepeljük az intézethez tartozó Platán Galéria huszonöt éves fennállását, áprilisban harmincéves lesz a Lengyel Filmtavasz és májusban nyolcvanöt esztendős a budapesti Lengyel Intézet. Utóbbira koncertekkel és meglepetés-kiállítással készülünk.

Idén milyen tárlatokat terveznek a lengyel történelemmel kapcsolatban?

Mindig azokat a témákat keressük, amelyek magyar barátaink számára is érdekesek lehetnek, és amelyek a történelem területén is összekötik a két nemzetet. Februárban egy kiállításra és egy vitára szeretnénk meghívni az érdeklődőket, amelyet a novemberben indított Történelem megálló című rendezvény keretében szervezünk meg. Történelmi témájú projektjeinket folytatjuk a varsói felkelés és a második világháború kitörésének évfordulója alkalmából is, kiemelve, hogyan segítették a magyarok a lengyeleket ebben az időszakban. Márciusban a lengyel–magyar barátság napján pedig a Varsói Magyar Intézettel együttműködve egy lengyel–magyar plakátkiállítást szervezünk, amelynek egy része Budapesten, másik része Varsóban lesz látható.

P. SZABÓ DÉNES

LAPSZÉL

Magyar artistaművészek díja

A Buti Olivér és Jagudits András artistaparós ugródeszkán bemutatott produkciójával ezüstdíjat nyert a Párizsban 43. alkalommal megrendezett Festival Mondial du Cirque de Demain versenyen – közölte a Fővárosi Nagycirkusz. A Pal's Compagnie duó tagjai, Buti Olivér és Jagudits András feltétlen bizalomra épülő, humoros produkciót hoztak létre, szakmai mesterük Kőmíves Tibor, a koreográfusuk Csonka Roland volt. MTI

Pátkai Rozina hangjátéka

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

A holokauszt nemzetközi emléknapja alkalmából 2024. január 27-én elérhetővé vált Pátkai Rozina Györgyi című hangjátéka, amely alkotójának személyes családi történetét meséli el nagynénje, Pátkai Györgyi és édesapja, Pátkai Róbert visszaemlékezésein keresztül. PAPAGENO

Interjúkat várnak

Kiírta a Magyar Újságírók Országos Szövetsége a Földes Anna-interjúdíj-pályázatot. A 2017-ben elhunyt Földes Anna emlékére 2019-ben megalapított díjra olyan, írásos formában elkészített interjúval lehet pályázni, amely a 2023-as naptári évben ténylegesen megjelent a nyomtatott vagy az elektronikus sajtóban. A megjelenés tényét és idejét valamilyen formában igazolni kell. Egy pályázó egy írásművel pályázhat, amiről automatikus válaszlevelet fog kapni. Beadási határidő: 2024. február 19. Korábbi díjazottak: Bíró Mariann (2020), Serdült Viktória (2021), Tölgyesi Gábor (lapunk munkatársa, 2022), Mátrainé Mester Katalin (2023). NÉPSZAVA

Meghalt Sandra Milo

FOTÓ: AFP/ARCHIVES

Kilencvenéves korában elhunyt Sandra Milo olasz színésznő, Fellini 8 és 1/2-jének Carlája. A Corriere úgy emlékezik meg Sandra Miló́ról, mint Federico Fellini múzsájáról. Milo színésznőként 1955-ben debütált a vásznon, majd első főszerepét 1959-ben kapta meg Roberto Rossellini Rovere tábornok című filmjében. Az első igazán nagy filmes sikerét Fellini 8 és 1/2 című filmjében aratta Carlaként 1963-ban: itt a Marcello Mastroianni által megformált karakter szeretőjét alakította. A 60-as években egy televíziós műsornak is volt a házigazdája. HVG.HU

Elnyelte a fényt a sötétség

SZÍNHÁZ Selmeczi Bea darabjában Csehov hősnői továbbélik a mindennapokat. A csaknem százévnyi időutazás sok tanulsággal jár.

BALOGH GYULA

FOTÓ: PINCESZÍNHÁZ

A drámában csak nők szerepelnek, így a nézőpont is női, miközben sokat beszélnek a férfiakról

„Olyan jó lenne szabadnak lenni" – mondja Irina, Csehov Három nővére közül a legfiatalabb egy jókora időugrással, már a kétezres években játszódó jelenetben. Selmeczi Bea továbbírta a Három nővért, melyet a Pinceszínházban mutattak be Telihay Péter rendezésében. Nem ez az első eset, hogy Csehov hőseit továbbgondolják, tett már ilyet Kiss Csaba is a Sirály esetében, amikor azt az időszakot írta meg, ami hiányzik Csehov eredeti művéből. Selmeczi Bea gondolatkísérletének az az újdonsága, hogy a drámában csak nők szerepelnek, így a nézőpont is női, miközben sokat beszélnek a férfiakról. Szerepelnek orosz vendégszövegek is, ezekben is megjelenik a női nézőpont, a megidézett szerzők között van Ljudmila Ulickaja és Szvetlana Alekszijevics is.

Az első rész Csehov eredeti drámájából táplálkozik, az idő is megegyezik, csakhogy a hangsúlyok kissé változnak, mert a történetet Olga (Járó Zsuzsa), Másza (Herczeg Adrienn), Irina (Varga Lili) és Natasa, Andrej felesége (Tarr Judit) meséli el. Selmeczi Bea tisztelettel bánik Csehov drámájával, mégis sikerül frissé és kortárssá változtatnia. Rögtön élővé válnak a figurák, és ez a következő továbbírt részekben csak fokozódik. Ugyanakkor Másza így fogalmaz: „Itt az emberek csak esznek, isznak, aztán meghalnak... Mások születnek, azok is esznek, isznak, alszanak, és nehogy elpusztuljanak az unalomtól, a feleségek megcsalják a férjeiket, a férjek meg úgy tesznek, mintha semmit se látnának, semmit se hallanának, és ez a romlott levegő megnyomorítja a gyerekeket, és kialszik bennük az isteni szikra, és ugyanolyan szánalomra méltó egymáshoz hasonló holttestek lesznek, mint apáik és anyáik." Később az is elhangzik, hogy „Az emberek folyton máshol szeretnének lenni, mint ahol vannak". Igen, ez így van, a Prozorov lányok is visszavágynak Moszkvába, Selmeczi Bea darabjában Natasával együtt el is jutnak oda, egyedül Irina nem. Ő vidéken marad, ahol a házban a hatvanas években a legendás, régi ingaórát ébresztőóra váltja fel, később visszatér az ingaóra.

Izgalmas történelmi és pszichológiai időutazás a Három és fél nővér. Tabuk, titkok és hazugságok lepleződnek le. Mindez hiába játszódik a húszas, a hatvanas, a kétezres évek szovjet, majd orosz társadalmában, mégis finoman, érzékeny rezdülésekkel, ismétlődésekkel, nosztalgiázásokkal bonyolódik le.

Viták, sérelmek, vágyak, remények és lódítások ütköznek. A négy nő között azonban kialakul valami megbonthatatlan szövetség, még akkor is, ha a történelem viharai egzisztenciálisan és látszólag érzelmileg is távol sodorják őket egymástól.

Érdemes még egyszer leírni a színésznők nevét: Járó Zsuzsa, Herczeg Adrienn, Varga Lili és Tarr Judit. Bravúros alakítást nyújtanak. Remekül megmutatják az adott figura vívódásait, gyötrelmeit, és közben a dialógusaik teli vannak mély társadalom- és emberismerettel, humorral és önirónával.

Mind a négy színésznő érezhetően élvezi a közös játékot, és azt is lehet érzékelni, hogy egymást is képesek meglepni, ily módon a nézőt is.

A történelmi fordulópontok, egyéni válságok és felemelkedések mellett a darab – beleértve az oroszországi fejleményeket – nagyon aktuális és igencsak elgondolkodtató mondatát biztos, hogy hazavisszük: a fényt elnyelte a sötétség.

INFÓ

Selmeczi Bea
Három és fél nővér
Pinceszínház
Rendező: Telihay Péter

A népirtásból Hollywoodba

FORRÁSANYAG Egy némafilm meglévő tekercseiből, egy múlt század végi videóinterjúból és egy friss animációból áll össze Inna Sahakyan dokumentumfilmje, az Auróra tündöklése (Aurora's Sunrise). Egy elfeledett nő, Aurora Mardiganian (eredeti örmény nevén Arshaluys Mardiganian) történetét mutatja be, aki még tizennyolcadik életévének betöltése előtt, 1919-ben az egyik első hollywoodi kasszasiker főszereplője és az amerikai történelem legnagyobb jótékonysági kampányának arca lett. Mardiganian az örmény népirtás elől menekült az Egyesült Államokba, a XX. századi genocídiumban népes családja legtöbb tagját elvesztette, a tengerentúlra pedig már küldetéssel érkezett: elmesélni a világnak, mit tettek a népével.

Inna Sahakyan munkája a Budapesti Nemzetközi Dokumentumfilm-fesztivál (BIDF) „A te vágyad"-szekciójában versenyez. Sokrétű alkotás, melynek az Örményországot ért jelenlegi támadások, területi követelések és az a tény ad aktualitást, hogy az örmények ellen elkövetett rémtetteket Törökország tagadja, s máig börtönbüntetéssel jár, ha valaki elismeri vagy akárcsak említi a genocídium tényét. Mindezeken túl a világ legtöbb kormánya – így a magyar – sem hajlandó népirtásként elismerni az örményekkel történteket, mivel ez terhelné a török diplomáciai kapcsolatokat.

FOTÓ: IMDB

A film a szenzációéhséget és a közönség amnéziáját is megmutatja

Az Oszmán Birodalom kormányának tudtával és beleegyezésével megtervezett és levezényelt örmény népirtás rengeteg áldozattal járt: félmillió és másfél millió közé becsülik, ennyi örményt irtottak ki 1915 és 1917 között. Aurora mindössze tizennégy éves volt, amikor családját elhurcolták, a pusztában hosszú menetelésre kényszerítették nőtársaival. A török katonák korbáccsal verték, kegyetlenkedtek a nőkkel, gyerekekkel, volt, akiket egyszerűen a folyóba dobtak megfulladni, a lányokat megerőszakolták, és egy részüket – köztük Aurorát – eladták háremhölgynek. A lány később megszökött, és örmény katonák segítségével Amerikába került, újságírók fedezték föl a történetét, melyet folytatásos formában közöltek a lapok. Hatalmas figyelem övezte a fejezeteket, és egy stúdió hamar előállt a megfilmesítés ötletével. Az örmény menekült lány ekkor kapta meg új nevét, mert az amerikaiak az Arshaluyst nehezen tudták kiejteni. Aurora saját magát alakította a népirtásról szóló Lelkek árverése (The Auction of Souls) című nagyszabású és népszerű filmben.

INFÓ

Auróra tündöklése (Aurora's Sunrise)
Budapesti Nemzetközi Dokumentumfilm-fesztivál
Január 30., 31.
Mammut mozi

A Lelkek árverése megrázta az amerikai népet, akik adakoztak az örmény árváknak, menekülteknek járó jótékonysági alapba, az igényes film ezt a kampányt propagálta, maga Henry Morgenthau, az Oszmán Birodalom akkori nagykövete is megjelent a vásznon. Aurora a vele készített időskori interjújában elmondja, a valóságot sokszor nem merték megmutatni, finomítani kellett a tényeken. A Lelkek árverésében például keresztre feszítik a nőket, a túlélő elmondása szerint valójában karóba húzták őket.

Az Auróra tündöklése unikális dokumentumfilm: a háromféle képi világ, a némafilm, a videófelvétel és az animáció izgalmas elegyet képez benne. A doku nemcsak egy történelmi katasztrófát mutat be egy emberi sorson keresztül, hanem Hollywood szenzációéhségét és a közönség korai amnéziáját is: akinek a tündöklése ma még szívügyünk, holnap nem jelent semmit.

ROSZNÁKY EMMA

Költözés tompítja a csodák fényét

KÍSÉRLET Új helyen fogadja a látogatókat a Csodák Palotája tavaly év vége óta, de nem mindenki megelégedésére. Pedig a kezdeményezés valóban hiánypótló.

KUKLAI KATALIN

Ismét új helyre költözött a Csodák Palotája (Csopa), nem először az intézmény három évtizedes történetében. Az új helyszín az eddigi, Bécsi útitól jóval kijjebb, Csillaghegyen van, ahol lapunk egyik munkatársa, „civilben" háromgyermekes édesanya egy családi látogatás során csalódottan vette tudomásul: a kiállítás árnyéka régi önmagának. Mint elmondta, az Öveges színpadon a szárazjéggel bemutatott, látványos kísérletek „füstölgése" persze még mindig elbűvöli a gyerekeket és szüleiket. Az UV-fény hatására élénk neonszínekben pompázó folyadékokkal teli lombikokat az első sorban ülő kisbaba is tátott szájjal, némán figyelte. A nagyobbak pedig nem győzték kommentálni a kísérleti folyamatokat az előadó humoros felvetései nyomán. „A hasonló családi programokat többnyire unott fejjel végigszenvedő kiskamasz fiam is majd kiesett a székéből, hogy végre felelhessen a feltett kérdésekre. Lelkesedésével el is érte, hogy személyesen asszisztálhasson a zárókísérlethez. Eszembe is jutott, mennyire más volna ma a természettudományos oktatás, a kutatói, tanári pályák utánpótlásának helyzete, ha az általános és középiskolákban is így zajlanának a fizika- és kémiaórák; ha a kísérleteket és a velük kapcsolatos kérdéseket ugyanilyen lelkesedéssel követnék és válaszolnák meg a tanórákon a diákok. A hazai közoktatás rögvalósága azonban nem ilyen; évi egy kísérlet, ha előfordul, az már ünnepnap. Az iskolák leharcolt eszközeivel és szegényes anyagkészletével ilyesmire nem futja, no meg idő sincs rá; a tantervet tartani kell, abba meg nem fér bele ilyen időrabló tevékenység."

FOTÓK: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A gyerekek nem unatkoznak, örömmel vesznek részt a kísérletekben

Éppen ezért hiánypótló kezdeményezés a Csopa, Közép- és Kelet-Európa első science centere, azaz interaktív tudományos játszóháza. A Csodák Palotája név a legendás professzortól, Öveges Józseftől származik, aki már a hatvanas években elképzelt egy helyet, ahol interaktív módon ismerkedhetnek meg a látogatók – elsősorban a gyerekek – a tudomány csodáival. Itt mindenki saját maga is lefolytathat kísérleteket, mindent kipróbálhat, megtapogathat, a maga fizikai valóságában megtapasztalhatja például Newton törvényeit, s a fentihez hasonló előadásokon vehet részt. A felfedezés öröme pedig talán még más irányba is lendítheti a gyerekek pályáját. Az iskolák rendszeresen szerveznek is a Csopába tanulmányi kirándulásokat, az intézménybe a kezdetek óta több mint ötmillióan látogattak el. Munkatársunk is nemegyszer vitte már el a kiállításra három gyermekét, az új helyszín azonban csalódás volt mindannyiuknak, ugyanis a korábbi kiállításnak csak egy részét kapták. Az illúziók, látványos optikai csalódások termét – ahol korábban Picasso éppen készülő festményének is alanyai lehettünk – vagy az igen érzékletes, Születés címet viselő szekciót – amely a fogamzásgátlás, terhesség és a szülés rejtelmeiről adott tabudöntögető felvilágosítást, s a kellékek segítségével akár azt is ki lehetett próbálni, milyen várandósnak lenni – hiába keresték. Utóbbit a 16 éves nagylánya hiányolta a leginkább, nem véletlenül, hiszen a kamaszokat erősen foglalkoztatja ez a téma.

A nagyobb fiúk is megtalálják azokat a „csodákat", amelyeket érdemes saját kezűleg kipróbálni

A megmaradt installációk viszont a korábbi letisztult látványvilágú terek helyett a túlzsúfolt összevisszaság érzetét keltik, az egészről lerí, hogy nem erre a helyre tervezték ezt a kiállítást. A termek oldalfalain hatalmas ablaküvegek engedik be a januárban is vakító napsugarakat, élvezhetetlenné téve mind a bolygókról, mind a fénytörésről szóló installációkat. Az eszközök némelyike érezhetően elhasználódott, a korábban az ikonikus almafa alatt üldögélő Newtonból pedig csak egy félrecsúszott parókájú öregember maradt...

A Google-értékelésekben is sorjáznak a csalódottságnak hangot adó vélemények, többnyire visszatérő látogatók tollából. „Borzasztó nagy csalódás volt számomra. Silány árnyéka a régi önmagának a hely", „nem úgy tűnik, mintha lenne akarat a nem működő eszközök megjavítására". Egyikük azt is sérelmezi, hogy „a vezetőség láthatóan nem foglalkozik a rossz értékelésekkel, csak a jókra reagálnak".

A költözésre azért volt szükség, mert az előző helyen folyamatosak voltak az üzemeltetési problémák – tudtuk meg Mizda Katalintól, a Csopa igazgatójától. Hiába rendelkeztek húszéves szerződéssel, hajtottak végre rengeteg költséges beruházást, ha télen nem működött a fűtés, nyáron a hűtés. Az utolsó csepp a pohárban a tavalyi nyár volt, amikor 40 fokos, levegőtlen terek várták a látogatókat, mert a légcserélő sem üzemelt megfelelően. Szeptember 1-jén ezért bezárták a kiállítást, és azonnal elkezdtek keresni másik helyet. Mint az igazgatónő elmondta, nem könnyű ilyen méretű, minden szempontból megfelelő kiadó ingatlant találni, ennek ellenére viszonylag hamar sikerült nyélbe ütni mind a bérleti szerződést, mind a költözést, és december 1-jén megnyitották az új helyszínen.

Évente 180-200 ezer látogatót fogadnak, és az igazgatónő szerint a nagy részük boldogan és elégedetten távozik. Elismeri, hogy kapnak negatív értékeléseket is, azonban ez jórészt annak a számlájára írható, hogy a jót valahogy természetesnek veszik az emberek, míg ha valami nem tetszik nekik, azt inkább szóvá teszik. Mizda Katalin elmondta, hogy például Newton legendás almafája a költözés során sérült meg, és még nem tudták pótolni, de a tudós természetesen kapni fog egy új fát, ami alatt üldögélhet. A Születés szekció jelenleg azért nem látogatható, mert fejlesztés alatt áll, szeretnék tartalmilag bővíteni a kiállítást, a születés mellett a hosszú élet titkáról is mesélni a látogatóknak. A szabadulószobák ugyancsak később nyitnak majd meg, amint rendelkezésükre áll a megfelelő terület, ugyanis egyelőre még más bérlő is van az épületben. Az igazgatónő arról is beszélt, hogy a Csodák Palotája teljes egészében magánvállalkozás, semmiféle állami, önkormányzati vagy EU-s támogatásban nem részesülnek, így kizárólag a jegyárbevételből kell gazdálkodniuk. Az eszközök pedig folyamatosan avulnak, kopnak, mindig kell valamit javítani, cserélni, és nagyobb beruházásokra is csak a saját források állnak rendelkezésre. Mizda Katalin azt is hozzátette: szeretnék megőrizni a kiállítás manuális jellegét, ragaszkodnak ahhoz, hogy itt mindent meg lehet tapogatni, ki lehet próbálni a valóságban. Nem a virtuális világot akarják reklámozni, abból így is túl sokat kapnak a mai gyerekek. Úgy tapasztalják, óriási az igény arra, hogy a gyerekek a saját kezükkel alkossanak, kísérletezzenek, matassanak, kipróbálják az ügyességüket, de a felnőttek is egy kicsit gyerekké válhatnak náluk.

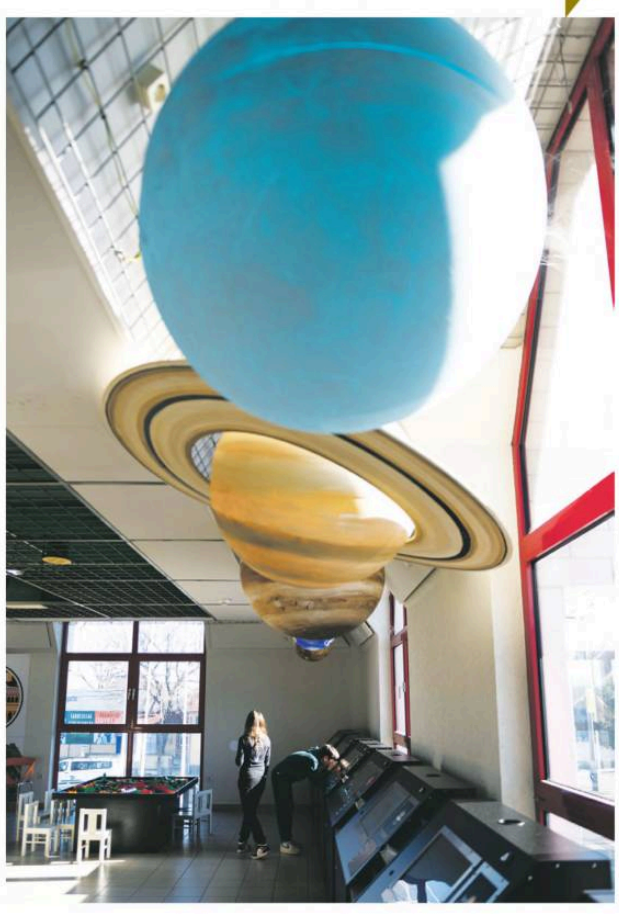

A Csopa minden sarkában ismereteket lehet szerezni, akár az óriásbolygókról is

Időszakiból állandó kiállítás

Az első interaktív tudományos játszóház-kiállítás 1994-ben két hétig tartott nyitva a Budapesti Műszaki Egyetem aulájában. A következő évben már a Vasas Sportcsarnokban fogadták hat hétig a látogatókat. Az állandó kiállítás 1996-tól a Váci úton, majd a Millenáris Parkban nyitotta meg kapuit, 2012 és 2017 között a Camponában üzemelt, tavaly év végéig pedig a Bécsi úti üzletközpont adott neki helyet.

HIRDETÉS

NÉPSZAVA
Fizessen elő!
Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY
a bolti árhoz képest

Rendelje meg online a www.nepszava.hu weboldalon
vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

3 hónapra: ~~39 170 Ft~~ helyett 23 550 Ft (ez 15 620 Ft megtakarítás)
6 hónapra: ~~78 340 Ft~~ helyett 46 200 Ft (ez 32 140 Ft megtakarítás)
12 hónapra: ~~156 680 Ft~~ helyett 91 200 Ft (ez 65 480 Ft megtakarítás)

LAPSZÉL

Hőhullám veszélyezteti a párizsi játékokat

FOTÓ: AFP/MIGUEL MEDINA

A biztonsági kihívások mellett a párizsi olimpia idején várható rendkívüli meleget is a fenyegető veszélyforrások közé sorolja egy friss szakmai tanulmány. Az ötkarikás ügyekben járatos insidethegames.biz a tudományos anyagot ismertetve kiemelte: a globális klímaváltozás az idei július-augusztusra szélsőségesen magas hőmérsékletet ígér, amely meghaladhatja az összes eddig ismert melegrekordot, így a 2003-asat is, amikor is több ezren vesztették életüket Franciaországban az akkori hőhullám következtében. Akkor a nappali hőmérséklet meghaladta a 35 Celsius-fokot, miközben éjszakánként alig volt lehűlés. Az idén nyáron ennél a melegrekordnál körülbelül négy fokkal magasabb hőmérséklet lehetséges. NÉPSZAVA

Az oroszoktól elvették az aranyérmüket

FOTÓ: AFP/ANNE-CHRISTINE POUJOULAT

A Nemzetközi Sportdöntőbíróság (CAS) doppingvétség miatt négyéves eltiltással sújtotta Kamila Valijevát: a 17 éves orosz műkorcsolyázó felfüggesztése 2021. december 25-től érvényes. A lausanne-i testület döntése egyben azt is jelenti, hogy elveszti a 2022-es pekingi téli játékokon elért eredményeit, így a vele győztes orosz csapatot megfosztják az aranyérmétől. A versenyző (aki kezdettől ártatlannak vallotta magát) egyéniben negyedik lett. A második helyen eredetileg az Egyesült Államok válogatottja végzett, míg a harmadik Japán, a negyedik pedig Kanada volt. NÉPSZAVA

HIRDETÉS

APRÓ

ÉLETJÁRADÉK

SZERETNÉ jobb anyagi körülmények között, biztonságban tölteni nyugdíjas éveit? Kiemelt anyagi biztonsághoz és magasabb életszínvonalhoz kínálunk ingatlanalapú életjáradék-konstrukciókat. 06-70/395-9646, 06-20/281-9149.

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

NEMZET Antikvitás vásárol készpénzért aranyakat, ezüstöket, festményeket, porcelánokat, órákat, bútorokat, hagyatékot, stb. Bp., Erzsébet körút 23., 06-30/120-0217, nemzetantik@gmail.com

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Itália Sinner lábai előtt

PORTRÉ A 22 éves sportoló gyerekként síelő volt, ám teniszezőként vált igazi sztárrá: pályafutása első GS-tornáját nyerte Ausztráliában.

KOROM MILÁN

A futballőrült Olaszországnak új üdvöskéje van: Jannik Sinner teniszpályáján nyújtott teljesítménye felkeltette az egész ország figyelmét. Az érdeklődése persze annak köszönhető, hogy 1976-ban Adriano Panatta volt az utolsó olasz férfi teniszező, aki Grand Slam-tornát nyert egyéniben.

A 22 éves Sinner vasárnap óta GS-bajnoknak vallhatja magát, noha a tenisszel csupán 10 éve kezdett komolyan foglalkozni. Édesapja Dél-Tirolban egy síparadicsomban szakácsként, édesanyja pedig ugyanabban az étteremben pincérnőként dolgozott. Sokáig úgy tűnt, profi síelő lesz, hiszen Olaszországban a korosztályában a legjobbak közé tartozott. Gyerekkorában pedig minden idők egyik legsokoldalúbb síelője, az amerikai Bode Miller volt a példaképe.

„Lenyűgözött ez az őrült fickó (Miller); extrovertált volt, én pedig félénk voltam” – indokolt Sinner, aki azt is elárulta, miért döntött a tenisz mellett.

„A síelés mindössze másfél perc. Ha egyetlen hibát is elkövetsz, az egésznek vége. A teniszben hibázhatsz, ettől függetlenül mégis győzhetsz. Ezért választottam a teniszt.”

Sinner 13 évesen Bordigherába költözött, ahol az a Riccardo Piatti lett az edzője, aki korábban többek között Novak Djokoviccsal, Ivan Ljubicicccsel, Richard Gasquet-vel vagy Milos Raoniccsal dolgozott.

Két éve váltott, azóta Marco Cecchinato korábbi edzőjével, Simone Vagnozzival dolgozik, a nyáron pedig az a Darren Cahill is csatlakozott a stábjához, akivel Andre Agassi, Lleyton Hewitt és Simona Halep is nyert GS-tornát.

Pályafutásában a 2019-es esztendő hozta meg az áttörést, első ATP-tornáját éppen Budapesten játszotta. 2020 őszén már látszott, komoly karrier áll előtte, hiszen első Roland Garrosán a negyeddöntőig menetelt, majd a US Openen is ott volt a legjobb 16-ban.

FOTÓ: AFP/WILLIAM WEST

Kéz a szíven, Sinner az olaszok szívében: '76 óta ő az első olasz férfi GS-győztes

Novemberben összejött az első tornagyőzelem is, az évet pedig a ranglista 37. helyén zárta. A 2023-as szezont már a 15. helyen kezdte meg, majd a novemberi világbajnokságon Novak Djokovicot, Sztefanosz Cicipaszt és Holger Runét is megverte a csoportkörben, az elődöntőben legyőzte Danyiil Medvegyevet, és végül csak a Djokovic elleni finálét veszítette el. Mindez azonban nem vetette vissza, néhány nappal később már az olasz válogatottban szerepelt, s vezetésével meg sem álltak a Davis-kupa-győzelemig, amelyre ugyancsak 1976 óta várt a hazája.

> A tavalyi év végén Sinner vezetésével meg sem álltak az olaszok a Davis-kupa-győzelemig, amelyre ugyancsak 1976 óta vártak.

Az új év az első Grand Slam-tornagyőzelmét is elhozta, s immáron a világranglista negyedik helyén rangsorolják. Az olaszok egyébiránt majdnem két trófeának örülhettek, ugyanis Simone Bolelli és Andrea Vavassori elveszítette a férfipáros döntőjét Rohan Bopanna és Matt Ebden ellen.

Valentino Rossi, Marco Pantani és Alberto Tomba óta nem kapott ekkora figyelmet Olaszországban egyetlen „nem futballista” sportoló sem, mint most Sinner. Apró szülővárosában, az osztrák határ közelében található, mindössze 1860 lakosú Sestóban körülbelül 70 ember gyűlt össze a teniszpályán, ahol Sinner először játszott, hogy megnézzék a Medvegyev elleni döntőt. Lehetett volna nagyobb ünneplés, de a város gyászol, miután egy anya és két gyermeke nemrégiben meghalt egy autóbalesetben.

„Ez egy hihetetlen teljesítmény, amely mindannyiunk számára örömet okoz a nagy fájdalmak idején” – mondta Thomas Summerer, Sesto polgármestere.

„Soha nem láttam még ilyen nagyszerű, de egyszerű bajnokot” – írta Andrea Abodi, Olaszország sportminisztere az X-en (korábban Twitter). „Higgy nekem, ez csak az első a sok Grand Slam-döntő közül” – reagált Flavia Pennetta, az utolsó olasz nő, aki GS-tornát nyert, miután a 2015-ös US Open-fináléban legyőzte honfitársát, Roberta Vincit.

„Olaszország a teniszvilág élén áll” – fogalmazott a 90 éves Nicola Pietrangeli, aki 1959-ben és 1960-ban megnyerte a francia nyílt bajnokságot.

Sinnernek egyébiránt évek óta különleges szurkolótábora van. A Carota Boys névre hallgató olasz rajongók a teniszező vörös hajára asszociálva répajelmezben követik a világ minden tájára kedvencüket. De nem csak a haja miatt esett erre a választás, 2019-ben egy bécsi tornán a szünetben a jól megszokott banán helyett répát falatozott.

A „zöldségek” hatan vannak: Alessandro, Enrique, Francesco, Gianluca, Herberto, Lorenzo. Első jelmezüket még az Amazonon vették, ám ma már egy cég tervezi és gyártja számukra. Olyannyira híresek és népszerűek lettek, hogy Ausztráliába már a tornát szponzoráló utazási cég fizette az útjukat, a szállásukat és a belépőiket is.

Egyébiránt Sinner anyagilag sem panaszkodhat, hiszen a Nike mellett a Head, a Gucci, a Lavazza, a Rolex, az Alfa Romeo és a Parmigiano Reggiano is szponzorálja, ezáltal pedig már évi 25 millió eurót tesz zsebre. Ez a lista pedig valószínűleg tovább fog bővülni.

FOTÓ: AFP/ANTHONY WALLACE

Marozsán Fábián karrierje legjobb helyezését jegyzi a világranglistán

Marozsán is előrelépett

Nemcsak Sinner, hanem például a magyar Marozsán Fábián is előrelépett a férfi teniszezők legfrissebb világranglistáján. A 24 éves magyar játékos, annak nyomán, hogy Melbourne-ben a 3. fordulóig jutott, tíz helyet előrelépve jelenleg az 57.; helyezése karriercsúcs, mindemellett ezzel továbbra is ő legjobb magyar. A Melbourne-ben az első fordulóban búcsúzott Fucsovics Márton 12 helyet csúszott hátra az ATP-rangsorban, amelyen jelenleg a 82. pozíciót foglalja el. Piros Zsombor három helyet rontva a 129., míg Valkusz Máté egy helyet javítva a 213.

Az ATP-rangsort továbbra is a 24-szeres Grand Slam-tornagyőztes Novak Djokovic vezeti a spanyol Carlos Alcaraz előtt. A melbourne-i finálét kétszettes előnyből elbukó Danyiil Medvegyev a harmadik, Sinner pedig a negyedik.

A nőknél továbbra is Bondár Anna a legjobb magyar, még úgy is, hogy két helyet rontott és jelenleg a 119. Gálfi Dalma 137., Udvardy Panna a 162., Babos Tímea pedig a 180.

Az élen a lengyel Iga Swiatek áll, mögötte az ausztrál nyílt bajnokságon címét megvédő fehérorosz Aryna Szabalenka a második, a harmadik helyre pedig az amerikai Coco Gauff lépett előre a WTA honlapja alapján.

Nikolics a legjobb európai gólszerzők között

LAJSTROM Nikolics Nemanja a 17. legeredményesebb európai labdarúgó a 21. században – legalábbis a futball történetével és statisztikáival foglalkozó nemzetközi szervezet rangsorolása alapján. Az IFFHS 2001. január 1-től 2023. december 31-ig született gólok alapján készített listát, amin az első a portugál Cristiano Ronaldo, aki 873 találattal éllovas, Nikolics 328 találattal a 17.

A rangsorban összesen 23 olyan játékos szerepel, aki túllépte a 300-as határt. A játékosoknál az országos bajnokságokban, a nemzeti és nemzetközi kupasorozatokban, s a válogatottban szerzett gólokat vették figyelembe.

FOTÓ: AFP/ATTILA KISBENEDEK

Nikolics a válogatott mezében volt a legkevésbé termékeny

A szerb születésű magyar válogatott Nikolics, aki tavaly vonult vissza, összesen 239-szer volt eredményes a magyar, majd légiósként a lengyel, az amerikai és a ciprusi élvonalban, míg a kupákban 81, a magyar válogatottban pedig nyolc gólt jegyzett. A lista első 10 helyezettjéből hárman hagytak fel az aktív játékkal: a svéd Zlatan Ibrahimovic, a spanyol David Villa és a holland Klaas-Jan Huntelaar. MTI-NÉPSZAVA

Az európai mesterlövészek listája

	gól
1. Cristiano Ronaldo (portugál)	873
2. Robert Lewandowski (lengyel)	612
3. Zlatan Ibrahimovic (svéd)	558
4. Karim Benzema (francia)	472
5. Edin Dzeko (bosnyák)	410
6. Eran Zahavi (izraeli)	394
7. David Villa (spanyol)	385
8. Klaas-Jan Huntelaar (holland)	382
9. Romelu Lukaku (belga)	376
10. Harry Kane (angol)	369
...17. Nikolics Nemanja	328

MTI

Heten lelépnek

Hét légiós távozott a Dunaújvárosi Acélbikák hokicsapatától, V. Dostalek, N. Koskinen, E. Lorraine, H. Maarnela, O. Ödman-Hadzinikolic, P. Svars és S. Sillanpaa szerződése felbontását kezdeményezte, miután az együttes a hétvégén a negyedik lett a Magyar Kupa négyes döntőjében, a tízcsapatos Erste Ligában pedig momentán a kilencedik. MTI

Csányi: Rossi marad

„Ha szeretne, sem tudna elmenni. 2026. január 1-ig szól a szerződése" – nyilatkozta Csányi Sándor MLSZ-elnök (a képen) az M4 Sportnak a férfiválogatott szövetségi kapitányáról, a nemzeti csapatot 2018 óta dirigáló Marco Rossiról. A szövetség első embere megpedzette, a 2025/2026-os idénytől változhat az NB lebonyolítása: két 11 meccses alapszakasz után rájátszás következne. MTI

Klopp miatt távozik

Virgil van Dijk, a Liverpool csapatkapitánya szerint még fel kell dolgozni Jürgen Klopp bejelentését (a német tréner az idény végén távozik). A holland válogatott jelezte, ő nem biztos, hogy marad, és részese lesz a csapat újjáépítésének. NÉPSZAVA

Csak a zsákban van 5-ös

KATALÁN KRÍZIS Hatvan éve a Puskás vezérelte Real Madridtól kapott otthon annyi gólt a Barcelona, amennyivel most a Villarreal szórta meg.

HEGYI IVÁN

Folyamatos és súlyos károkozás zajlik Barcelonában. Valójában már hét éve, attól kezdve, hogy a klub 222 millió euróért eladta Neymart a PSG-nek, majd – több mint 300 milliót elszórva – szerződtette Ousmane Dembelét és Philippe Coutinhót. Dembeléről a magát „több mint klubként" aposztrofáló Barcelona elnöke azt mondta: „jobb, mint Neymar", amivel már e kiszólás pillanatában köznevetség tárgya lett.

A röhej megmaradt. A barcelonai Mundo Deportivo a múlt év decemberében, az Antwerpen 3-2-es BL-győzelme, az ABC című spanyol lap most, a Villarreal 5-3-as barcelonai diadala után nevezte „nevetségesnek" a vörös-kék csapatot, illetve annak – szigorúan idézőjeles – „teljesítményét".

A Barcelona-szurkolók persze egyáltalán nem mosolyognak. Öt gólt pályaválasztóként legutóbb 1963. január 27-én kapott a Barça, amikor a mesterhármast elérő Puskás Ferenc vezérletével 5:1-re nyert a Nou Campban a Real Madrid.

Nálunk már alaposan lejáratták a sportban a „történelmi" jelzőt, mifelénk újabban szinte mindennap „történelmet ír" boldog-boldogtalan, de itt testvérek között is 61 évről van szó, ez tényleg maga a történelem.

Az pedig, hogy heteken belül egyaránt gólzáporos vereséggel búcsúzzon el a Barcelona három trófeától is, egyenesen példátlan. A spanyol Szuper Kupa döntőjében úgy kapott ki 4-1-re a Real Madridtól, hogy a végeredmény akár 8-2 is lehetett volna, akár a Bayern München elleni keserves BL-találkozón 2020-ban; aztán a Király Kupában 2-4 következett a Bilbaóval szemben; a bajnokságban meg itt ez a 3-5, ami a címvédés minimális reményétől is megfosztja az együttest.

A La Ligában már volt egy keserves 2-4, mégpedig a Gironától, s az eredmény – miként a tabella – rávilágít, hogy a Barcelona ma már bizony a katalán bajnokságot se nyerné meg.

FOTÓ: AFP/JOSE BRETON

Xavi káprázatos játékos volt, 25 trófeát nyert nevelőegyesületével, edzőként korántsem az, noha tavaly bajnoki címet és spanyol szuperkupát ünnepelhetett. De tőle lényegesen többet vártak Katalóniában

Hiszen a Barça az a klub, amelynél – szűnni nem akaró kiválósága ellenére – még Lionel Messi is tehertétellé tudott válni. Pontosabban: nem az ember vagy a játékos, hanem a labdarúgó költsége. Az El Mundo című spanyol újság 2021 januárjában felfedte, hogy a Barcelona 555 millió eurót fizetett Messinek 2017-től, azaz négy év alatt. Közben a futballklub 350 milliós bérköltsége már 2019-re csaknem 515 millióra nőtt.

Ráadásul a Covid 520 millió eurós kiesést okozott 2020-ban és 2021-ben, mert megfosztotta a Barcelonát Spanyolország legnagyobb meccsnapi bevételeitől, valamint azoktól a pénzektől, amelyek a turisztikai látványosságként is funkcionáló Nou Camp múzeum- és stadiontúráiból származnak.

Messit tehát elengedték – 11 további labdarúgóval együtt –, és a vezetés színvonalára jellemző egy brit orgánum epés megállapítása: az argentin extraklasszis „szekrényét az a holland Luuk de Jong kapta meg, aki 2014-ben 12 felejthetetlen meccsen nem szerzett gólt a Newcastle United színeiben".

> „Messi szekrényét az a holland Luuk de Jong kapta meg, aki 2014-ben 12 felejthetetlen meccsen nem szerzett gólt a Newcastle United színeiben."

Nem meglepő módon a Barcelona trófea nélkül maradt 2021–22-ben, és 2004 óta először fordult elő, hogy nem jutott a Bajnokok Ligája egyenes kieséses szakaszába. Sőt, még az Európa Ligából is kipottyant, ahogyan ez – szégyenszemre – 2023-ban is megtörtént. A drukkerek kétségbeesetten kérdezgették: két éven át nemhogy BL-, de EL-kudarc is, mi jöhet még?

Mi itthon tudjuk jól, mindennél van lejjebb.

Xavi edző azt volt képes mondani a bilbaói 2-4 után: „Nem a lehető legjobb forgatókönyvet kaptuk. Amikor egyetlen meccs van az ellenfél pályáján, akkor nehéz továbbjutni. De hát ilyen a kupa. Nyugodt vagyok, a legfontosabb címekért versenyben maradtunk."

Nem csoda, ha most az As című spanyol lap azt írja: „Xavi felfalta Barçáját."

A szakvezető ugyan már bejelentette, hogy az évad végén távozik, de legalább annyi bajt zúdított a klubra, mint az elöljáróság. Akármilyen legendás játékosa volt a katalán csapatnak, tehetetlen, sőt zavart trénerként sajnálatosan megbukott, még a Villarreal elleni égés közben is azt kiáltozta egy joggal visszavont 11-es után: „Szégyen!"

A gyalázat kifejezés persze indokolt, amennyiben a Barcelona játékára vonatkozik. S akkor még ott az a több mint 7 millió eurós átutalás-sorozat a játékvezetői bizottság korábbi alelnökének. Lehetne naivan úgy gondolni, esetleg karitatív akcióról van szó, de nélkülözőket a legritkább esetben sem támogatnak mindjárt 7 millióval.

A Barcelona mostani sorsa viszont tényleg az ínség. Másfél éve már a családi ezüsthöz nyúlt: negyedszázadra eladta hazai televíziós bevételeinek 25 százalékát egy amerikai magáncégnek 680 millió euróért.

A tabellán azonban nincs mit árulni. Annak eleje így néz ki: 1. Girona 55 pont (22 mérkőzés), 2. Real Madrid 54 (21), 3. Atletico Madrid 44 (21), 4. Barcelona 44 (21).

A Barcelona tavaly ilyenkor 7 kapott gólt számlált a La Ligában, most 29-et jegyez.

Marad a BL, amelyben ezúttal versenyben van a csapat, igaz, még csak a nyolcaddöntő következik. Ám az előző két évadban még ott sem tűnt fel az elveszett együttes, amellyel kapcsolatban a The Athletic című portál Ernest Hemingwayt idézte: „– Hogyan ment csődbe, uram? – Kétféleképpen. Fokozatosan, aztán hirtelen."

Soha nem látott feltámadással döntős a San Francisco 49ers

FINÁLÉ A címvédő Kansas City Chiefs és a San Francisco 49ers csapata jutott be a profi amerikai-futball-liga (NFL) nagydöntőjébe, az LVIII. Super Bowlba. Az Amerikai főcsoport döntőjében a bajnok Chiefs 17-10-re nyert az első helyen kiemelt Baltimore Ravens otthonában úgy, hogy a második félidőben egyetlen pontot sem szerzett, de a védelme mindössze egy mezőnygólt engedélyezett a házigazdáknak.

A háromszoros bajnok Chiefs öt éven belül a negyedik Super Bowlját játssza majd – Patrick Mahomes lesz az NFL történetének első irányítója, aki még 30 éves kora előtt négy nagydöntőben kezdő – és 2005 óta az első csapat lehet, amelyik megvédi címét, legutóbb ez a New England Patriotsnak sikerült.

A Nemzeti főcsoportban története első Super Bowl-részvételére hajtó Detroit Lions a félidőben már 24-7-re vezetett a San Francisco 49ers otthonában, a kaliforniai gárda azonban a harmadik negyedben mindössze nyolc perc leforgása alatt egyenlített, a hajrában pedig fordított és nyert. A főcsoportdöntők történetében ez volt a legnagyobb különbségű fordítás.

A Kansas City és a San Francisco a 2020-as nagydöntőben találkozott egymással, akkor a Chiefs 31-20-ra diadalmaskodott.

A Las Vegasban esedékes LVIII. Super Bowl magyar idő szerint február 12-én 0.30-kor kezdődik.

MTI

NFL, rájátszás, főcsoportdöntők

Amerikai-főcsoport: Baltimore Ravens-Kansas City Chiefs 10-17.
Nemzeti-főcsoport: San Francisco 49ers-Detroit Lions 34-31.

FOTÓ: PROFIMEDIA/GODOFREDO A. VASQUEZ

A San Francisco parádés játékkal jutott be az NFL nagydöntőjébe

Zsezseinvázió

Az északi országokban kemény mínuszokat mutatnak a hőmérők, és ez sok olyan téli madárfajt hozott hazánk területére, melyek a korábbi teleket nem töltötték nálunk. Közéjük tartozik a zsezse is. Elnevezését reptében hallatott „zse-zse" hangjáról kapta. NATGEO

120 kilométerről jöttek a kövek

A Stonehenge legtöbb köve „csak" 25 kilométer messziről érkezett, de új kémiai elemzések alapján kiderült, hogy a nagy homokkövek közül három 51 és legalább egy darab 123 kilométerről érkezett. IFLSCIENCE

Az élet molekulái a Ryugun

2020-ban tért vissza a japán Hayabusa2 küldetés a Ryugu aszteroidáról. A hozott mintákban az élet eredete után kutató tudósok olyan széntartalmú molekulákat találtak, amelyek hasonlók a primitív szerves anyagokhoz. Ezek az élet kicsiny magjai lehetnek, amilyenek egykor az űrből a Földre is érkeztek. LIVESCIENCE

Visszanyerte energiáját a japán holdszonda

FOTÓ: AFP/JAXA

A földi gyártási helyszínen még megfelelően állt a SLIM

ŰRKUTATÁS Több mint egy héttel balul sikerült holdat érése után feltöltődött energiával a japán SLIM leszállóegység. Az űreszköz fejre állt, így napelemei nem a megfelelő irányban álltak, ezért nem érte őket napfény. A Japán Űrkutatási Ügynökség (JAXA) azonban csaknem kilenc nap után, késő vasárnap helyreállította a kommunikációs kapcsolatot az Okos Holdvizsgáló Leszállóegységgel (SLIM), amely ezt valószínűleg annak köszönhette, hogy energiához jutott, így a nap fénye végül elérte az elemeket. A SLIM így folytatta a krizolit kőzet vizsgálatát soksávos spektrumelemző kamerájával, hogy fényt deríthessen a Hold eredetére. A szonda egyébként nincs arra tervezve, hogy túléljen egy holdi éjszakát, ami nagyjából két hétig tart. Fő cél vele a precíziós landolás végrehajtása volt, ami 100 méteres körzeten belül kell, hogy történjen, a dombos holdi sarkok tájékán, ahol vízhez, oxigénhez lehet jutni. Összehasonlításul: az Apollo 11 Eagle moduljának egy 20 kilométer hosszú, 5 kilométer széles, ellipszis alakú területen kellett képesnek lenni a leszállásra. V. P.

A SLIM, bár leszállásakor felborult, kilenc nap után mégis tudott energiát gyűjteni.

Nem csak vidámpark az izlandi vulkánok vidéke

VESZÉLY Izlandon hozzászoktak a látványosságokként funkcionáló tűzhányókhoz, de a helyzet komolyabbra is fordulhat a jövőben. A lakosok azonban nem hátrálnak.

VARGA PÉTER

Annak a kockázata, hogy Grindavík közelében – ahol decemberben és januárban is voltak kitörések – újabb repedések keletkeznek a talajban, amelyekből láva áramolhat ki a felszínre, továbbra is fennáll. A talaj 8 millimétert emelkedik naponta, ezzel némileg felül is múlja a január 14-én kezdődött, két napig tartó kitörés előtti értéket. A szeizmikus aktivitás most alacsony, a két héttel ezelőtti időszakhoz hasonlóan annak a lehetősége, hogy kitörés következik be, a mérések szerint összességében csökkent, de a repedések kockázata továbbra is magas maradt. 10-én egy munkás a városban keletkezett repedésbe zuhant, amikor a kijavításán dolgoztak, a mentését azonban hamarosan fel kellett függeszteni, mert a több száz ezen dolgozó embert a földcsuszamlások által odasodort többtonnás kőzetdarabok veszélyeztették.

Az Izland délkeleti részén, a Reykjanes-félszigeten fekvő, közel 4000 lakosú Grindavík nevű kis halászvárost, amely 40 kilométerre van Reykjavíktól, már tavaly november közepén elkezdték kiüríteni a hatóságok, mert kisebb földrengésekből arra következtettek, hogy hamarosan vulkánkitörés várható a közelében. Ez december 20-án be is következett, de nem hatalmas, égbe lövellő füst és kőzetzápor kíséretében, csak „szelídebb" lávafolyás formájában, ami sokkal inkább szolgált látványosságként, mint a természeti erők félelmetes megnyilvánulásaként, és két nap múlva abba is maradt. A kitörések viszont ez év január közepén újrakezdődtek, ekkor már három ház kigyulladt Grindavíkban, de a korábban evakuált lakosok közül ekkor csak százan tartózkodtak a városban. A 400 000 lakosú Izland majdnem kétmillió turistát fogad évente, sokan a sziget 30 működő vulkánjainak valamelyikére kíváncsiak, ők a világ minden részéből érkeznek Mexikótól Szicílián át Új-Zélandig, a „lávaüldözők" a turisták külön csoportját képezik – olvasható a Guardianben. Ugyanakkor decemberben félelmek is felmerültek, hogy olyan események is bekövetkezhetnek, mint 2010-ben az Eyjafjallajökull vulkán hónapokig tartó kitörésekor, amikor 20 európai országban kellett a hamu miatt repülőgépjáratokat törölni, ami 10 millió utast érintett. Azonban az izlandi vulkánok a 20. században általában szelídek voltak, az Eyjafjallajökull kitörése is inkább látványos volt – leszámítva a repülést akadályozó füstöt –, mint veszélyes.

FOTÓ: AFP/SNORRI THOR/NURPHOTO

Visszafogottak most a kitörések, de akár évszázadokig is tarthatnak

A szigetországban 1783–1784-ben, majd 1875-ben voltak nagyobb, a lakosságra és a háziállatokra is pusztítóan ható vulkánkitörések, azóta a vulkanikus tevékenységek több hasznot hoznak, mint kárt okoznak. A könnyen rendelkezésre álló megújuló geotermikus energia felhasználása olcsó, tiszta, házak, üvegházak, uszodák fűtésére is használható. A vulkánok sokkal inkább a csodálat, mint a félelem tárgyaivá váltak a lakosok számára. A múlt században a kitöréseik átlag ötévenként történtek, többször a gleccserek jege alatt.

1973-ban a láva és a hamu 400 házat rombolt le a Westman-szigeti Heimaeyban, 5000 ember menekült el januárban, de augusztusban már sokan visszatértek, novemberben pedig 2000-en laktak ott ismét, a város az izlandiaknak a természettel szembeni ellenállásának szimbólumává vált. Grindavík jövője azonban egyelőre bizonytalan, napok, hónapok vagy évek múlva történhet újabb kitörés.

Úgy tűnik azonban, a kormány nem igazán segít a bajbajutottaknak, akik közül van, aki azt kívánja, inkább leégett volna a háza, mert akkor járna biztosítás. Vannak olyan követelések, hogy az egész várost vásárolják fel, de ez egymilliárd dollárba kerülne, ami Izland éves költségvetésének nagyjából a 10 százaléka. A Reykjanes-félszigeti tüzek mintát követnek, a legutóbbi 800-tól 1200-ig tartott, tehát most is hosszabb kitöréssorozatra lehet számítani. Az 1980-as években a geológusok már figyelmeztettek arra, nem helyes a Reykjavík körüli törésvonalakra építkezni, de az emberek nem fogadták meg a tanácsokat. Most azonban úgy tűnik, mindenképpen újabb, a korábbiaknál veszélyesebb tüzek keletkezhetnek Izlandon, amelyek a Föld leglátványosabb természeti eseményei közé tartoznak. A lakosok már hozzájuk szoktak, ha a következőt biztonságos helyről lehet nézni, ott fognak fesztiválozni a tömegben – véli Andri Snær Magnason író, filmes a cikkének végén.

TÖBBNYIRE NAPOS IDŐ VÁRHATÓ

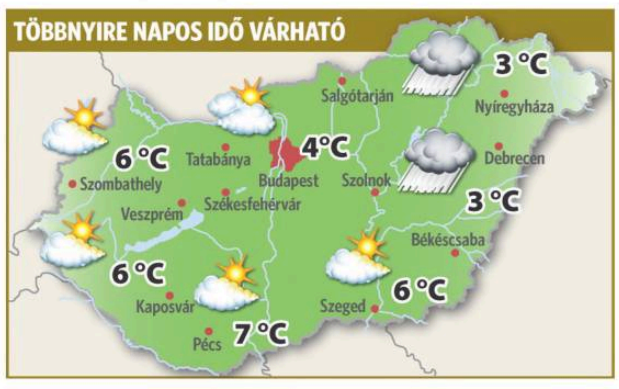

Boldog névnapot, Gerda!

A Gerda északi germán eredetű női név, a germán mitológiában Freyr isten feleségének a neve, jelentése: védőkerítés. Egyben a Gertrúd német beceneve is.

KENÓ – Január 29.

4	7	8	11	15	20	31	39	41	43
44	48	58	60	67	70	71	76	78	80

NÉPSZAVA
Szocialdemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban

Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA

Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), TÖRŐ ANDRÁS (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu

Kiadja a XXI. Század Média Kft. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C. Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 7950 Ft, negyedévre 23 550 Ft, fél évre 46 200 Ft, egy évre 91 200 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 ISSN • Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.

Partnereink: IMEDIA OBSERVER

NÉPSZAVA

Szociáldemokrata napilap

2024. január 31., szerda 152. évfolyam, 26. szám Ára: 520 forint

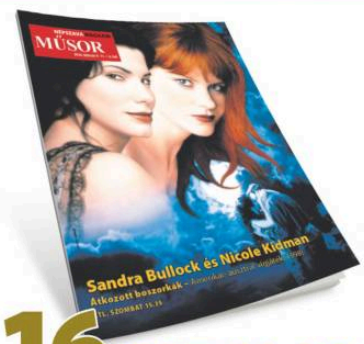

16 OLDALAS
MŰSORMAGAZIN A MAI SZÁMBAN

AJÁNLÓ

Lázár ultimátuma

Lázár János közlekedési miniszter azt üzente kedden a megállapodást visszautasító Volán-szakszervezeteknek: „Aki most kimarad, az lemarad." **3. oldal**

Az utolsó szó...

„Nem tettem semmi olyat, ami jogszabályokba ütközne. Szívesen használnám az ártatlan kifejezést, de elborzaszt, mintha tényleg védekeznem kellene" – szólt a bírósághoz az utolsó szó jogán Gyárfás Tamás a Fenyő-gyilkosság tárgyalásán. **5. oldal**

„Priscilla" nyilatkozik

Sofia Coppola elkészítette a tavalyi Elvis-mozi ellenpontját, a Priscillát. A címszerepet alakító Cailee Spaeny a legjobb színésznőnek járó Volpi Cup díjat kapta a velencei filmfesztiválon. A színésznő a Zoomon adott interjút a Népszavának. **11. oldal**

Kellett a keleti pénz

OSZTALÉK Az MVM bőkezűségének oka a költségvetési támogatás lehet, de a Szuverenitásvédelmi Hivatalt a kínaiak hitele sem zavarja.

MARNITZ ISTVÁN

Az MVM tavaly hat alkalommal hívott le 100 és 250 millió eurós, körülbelül negyven-, illetve százmilliárd forint közötti összegeket a legnagyobb kínai állami bank, az Industrial and Commercial Bank of China (ICBC) osztrák leánycégétől, az ICBC Austriától – hívta fel a figyelmet tegnapi, online sajtótájékoztatóján Jávor Benedek, a Párbeszéd – Zöldek európai parlamenti listavezetője és elnökségi tagja. Ezeket néhány héten vagy hónapon belül visszatérítették. Az utolsó, 250 milliárdos hitelrészletet tavaly december 6-án hívták le. Ezt a cég tájékoztatása alapján eddig még nem fizették vissza.

Mint emlékezetes, az MVM tavaly november végén szokatlanul magas összeget, 309 milliárdos osztalékelőleget fizetett be a magyar költségvetésbe. Ez százmilliárd forinttal meghaladta a cég első fél év során elért 209 milliárdos adózott eredményét. Az ellenzéki politikus felhívta a figyelmet a „különös egybeesésre", miszerint az utolsó, százmilliárdos hitellehívás alig egy héttel követte a hatalmas osztalékelőleg kifizetését. Igaz, a két ügylet között nem vont közvetlen párhuzamot. Az ugyanakkor mások szerint is valószínű, hogy a hitelt azért hívta le az MVM, mert szüksége volt rá. Jávor Benedek szerint a 309 milliárdos befizetést talán erőn felül vállalta az állami energiacsoport. Az így jelentkező pénzhiányt pedig (akár közvetve, de) a kínaiak pénzével orvosolhatták. Ez pedig azt a látszatot kelti, hogy ha többszörös áttétellel is, de az államkasszába kínai pénz került. Az új Szuverenitásvédelmi Hivatalnak volna mit vizsgálnia – így a politikus.,

FOLYTATÁS A 6. OLDALON

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

Egy bőkezű támogató – impozáns csarnokkal

Mégis a kisebb vágás mellett döntött az MNB

ÓVATOSSÁG Mától 10 százalék a Magyar Nemzeti Bank (MNB) irányadó kamata, miután a Monetáris Tanács tegnap 0,75 százalékkal csökkentette az előző hónapban beállított szintet. Az elemzők 100 bázispontos mérséklést vártak, amit a gazdaság fundamentális tényezői, az infláció csökkenése és a folyó fizetési mérleg egyenlegének javulása lehetővé is tett volna, ám a forint egy hete tartó gyengülése óvatosságra intette a jegybankárok többségét. A forintgyengülést Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter erőteljesebb kamatcsökkentést sürgető dolgozata indította el. Az MNB szerint az infláció már januárban közel lehet a 4 százalékhoz.

BŐVEBBEN A 6. OLDALON

A forint valamelyest visszaerősödött az euróval szemben a vártnál kisebb kamatcsökkentés hírére.

Béremelés a minimumon

TANÁROK Sokan bedőltek azoknak a híreknek, amelyek a pedagógusok átlagosan 32,2 százalékos béremeléséről szóltak. A szakszervezeteknek visszajelző több száz pedagógus majdnem kétharmada, 62 százaléka arról számolt be, hogy csak a fokozatához tartozó minimumösszeget kapta. Akadt olyan is, akinek a korábbi fizetéséhez képest 12,5 százalékkal emelkedett a bére, másnak csak 6,6 százalékkal. A pedagógusoknak tegnapig kellett megkapniuk az új munkaszerződéseiket, ennek tartalmát jelezték sokan a PDSZ-nek. Van olyan, aki arról írt, hogy bár több lett a keresete, az infláció már rég elvitte ezt az emelést. Egy több mint 18 éve a pályán lévő, egyetemi diplomával rendelkező, Pedagógus II. fokozatú tanár nettó bére most megközelíti a 420 ezer forintot, és mint az érintett fogalmazott, ez „a túlélésben" segít. A januári bértömegemelés ellenére a pedagógusok átlagfizetése továbbra is elmarad a diplomások átlagkeresetétől, annak még a 72 százalékát sem éri el.

RÉSZLETEK A 3. OLDALON

Akadt olyan pedagógus, akinek csak 6,6 százalékkal emelkedett a bére

FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Túlfeszültség az akkufórumon

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A sóskúti polgármester – menekülés közben

TILTAKOZÁS Botrányba fulladt Sóskúton a településre tervezett, hevesen ellenzett akkugyár miatt kedd délutánra meghirdetett fórum. Csak a helyieket akarták beengedni, ám az eseményre a szomszédos településen élők, aktivisták, ellenzéki politikusok is kíváncsiak voltak, s végül mindannyian benyomultak a fórumnak helyet adó iskola tornatermébe. A polgármester nem sokkal később jelezte, ilyen körülmények között nem tudják megtartani a fórumot: őt és a szlovén beruházó képviselőit biztonsági őrök kísérték ki az épületből. A Pest megyei település vezetője később egy rendőrautóba ült, úgy hagyta el a helyszínt. Noha a helyieket és a térségben élőket régóta lázban tartja az akkuüzem, a térség kormánypárti országgyűlési képviselőjének még nincs kiforrott álláspontja arról, támogatja-e a beruházást.

RIPORTUNK A 4. OLDALON

A térség kormánypárti országgyűlési képviselőjének még nincs kiforrott álláspontja.

Drága lehet az olcsó tömegközlekedés

UTAZÓK Eltörlik a budapesti diákbérletet, olcsóbb lesz a dolgozói bérlet, és szinte minden mindenre érvényes lesz – derült ki tegnap a még hétfőn bejelentett, a főváros és a kormány közötti nagy bérletalku részleteinek ismertetésekor. Ez az utasoknak azt jelenti, hogy a MÁV-, a HÉV- és a Volán-járatok Budapesten belüli szakaszain elfogadják (továbbra is) a Budapest-bérletet, míg a főváros elfogadja a megyei és országbérleteket. A főváros csökkenti is a Budapest dolgozói bérlet árát (márciustól 9500 helyett 8950 forint), hogy versenyképesebb legyen az ennél többet nyújtó, teljes árú vármegyebérletnél (9450 forint). Karácsony Gergely főpolgármester 4-5 milliárdra becsülte a várható kiesést, Vitézy Dávid közlekedési szakember szerint viszont 20 milliárd is lehet a mínusz.

CIKKÜNK AZ 5. OLDALON

Most még mindenki elégedett; az utasok biztosan nyertek

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Szárnyal a román szélsőjobb

AUR A választók közel egyharmada szélsőjobboldali pártra szavazna. Ennél is fenyegetőbb, hogy a három legnépszerűbb politikus közül kettő a szélsőségesek közül kerül ki.

FOTÓ: DIANA SOȘOACĂ FACEBOOK-OLDALA

Diana Șoșoacă szenátor összeesküvés-elméletekre épülő kommunikációja egyre több választót nyer meg a szélsőjobbnak

GÁL MÁRIA

Mintegy 27 százalékon mérte egy múlt héten nyilvánosságra hozott közvélemény-kutatás a két román szélsőjobb párt, a Románok Egyesüléséért Szövetség (AUR) és az SOS Románia együttes támogatottságát. Romániában az idén négy voksolást rendeznek, az európai parlamenti mellett parlamentit, helyhatóságit és elnökválasztást is. Ennek fényében az épp aktuális politikai erőviszonyok nem csupán azt döntik el, hogy kik képviselik majd az országot az európai törvényhozásban, hanem akár hosszabb távon meghatározhatják Románia jövőjét is.

A legutóbbi felmérést az Avangarde közvélemény-kutató végezte, és bár vannak eltérések a korábbiakhoz képest, a trend azonos. E szerint a biztos pártválasztók körében a nagykoalíciós rotációs kormány jelenlegi vezető ereje, a Szociáldemokrata Párt (PSD) 31 százalékkal a legerősebb formáció, a második helyen a koalíciós partner Nemzeti Liberális Párt (PNL) áll 20 százalékkal. (A PNL konzervatív párt, az Európai Néppárt [EPP] tagja.) Alig egy százalékkal lemaradva, 19 százalékon mérték a szélsőjobb AUR-t. A liberális Mentsétek meg Romániát Szövetség (USR) a Traian Basescu volt államfő által alapított Népi Mozgalom Párttal és a Ludovic Orban volt liberális miniszterelnök friss szakadár pártjával, a Jobboldal Erejével közösen létrehozta az Egyesült Jobboldal Szövetséget, ami jelenleg 14 százalékos támogatottságot remélhet. A legnagyobb meglepetés azonban az, hogy az AUR-ból 2021 februárjában kizárt botrányhős Diana Șoșoacă szenátor vezette SOS Románia szélsőjobb párt már elérte a 8 százalékot. Rajtuk kívül még az RMDSZ áll bejutó helyen, de épphogy eléri az 5 százalékos küszöböt, ami nem túlságosan megnyugtató a romániai magyar érdekvédelem számára.

Januárban ez volt a harmadik nyilvánosságra hozott felmérés, az előző kettő is hasonló erőviszonyokat mutatott. Mindkettőben a PSD vezet 29-30 százalékkal, az AUR-t 23, illetve 18 százalékon mérték, a PNL 17-20 százalékkal a második helyért verseng a szélsőjobbal. Az RMDSZ mindkét kutatásban a küszöbön billeg, az SOS Romániát viszont egyik intézet 5 százalék alatt, a másik 6-on mérte.

Ha ezek az arányok nem változnak, akkor Románia igencsak erős szélsőjobb különítménnyel erősíti majd az Európai Parlament populista szárnyát. Románia 33 EP-mandátumából az AUR 10-13-at is szerezhet, az SOS pedig minimum kettőt, de akár többet is. A román szélsőjobb különösebb visszaesésére nem lehet számítani, mindkét párt folyamatosan erősödik.

Az AUR 2019-ben jött létre, azzal a céllal, hogy részt vegyen a 2020-as romániai parlamenti választásokon – az akkor elért 9 százalékos eredménye sokkoló volt. A világjárvány, az azt követő gazdasági válság, a háború és az infláció okozta gazdasági-társadalmi nehézségek mind a szélsőség malmára hajtották a vizet Romániában is. A párt a Covid-tagadó, oltásellenes mozgalom élére állt, azóta töretlenül szárnyal, annyira, hogy jelenlegi eredményei alapján akár kormányzati tényezőként számolni kell velük.

Érezhetően erre készül a román labdarúgó-válogatott szurkolói ultráinak a vezetőjéből pártelnökké avanzsált George Simion is, aki kezdeti, primitíven agresszív stílusát némiképp szelídítette, az ukrajnai háború kapcsán is már csak burkoltan vállalta fel Ukrajna-ellenes álláspontját. Az AUR arra törekszik, hogy az európai Konzervatívok és Reformisták Szövetségéhez csatlakozzon. Ezt még 2021 januárjában bejelentette Simion, de még nem történt előrelépés e téren. Tavaly a pártelnök hívatlanul belógott az európai populista és szélsőjobb pártok madridi találkozójára; a közösségi médiában azt hirdette, részt vett az eseményen, de a szervezők ezt cáfolták.

Az európai populisták ugyanis egyelőre elzárkóznak az AUR-tól, több okból is. Mindenekelőtt azért, mert villámgyors felemelkedésük mögött felsejlik a Kreml támogató keze, retorikájukban a Kreml érvei bukkannak elő, ugyanakkor azért is, mert a párt nyíltan revizionista, ami nem túl népszerű jelenség nyugaton.

Simionék megjelenésükkor egyértelműen neofasiszták voltak, a két világháború között megjelent legionarizmus (a román fasizmus megnevezése) eszméit tűzték zászlajukra. Azzal keltettek feltűnést, hogy a román pártok közül egyedüliként vállalták fel nyíltan a két testvérállam, Románia és Moldova egyesülésének szorgalmazását. 2021 tavaszán létrehozták Moldovában is az AUR-t, amely indult is az az évi választáson, de csupán 0,49 százalékot ért el.

Ideológiájuknak négy alappillére van: család, nemzet, keresztény hit és szabadság, magukat az egyház védelmezőinek nevezik. EU-szkeptikusak, de kezdeti heves Unió-ellenességükből visszavettek, már csak azért is, mert bár a román lakosságon belül is apadt az EU-párti tábor, még mindig 65 és 70 százalék között van azok aránya, akik az európai közösségben szeretnének tovább élni.

> Az AUR politikusai többször dicsérték Orbán Viktort és kormányát szuverenista politikája, a klasszikus családmodell védelmezése, valamint a „gender”-ellenessége miatt.

A Simion vezette alakulat a nyílt EU-ellenesség helyett ma már inkább Romániát szeretné Kelet-Közép-Európa vezető uniós államává tenni. A NATO-tagságot sosem ellenezték, azt azonban igen, hogy Románia védelmi szövetségi egyezményt kössön Ukrajnával.

A pártból kirúgott jogász szenátor, Diana Șoșoacă új pártja viszont még a kezdeti AUR-nál is radikálisabb. A szenátor asszony példátlan botrányhős – a parlamentben általában üvöltve akadályozza a törvényhozást, pártrendezvényein, az általuk szervezett tüntetéseken rendre népviseletben énekel, olasz tévéstábot zárt be a lakásába, s ő akadályozta meg, hogy Volodimir Zelenszkij ukrán elnök felszólaljon a bukaresti parlamentben. A háború kitörése után is, egyedüli román politikusként, részt vett az orosz nagykövetség rendezvényein, Orbán Viktort a parlamenti szószékről is nevezte követendő példának. Nagy híve mindenféle összeesküvés-elméletnek, amelyek mögött rendre különböző alakot öltve – Soros, Bill Gates stb. – az antiszemitizmus búvik meg, a pandémia idején ezzel sikerült tömegeket meghódítania. Az egyik legismertebb román politikai elemző, Cristian Pîrvulescu szerint Șoșoacă a verbális erőszak használatának nagymestere, a „mahala”, azaz a nyomornegyedstílus képviselője, aki a leszakadó, frusztrált rétegeket tudja mozgósítani. A politológus tavaly decemberben, amikor az SOS először lépte át az 5 százalékos küszöböt, azt mondta egy a Hotnewsnak adott interjújában, hogy ezzel ki is merítette tartalékait, a pártnak nincs honnan tovább növekednie. A felmérések azonban mást mutatnak, a primitíven szélsőséges alakulat az Európai Parlament tagja lesz.

Marcel Ciolacu szociáldemokrata miniszterelnök viszont nem túlzott, amikor január közepén azt mondta: Romániát a szélsőségesek veszélye fenyegeti. Jelenleg ugyanis a politikusok bizalmi listáját maga Ciolacu vezeti 26 százalékkal, a második helyen George Simion AUR-vezér és Diana Șoșoacă áll, egyaránt 23 százalékkal. A potenciális államfőjelöltek rangsorában is a 34 százalékon mért Ciolacu mögött ott van már Simion 30 százalékkal, a liberális volt miniszterelnök Nicolae Ciucă leszakadva a voksok 12 százalékát kapná. Ez azt is jelenti, hogy az elnökválasztás második fordulójában egy neonáci, revizionista, EU-szkeptikus jelölttel kell számolni.

Putyin hasznos idiótái

ELLENTÉTEK Az európai szélsőségesek előretörése ijesztő ugyan, de a román és magyar szélsőjobb esetei is azt igazolják, hogy ezen alakulatok között olyan komoly elválasztó vonalak vannak, amelyeket belátható időn belül képtelenek lesznek átlépni, mert „közös” céljaik csak egymás ellenében valósíthatók meg. A magyar és a román szélsőjobb vezetői néhány napja ugyanis szinte egyszerre rukkoltak elő azzal, hogy igényt tartanak Ukrajna egy-egy darabjára. Mint ismert, Toroczkai László évértékelő beszédében jelentette be, hogy ha a háború következtében megszűnne Ukrajna államisága, „egyetlen magyarországi pártként” a Mi Hazánk „igényt tart Kárpátaljára”.

Gyakorlatilag ugyanezzel állt elő Claudiu Târziu AUR-társelnök is. A párt szenátusi frakcióvezetője azt mondta, a románok akkor válnak „igazán szuverénné”, amikor sikerül a román államot a „természetes határain” belül helyreállítani. „Besszarábiának haza kell térnie. Észak-Bukovinát nem felejthetjük el. Besszarábia déli része, Herta vidéke, Kárpátalja – valamennyi területnek, amely a román nemzeté volt, és az most is, vissza kell térnie az országhatáron belülre. Ez olyan eszme, amelyről soha nem szabad megfeledkeznünk” – szögezte le a politikus. (Besszarábia a román szélsőjobb nyelvezetében Moldovát jelenti.)

FOTÓ: ORBÁN VIKTOR FACEBOOK-OLDALA

Orbán Viktor szurkolói sálja is bátorítóan hatott a nyílt revíziót követelőkre

Keményen bírálta az AUR politikusát Eduard Hellvig, a Román Hírszerző Szolgálat (SRI) nemrég lemondott igazgatója. A volt SRI-vezér azt mondta, aki ilyen kijelentéseket tesz, az általában „hasznos idióta”. „A probléma az, hogy Claudiu Târziu úr nem idióta. Egyesek szerint nem is hasznos. (...) Nem gyanakodhatunk arra, hogy elragadtatta magát, és elvesztette az eszét. Târziu úr cinikusan játszik egy forró témával, amiről nagyon jól tudja, hogy fantázia.” Hellvig kitért arra is, hogy miközben Târziu „hamisan játszik”, van valaki, akivel mégis összhangban van: Toroczkai László, „budapesti kollégája”, aki „véletlenül” 24 órával később kijelentette, hogy Magyarországnak területeket kell visszaszereznie Ukrajnától.

A két NATO-tagállam szélsőjobb pártjainak álláspontja a világsajtó figyelmét sem kerülte el. Beszámolt róla a Reuters hírügynökség és a Newsweek is. Utóbbi kitért arra, hogy Magyarországon a jobbközépen is megjelentek ezek az eszmék, még ha burkoltabban is, amint azt Orbán Viktor szurkolóisál-botránya is mutatta.

Az európai szélsőségeket a Kreml az EU destabilizálására használja. Magyarországon a szélsőjobb különösebb változást nem hozhat, hiszen Orbán Viktor eleve az EU és a NATO „szabotőre”, de Romániában az AUR megerősödése az ország Ukrajna iránti elköteleződését is veszélyeztetheti.

GÁL MÁRIA

Nem azt kapták, amit vártak

BÉREK Az ígéretek ellenére a tanárok többsége csak a fokozatához tartozó minimumösszeget kapta: így járt a szakszervezeteknek visszajelző több száz pedagógus 62 százaléka.

FOTÓ: NEMÉNYI MÁRTON

A kormány vállalta, hogy a pedagógusok átlagbére 2024-ben eléri a diplomás-átlagkereset 71,8 százalékát. A mostani emeléssel ez még nem sikerült, így további bérkorrekcióra lesz szükség, ha a kabinet tartani akarja a szavát

JUHÁSZ DÁNIEL

A januári, átlagosan 32,2 százalékos bértömegnövelés ellenére a pedagógusok átlagfizetése továbbra is elmarad a diplomások átlagkeresetétől, annak még a 72 százalékát sem éri el – derült ki a Pedagógusok Demokratikus Szakszervezetének (PDSZ) összesítéséből. A pedagógusoknak január 30-áig kellett megkapniuk a megemelt illetményeket is tartalmazó új munkaszerződéseiket, a PDSZ-hez pedig már több száz visszajelzés érkezett a béremelés valódi mértékéről.

Az érdekképviselet ügyvivője, Nagy Erzsébet lapunknak azt mondta, a hozzájuk beérkezett eddigi adatok alapján az mondható el, hogy a fizetések átlagosan bruttó 564,2 ezer forintra emelkedtek. A kormány azt vállalta, hogy a pedagógusok átlagbére 2024-ben eléri a diplomás-átlagkereset 71,8 százalékát. A köznevelésért is felelős Belügyminisztérium a „tanárbéremelésről” szóló koncepcióban arról írt, hogy a diplomásátlagbér 2024-re előzetesen számított összege bruttó 936 513 forint, vagyis a pedagógusok átlagbérének legalább bruttó 672 416 forintra kell emelkednie ebben az évben. Ez azt jelenti: az idén további bérkorrekcióra lesz szükség.

A PDSZ-hez érkezett visszajelzésekből az is kiderült, hogy többen bedőltek azoknak a – jellemzően a kormánysajtóban megjelenő – híreknek, amelyek kissé félrevezetően a pedagógusok átlagosan 32,2 százalékos béremeléséről szóltak, és azt várták, hogy fizetési kategóriáktól függetlenül ennyivel emelkedik majd a bérük. Pedig a szakszervezetek többször is felhívták a figyelmet, hogy nem a bérek, hanem a fenntartók rendelkezésére álló bértömeg – vagyis az az összeg, amelyet a fizetésekre fordíthatnak – növekszik ilyen mértékben. Ez viszont nem teszi lehetővé, hogy mindenki egységesen 32,2 százalékos emelést kapjon.

A béremelésről szóló kormányrendeletben azokat a minimumösszegeket rögzítették, amelyeket az egyes fokozatoktól függően mindenképp meg kell kapniuk a pedagógusoknak. Például a pályakezdő gyakornokoknál bruttó 528 ezer forint, Pedagógus I. kategóriában bruttó 538 ezer forint, a Pedagógus II.-nél bruttó 555 ezer forint. Bár a bértárgyalásokon a szakszervezeteknek azt ígérték, ennél „lehetőleg” mindenki valamivel többet kap majd, a PDSZ-hez kedd délutánig érkezett visszajelzések szerint a legtöbb esetben ez nem történt meg.

A válaszadók 62,1 százaléka számolt be arról, hogy csak a fokozatához tartozó minimumösszeget kapta. Vannak – a bérükről beszámolók 13,5 százaléka –, akik nagyobb összeget kaptak, de nem annyit, amennyit vártak. További 24,4 százalékuk pedig azt jelezte, hogy anyagilag kaptak magasabb illetményt, mint amennyire számítottak. A többség azonban elégedetlen, még azok körében is, akiknél a minimumnál valamivel nagyobb volt a béremelés. Van, aki arról írt: bár több lett a keresete, az infláció már rég elvitte ezt az emelést. Egy több mint 18 éve a pályán lévő, egyetemi diplomával rendelkező, Pedagógus II. fokozatú tanár nettó bére most megközelíti a 420 ezer forintot, s mint fogalmazott, ez „a túlélésben” valóban segít.

Más azt sérelmezte, hogy 34 év munkaviszony után is csak a fokozatához tartozó minimumot, a bruttó 538 ezer forintot kapta. De akadt olyan is, akinek a korábbi béréhez képest 12,5 százalékkal nőtt a keresete, másnak 6,6 százalékkal. Többen beszámoltak arról, hogy a bérek megállapításánál lefelé kerekítettek a tankerületi központokban, például az előzetesen kalkulált 29,1 százalék helyett 29 százalékkal számoltak. Vannak, akik elismerték, hogy érzékelhető béremelést kaptak, de elégedettek csak akkor lesznek, ha sor kerül további bérkorrekcióra is. Sokan egyébként nem értik, pontosan miként számoltak a tankerületi központokban. Van, aki azt is felvetette, hogy adategyeztetést fog kérni. Többen megjegyezték azt is: a kormány miért csak a diplomásátlagbér 72 vagy 80 százalékáig akarja emelni a pedagógusbéreket, különösen, hogy sok pedagógusnak egynél több diplomája is van?

34 év
munkaviszony után is csak a fokozatához tartozó minimum, bruttó 538 ezer forint járt egy tanárnak

A pedagógus-szakszervezetek és a Belügyminisztérium között szerdán lesz ismét egyeztetés, ahol a béremeléssel kapcsolatos eddigi, meglehetősen vegyes tapasztalatok is szóba kerülnek majd.

Halasztják a döntést a perindításról

EP Elhalasztotta a döntést az Európai Parlament (EP) jogi bizottsága arról, hogy a képviselők az EU Bírósága elé citálják-e az Európai Bizottságot, amiért tavaly decemberben felszabadított Magyarország számára 10,2 milliárd euró felzárkóztatási támogatást – értesült a Népszava.

A szaktestület korábban február elsejére időzítette a határozathozatalt, végül úgy ítélte meg, hogy több időre van szüksége. A bizottság várhatóan február közepén tárgyal a perindítás lehetőségéről. A parlamentnek legkésőbb március második felében el kell döntenie, hogy bíróságra viszi-e az ügyet. Ha így határoz, akkor szinte biztos, hogy a két uniós intézmény vitáját a bírák fogják eldönteni. A végrehajtást csak az EP elnöke akaszthatja meg, ha nem ért egyet a jogi bizottság véleményével, és szavazást kezdeményez róla. Ilyenre azonban ritkán kerül sor, ráadásul a szakbizottság összetétele nagyon hasonló a parlamentéhez, ami szinte kizárja, hogy a teljes testület más véleményen legyen.

Az EP azért akar bírósághoz fordulni, mert szerinte a Bizottság úgy ítélt oda több mint 10 milliárd eurót Magyarországnak, hogy a nemzeti hatóságok nem hajtották végre maradéktalanul a cserébe elvárt igazságügyi reformot.

HALMAI KATALIN (BRÜSSZEL)

Zsarolással felelt Lázár a sztrájkra

MUNKABESZÜNTETÉS A zsarolásnak nem engedhet – mondta a munkáltatónak s a közlekedési miniszternek a Szolidaritás Autóbusz-közlekedési Szakszervezet (SZAKSZ) elnöke, Dobi István a MÁV–Volán-csoport kedd délelőtti bértárgyalásán, amikor 9 szakszervezet közül 7 elfogadta az emelésre tett ajánlatot.

A vasárnapi és hétfői – 6 ezer sofőr támogatásával tartott – országos sztrájkot hirdető elnök azért beszélt zsarolásról, mert Lázár János közlekedési miniszter azt üzente kedden a megállapodást visszautasító szakszervezeteknek: „Aki most kimarad, az lemarad. Mert az emelt összegű béreket attól a hónaptól tudjuk utalni, amelyik hónapban a szakszervezetek csatlakoztak a megállapodáshoz.” A MÁV–Volán-csoport ajánlata szerint 3 év alatt csaknem a harmadával nő a fizetés: az idén 600 ezer forintos bérrészig 17 százalékkal, általánosságban pedig legalább 70 ezer forinttal. Ezenfelül 2025-re és 2026-ra is garantálják a reálbér-növekedést. A SZAKSZ elutasítja a többéves ajánlatot, és ragaszkodik az idei 25 százalékos vagy legalább havi 90 ezer forintos emeléshez.

A SZAKSZ elutasítja a többéves ajánlatot, ragaszkodik az idei 25 százalékos vagy legalább havi 90 ezer forintos emeléshez.

FOTÓ: HUSZÁR DÁVID

A jelek szerint a második országos munkabeszüntetés sem hatotta meg a kormányt

A SZAKSZ szerint az, aki 600 ezer forint felett keres, egységesen 102 000 forintot kap január elsejétől. A Volán-buszosok akkor kaphatják meg január elsejétől az emelt összegű bérüket, ha az őket képviselő szakszervezetek január 31-én éjfélig csatlakoznak a megállapodáshoz.

– A szakszervezet vezetősége az előző egyeztetésen kifejezetten megtiltotta a hároméves megállapodás támogatását – mondta lapunknak Dobi István, aki a döntés előtt a dolgozók álláspontját is szeretné megismerni, amihez pedig idő kell. Ráadásul – tette hozzá – február 5-ig semmiképp sem írhatná alá a bérmegállapodást, mert akkor lesz az elnökségi ülés.

Dobi István kijelentette: ha a munkavállalók többsége azt mondja, hogy elfogadja a miniszter ajánlatát, akkor ennek eleget tesz, és aláírja a dokumentumot. De ha ezt felhatalmazás nélkül tenné meg, akkor cserben hagyná a már kétszer is sztrájkoló dolgozókat. Úgy véli, az erre az évre ígért egységes 70 és 102 ezer forintos ajánlat sem elfogadható. Szerinte ugyanis – bár tudja, hogy nem lehet mindig „egyenlősdit játszani” – idén a tavalyi drasztikus infláció miatt indokolt az alacsonyabb keresetűek bérének felhúzása. Ezért ragaszkodik a 90 ezer forintos vagy 25 százalékos bérfejlesztéshez. A következő évben jöhet majd a differenciált emelés. Azt sem tudja elfogadni a minisztertől, hogy egy később születő bérmegállapodás ne lehetne visszamenőleges hatályú. „Született már márciusban, sőt nyáron is egyezség”, és azok is januárig visszamenőleg voltak érvényesek. Ennek tiltása a sztrájkra adott válasz, a zsarolás része Lázár Jánostól – tette hozzá Dobi István.

Lázár János ultimátumot adott a nagyobb emelésért küzdő buszvezetőknek

A SZAKSZ mellett a Közúti Közlekedési Szakszervezet sem fogadta el a cég ajánlatát kedd délelőtt, este viszont közölték: mégis hajlandók megállapodni.

MUHARI JUDIT

Kitört a béke az OBT alakuló ülésén

BÍRÓI ÖNIGAZGATÁS Szabó Pétert, a Győri Ítélőtábla polgári ügyszakos bíráját választotta elnökévé tegnapi alakuló ülésén az új összetételű Országos Bírói Tanács (OBT). A testület elnökhelyettesévé Varga Ritát, a Kaposvári Törvényszék polgári ügyszakos tanácselnökét választották, valamint kijelölték az OBT sajtószóvivőjét, Kovács Ildikót, a Szekszárdi Járásbíróság büntető ügyszakos bíróját. A 15 fős bírói tanács 14 tagját a január 8-i küldöttértekezleten választották meg hatéves időszakra saját soraikból a mintegy 3000 magyar bírót képviselő bíró küldöttek – a 15. tagot, a Kúria mindenkori elnökét a törvény delegálja a testületbe.

Az elnök és az elnökhelyettes – akiket az OBT tagjai maguk közül, titkos szavazással választottak – megbízatása három évre szól, és mindketten újraválaszthatók. Az előzetes várakozásokra rácáfolva, Bagdi Árpád, a Gyulai Törvényszék elnöke – az egyetlen olyan tag, aki az Országos Bírósági Hivatal (OBH) elnökének kinevezési jogkörébe tartozik – nem kapott jelölést az OBT elnöki posztjára, ahogy Varga Zs. András Kúria-elnök neve sem került szóba.

> Szabó Pétert, a Győri Ítélőtábla bíráját választották meg elnöknek.

Ez óvatos optimizmusra ad okot a tanács jövőbeli működését illetően, hiszen a bírói önigazgatást megtestesítő OBT alkotmányos feladata a bíróságok központi igazgatásának, az OBH-elnök tevékenységének a felügyelete. Márpedig a bírósági vezetők, így Bagdi munkáltatója is az OBH elnöke, akinek a munkáját kell ellenőriznie OBT-tagként. Ehhez hasonlóan „összeférhetetlen” lenne – bár a törvény nem zárja ki – a Kúria elnökének OBT-elnökké választása, ráadásul Varga Zs. nyilvánosan is ellenzi a bírói autonómiát.

Az OBT jogkörei tavaly június 1-től jelentősen bővültek; az idevágó törvények módosítása az Európai Bizottság elvárása, s az eurómilliárdok folyósításának egyik feltétele volt. A most lejáró mandátumú OBT-t gyakorta érték kormányzati támadások, ehhez képest tegnap „kitört a béke” – az alakuló ülés nyilvános részén felszólalt a Kúria elnöke mellett Tuzson Bence igazságügyi miniszter, Polt Péter legfőbb ügyész és Senyei György OBH-elnök is. Matusik Tamás leköszönő OBT-elnök beszédében arra figyelmeztette kollégáit, hogy a jogállam csak akkor működhet jól, ha az OBT független tud maradni.

SIMON ZOLTÁN

LAPSZÉL

Korrupció: ismét az utolsók vagyunk

Egyetlen pontot sem tudott javítani Magyarország a Transparency International korrupcióérzékelési indexében, így tavaly után ismét az Európai Unió legkorruptabb országa lett, írja a hvg.hu. A 0-tól 100-ig terjedő skálán (ahol a 0 a legkorruptabb, a 100 a tökéletesen tiszta ország) ugyanúgy 42 pontot szerzett hazánk, mint egy évvel korábban, de a hátrányunk nőtt, mert mindeközben az utolsó előtti Bulgária 43-ról 45 pontra javított. A világ leginkább korrupciómentes országa Dánia 90 ponttal. NÉPSZAVA

Vitézyt és Győrfit is „tesztelik”

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Újabb név bukkant fel azok között, akiknek az esetleges főpolgármester-jelöltségét tesztelheti a kormányoldal, értesült a 24.hu. Az elmúlt napokban a portál több olvasóját is megkereste egy piackutató cég, amelynek kutatásában ismét rákérdeztek két, 2019-ben megbukott kerületi fideszes polgármester, Bús Balázs és Wintermantel Zsolt népszerűségére, de a potenciális forgatókönyvek között Karácsony Gergely kihívójaként három másik név került elő: Szentkirályi Alexandra kormányszóvivő, Vitézy Dávid volt közlekedési államtitkár, illetve Győrfi Pál (képünkön), az Országos Mentőszolgálat szóvivője. A kormányoldal csak március végére ígéri főpolgármester-jelöltje megnevezését. NÉPSZAVA

Időhúzás a miniszteri fizetésekkel

A 15 napos határidő nem volt elég, ezért újabb 15 napot kértek a minisztériumok, hogy a 24.hu közérdekű adatigénylésére megválaszolják, mennyi a miniszterek illetménye. A válaszadásra törvényben megszabott időt csak meghatározott feltételek teljesülése estén lehetséges meghosszabbítani. A portálnak küldött érvelés szerint azért kértek 15 nap haladékot, mert az adatigénylés „jelentős terjedelmű, illetve nagyszámú adatra vonatkozik”. A tárcáknak egyébként a kormánytagok fizetéséhez összesen 16 adatot kellett volna kiadnia. NÉPSZAVA

Botrányba fulladt a sóskúti akkufórum

TILTAKOZÁS El sem kezdődött a nagy vitát kiváltó beruházás ügyében meghirdetett tájékoztató, a polgármester rendőrautóval távozott.

FRANK ZSÓFIA

– Ezzel az egésszel nagy öngólt rúgott a polgármester, mert egyébként szeretik, sok mindent tett a településért. De ha tényleg idehozza ezt az akkugyárat, senki nem fog rá szavazni. Szomorú befejezése ez a munkásságának, de magának csinálta! – mondta egy sóskúti férfi, kedd délután nem sokkal öt óra előtt a Pest megyei település iskolája előtt arra várva, hogy elkezdődjön az ügyben hirdetett fórum.

Percről percre többen álltak be a sorba, nemcsak helyiek, hanem a szomszédos Érdről, Tárnokról is sokan érkeztek, mert az egész térségben nagy tiltakozást váltott ki az akkugyár építésének híre. Különösen azért, mert – miként arról többször beszámoltunk – egy olyan üzem telepedne itt le, amelyik eredetileg a borsodi Alsózsolcán építkezett volna, ám a szlovén Andrada Group Kft. ottani beruházását lefújták a megválaszolatlan kérdések miatt egyre erősebb lakossági tiltakozás miatt. Azt, hogy Sóskúton

FOTÓK: LADJÁNSZKI MÁTÉ

Több száz ember gyűlt össze, de válaszokat ezúttal sem kaphattak

sem fogadják tárt karokkal a szlovén beruházókat a keddi fórum is megmutatta: öt óra körül már körülbelül félezer ember várta, hogy bejusson az épületbe. Az eseményre ellenzéki politikusok is érkeztek, valamint megjelent a szélsőséges Magyar Önvédelmi Mozgalom több tagja. A létszám előre jelezte a feszültséget: a fórumot ugyanis csak a helyieknek hirdették meg, s jelezték a lakcímkártyát is ellenőrzik majd. Ez önmagában sokakat felbőszített.

– Én nem itt lakok, csak a közelben, de a vállalkozásom Sóskúton működik. Engem vajon miért akarnak kizárni!? – háborgott egy férfi. Aligha lehetett számára vigasz, de

> Nincs még kiforrott álláspontja a térség kormánypárti képviselőjének arról, támogatja-e az üzem felépítését.

még Gelencsér Ferencet, a Momentum országgyűlési képviselőjét sem engedték be.

– Hazaáruló! Hazaáruló! – kiáltottak többen, amikor megérkezett König Ferenc sóskúti polgármester.

– Mondjon le! – skandálták mások, miközben a hangulat egyre feszültebbé vált. Különösen akkor, amikor – nem függetlenül a Magyar Önvédelmi Mozgalom embereinek buzdításától – a tömeg benyomult az általános iskola tornatermébe. Néhány perc múltán, aztán a polgármester úgy döntött, ilyen körülmények közt nem tartják meg a fórumot. Az Andrada Group Kft. munkatársait, és a polgármestert – az emberek füttykoncertje közben – a biztonsági szolgálat kísérte ki a rendezvényről. Nem sokkal később aztán a polgármester az épület előtt rendőrautóba ült, úgy távozott.

A fórum ezután sajátosan alakult: az illetékesek elhagyták ugyan a helyszínt de többen – mások mellett Komjáthi Imre, az MSZP társelnöke – felszólaltak, főként az akkugyárak veszélyiről beszéltek. A hallgatósági soraiban volt Pátrovics Benedek pusztazámori polgármester is, aki azt mondta: ő sem látja értelmét ilyen felkorbácsolt indulatok mellett a fórumnak, pedig mindenképp szeretné meghallgatni a szlovén céget. Mások is belátták, hogy nincs mire várni, így az el sem kezdődött fórumot berekesztették. Többen csatlakoztak az LMP által szervezett fáklyás felvonuláshoz.

> „Nagy öngólt rúgott a polgármester, mert egyébként szeretik, sok mindent tett a településért. De ha tényleg idehozza ezt az akkugyárat, senki nem fog rá szavazni.”

Noha a helyieket és a térségben élőket régóta lázban tartja az akkuüzem, kormánypárti országgyűlési képviselőjük egyelőre feltűnően visszafogott az ügyben. Aradszki András, a térség KDNP-s országgyűlési képviselője – a Gulyásgyú Média érdeklődésére – azt mondta kedden, hogy korainak tartja még a kérdést, támogatja-e az üzem létrejöttét. Ez annyiban nem meglepő, hogy – mint arról már írtunk – König Ferenc polgármester a lakosok aggodalma ellenére többször elmondta, sőt a helyieknek osztogatott szórólapon is azt az álláspontot képviselte: „Az elektromos átállás kormányzati szintű döntés, a helyi önkormányzatnak ebbe beleszólása nincs.”

Drága lehet az olcsó tömegközlekedés

JÁRAT Eltörlik a budapesti diákbérletet, olcsóbb lesz a dolgozói bérlet, és szinte minden mindenre érvényes lesz. A városvezetés néhány milliárdos veszteséggel számol, szakértők sokkal többel.

Nem csak az ár, a színvonal is fontos

Hogy miért érte meg a megannyi ismeretlent rejtő alku a fővárosnak? Erre részben válaszolt Karácsony Gergely, aki az előző választási programjára hivatkozott a 14 év alattiak ingyenes utazásának bevezetésekor, és most is, az árcsökkentésnél. A főpolgármester abban bízik, az egyszerűbb és olcsóbb bérletvásárlással az agglomerációból érkezők közül többen választják majd a közösségi közlekedést az autó helyett, így Budapest fellélegezhet. Csakhogy több felmérés is igazolta már: az ár csupán az egyik tényező, legalább ennyire fontos a szolgáltatás színvonala. Csökkenő bevételek mellett aligha lesz pénz jármű- és hálózatfejlesztésre. Sőt, egy idő után az is felvetődik, hogy nem válik-e szükségessé egy a most visszavontnál markánsabb járatritkítás.

SZALAI ANNA

– Március 1-től új időszámítás kezdődik a budapesti közlekedésben. Az új rendszernek nem a főváros és nem a kormány a valódi nyertese, hanem az utasok. Az agglomerációban élőknek a jelenlegi két bérlet helyett elég lesz egyet vásárolniuk, a fővárosiaknak jelentősen kevesebbet kell fizetniük a dolgozói bérletért. A diákok is jól járnak, hiszen ők a lényegesen olcsóbb vármegyebérlettel utazhatnak – sorolta a hétfőn bejelentett, a főváros és a kormány közötti nagy bérletalku részleteit Karácsony Gergely főpolgármester, aki szerint a budapestiek kétszeresen jól járnak, hiszen az olcsóbb közösségi közlekedés remélhetőleg sokakat rábír majd arra, hogy letegyék az autóikat. Ezzel csökken a budapesti levegőszennyezés és az utak zsúfoltsága.

A pénzügyi részleteket még ki kell dolgozni, de a főpolgármester szerint az új, teljesítményalapú elszámolás – vagyis amikor nem a költségeket, hanem a bevételt osztják szét – sokkal egyszerűbb és átláthatóbb lesz. Mindez szerinte kristálytiszta logikát követ: az összes bevételt bedobják a kalapba, ahonnan teljesítményarányosan veszik ki a részüket a felek. A Népszava kérdésére azt is elárulta, hogy az eddig kizárólagosan a fővárosnak járó 12 milliárd forintos állami normatíva is ebbe a közös kalapba kerül, így ebből a későbbiekben a MÁV és a Volán is kap. A főváros cserébe részesül az ország- és a vármegyebérlet bevételéből.

A Fővárosi Közgyűlés mai ülésén mindenesetre egyelőre csak elvi döntést hoz, a pontos szerződésről később határoznak. Karácsony Gergely szerint ezt a minisztérium és a Fővárosi Önkormányzat vezetésén túl a szolgáltatócégeknek is alá kellene írniuk.

FOTÓ: CSOMOR ÁDÁM

Kedvezőbb áron utazhatnak majd bérlettel a felnőttek és a diákok is, de az továbbra sem világos, hogy ennek árát ki fizeti majd

BECSLÉS

KARÁCSONY GERGELY
főpolgármester 4-5 milliárdos bevételkiesésre számít a bérletreform nyomán, ami szerinte túlélhető

A később tisztázandó részletek közé tartozik a különféle napi- és menetjegyek elfogadása, illetve az elszámolás pontos mechanizmusa. Annyi viszont bizonyos, hogy havonta vonnak mérleget a felek. A MÁV és a Volán továbbra is a BKK-tól rendeli meg a különféle forgalomszervezési, jegyértékesítési és tájékoztatási szolgáltatásokat, de ez független a hétfői megállapodástól.

Az is eldőlt, hogy a főváros csökkenti a Budapest dolgozói bérlet árát, 9500 helyett 8950 forintba kerül március 1. után. Erre tíz éve nem volt példa – hangsúlyozta a főpolgármester. Nem véletlenül. A fővárosi közösségi közlekedés működtetése tavaly 240 milliárd forintba került, amihez elméletileg járt a 12 milliárdos állami normatíva, igaz, az agglomerációs elszámolás miatt ebből egyre kevesebb maradt a fővárosi kasszában. Lázár János közlekedési miniszter január elején tett ajánlatának most bejelentett elfogadása, miszerint az állami társaságok – a MÁV meg a Volán – és a fővárosi BKK járatain mindkét bérlet érvényes lesz, súlyos pénzügyi következményekkel járhat. A szinte hajszálra ugyanannyiba kerülő teljes árú vármegyebérlet (9450 forint) a városhatáron kívül egész Pest megyében használható, míg a BKK bérlete csak Budapesten belül, így kannibalizálta volna a Budapest-bérletet. Ezt elkerülendő csökkentették a Budapest-bérlet árát.

A bérleteladásból származó bevételkiesés összegét 20 milliárdosra becsülte Vitézy Dávid közlekedési szakember, aki fontolgatja, hogy indul a főpolgármester-választáson. Ehhez jön hozzá az a 12 milliárdos mínusz, amit az állami normatíva elvonása jelent. Összehasonlításul: a január közepén bevezetett, majd viharos gyorsasággal visszavont, 54 viszonylatot érintő járatritkítás 250 millió forint megtakarítást hozott volna. Ennek a sokszorosa tűnik el most hirtelen a rendszerből. Karácsony Gergely ehhez képest alig 4-5 milliárdosra becsülte a várható veszteséget, bár azt nem tagadta, hogy sok a bizonytalanság. Azt sem tartotta kizártnak, hogy az alacsonyabb ár hatására a korábbinál többen vásárolnak majd bérletet.

BEÁRAZÁS

VITÉZY DÁVID
közlekedési szakember, potenciális főpolgármester-jelölt a bevételkiesést 20 milliárdosra becsülte

„Az elmúlt években százmilliárdos veszteséget voltunk kénytelenek elkönyvelni, így ezt a 4-5 milliárdos bevételkiesést is túl fogjuk élni" – bizakodott a városvezető. Azt viszont megígérte, hogy a szolgáltatás színvonala nem esik, és kapacitást sem fognak csökkenteni.

Kiss Ambrus főpolgármester-helyettes is optimista. A Népszavának azt mondta: a teljesítményalapú elszámolással akár jól is járhat a főváros, de legalábbis nem veszít túl sokat. Szavait kissé árnyalja, hogy a politikus szerint ez volt a lehető legjobb végeredmény, amit elérhettek, különös tekintettel a fővárosiakra. Ráadásul ő sem tagadja, hogy a rendszerben annyi ismeretlen változó van, hogy legfeljebb az év második felére derül ki, mennyire jártak jól vagy rosszul a felek.

Mindez nem elszámolási kérdés – vélekedik Vitézy Dávid, aki szerint ez a kieső bevétel szabad szemmel is látszik, és hiányozni fog a közösségi közlekedés költségvetéséből, ha nem pótolják vissza. Az lenne a tisztességes, ha a döntéshozók azt is elárulnák, miből és mikor fogják pótolni. Az állami kompenzációra semmilyen garancia nem látszik.

Őrizetben Portik fia, Gyárfás az utolsó szó jogán beszélt

PER Furcsa közjáték történt a Gyárfás–Portik-per tárgyalása előtt tegnap a Fővárosi Törvényszéken: a terembe megérkező Póta Péter bírót a folyosón megállította Portik Tamás fia, hogy a jogerősen elítélt apja börtönbüntetésének a körülményei miatt beszéljen vele, majd amikor a bíró nem volt hajlandó erre, hideg kávéval leöntötte – számolt be az esetről elsőként a Telex. Először egy újságíró lépett közbe, nem sokkal később megérkezett a Fővárosi Törvényszék biztonsági szolgálata is, majd a Budapesti Rendőr-főkapitányság munkatársai kezdték meg az adatrögzítést. Az pedig csak este derült ki, hogy a Központi Nyomozó Főügyészség hivatalos személy elleni erőszak miatt őrizetbe vette és gyanúsítottként hallgatta ki Portik Tamás fiát.

FOTÓ: MAGYARORSZÁG ÜGYÉSZSÉGE

A kávés támadás után őrizetbe vették Portik Tamás fiát

Aligha véletlen, hogy a tárgyaláson a kávés incidensre hivatkozva Portik Tamás elfogultságot jelentett be a bíróval szemben, ám ezt a törvényszék elutasította. A láthatóan időhúzásra játszó Portik ismét – negyedjére is – ügyvédet váltott, a korábban őt képviselő Vincze Tamás lett az „új" védője. Ám ezúttal a bíróság nem engedte, hogy Vincze külön felkészülési időt kapjon a védőbeszédére. Azért nem, mert – érvelt a törvényszék – ő eleve azzal a megbízással érkezett, hogy védőbeszédet tartson. A már öt éve tartó bírósági tárgyaláson elvileg már novemberben elsőfokú ítéletet akart hirdetni a bíró, ám ez áttolódott erre az esztendőre. A vád szerint a kilencvenes évek alvilága egyik meghatározó figurájának tartott Portik az úszószövetség volt elnöke, Gyárfás Tamás felbujtására ölette meg Jozef Rohác szlovák bérgyilkossal Fenyő János médiavállalkozót, lapunk volt tulajdonosát.

Két agyvérzés és a vízüzemű motor is előkerült

„Egyet kérek csak: ne mondja el, hogyan működik ez a valami" – kérte N. Csaba tanútól a Fővárosi Törvényszéken Tóth Erzsébet bírónő a Völner–Schadl-ügy tegnapi tárgyalási napjának az elején. A „valami" ebben az esetben N. Csaba vízmeghajtású motor találmánya, ami – ha a vádlottak állítása igaz – forradalmasítaná a világ közlekedését. Az ügyészség verziója prózaibb, a vádirat szerint a vízmeghajtású motor találmányát csak arra akarta használni a Völner–Schadl-duó, hogy arra hivatkozva egymilliárd forintnyi EU-s pályázati pénzt szerezzen meg.

Korábban a bíróság már meghallgatta a kiskunmajsai K. Szabolcs tanút, N. Csaba feltalálótársát. N. Csaba azt mondta, ő 1994-ben találta ki a vízmeghajtású motort, ám mivel senkit sem érdekelt a találmánya, mérgében megsemmisítette azt. Ezt követően találkozott K. Szabolcscsal, és mesélt neki a motorról. Azonban az élet közbeszólt: N. Csaba 2014-ben és 2015-ben kapott egy-egy agyvérzést, ami a beszédközpontját súlyosan károsította. A lábadozó N. Csaba később munkába állt K. Szabolccsal, hogy megépítse a motort, és utóbbi hozta be a későbbi harmadrendű vádlott R. Róbertet mint mecénást, aki N. Csaba szerint 200-300 millió forintot fektetett a találmányba.

Aligha véletlen, hogy a tárgyaláson a kávés incidensre hivatkozva Portik Tamás elfogultságot jelentett be a bíróval szemben, ám ezt a törvényszék elutasította. A láthatóan időhúzásra játszó Portik ismét – negyedjére is – ügyvédet váltott, a korábban őt képviselő Vincze Tamás lett az „új" védője. Ám ezúttal a bíróság nem engedte, hogy Vincze külön felkészülési időt kapjon a védőbeszédére. Azért nem, mert – érvelt a törvényszék – ő eleve azzal a megbízással érkezett, hogy védőbeszédet tartson. A már öt éve tartó bírósági tárgyaláson elvileg már novemberben elsőfokú ítéletet akart hirdetni a bíró, ám ez áttolódott erre az esztendőre. A vád szerint a kilencvenes évek alvilága egyik meghatározó figurájának tartott Portik az úszószövetség volt elnöke, Gyárfás Tamás felbujtására ölette meg Jozef Rohác szlovák bérgyilkossal Fenyő János médiavállalkozót, lapunk volt tulajdonosát.

– Nem tettem semmi olyat, ami jogszabályokba ütközne. Szívesen használnám az ártatlan kifejezést, de elborzaszt, mintha tényleg védekeznem kellene – szólt a bírósághoz az utolsó szó jogán Gyárfás Tamás az Index tudósítása szerint. Mint fogalmazott: „A tárgyalás során nem csupán tagadtam, de cáfoltam is a vád állításait." Fenyő Jánosról azt mondta: „Az ő halála, amihez semmi közöm nincs, az én életemet is tönkretette."

BATKA ZOLTÁN

€/HUF 386,34 ↓ -0,79% | $/HUF 356,53 ↓ -0,84% | CHF/HUF 413,24 ↓ -1,00%

LAPSZÉL

Bővül az online biztosításközvetítés

FOTÓ: BERES MÁRTON

Elindította digitális biztosításközvetítő rendszerét a Hungarikum Biztosítási Alkusz Zrt. kedden. A biztosításipiac.hu-n kötelező felelősségbiztosítást, cascót, utasbiztosítást, lakásbiztosítást, illetve minősített fogyasztóbarát otthonbiztosítást köthetnek a felhasználók, és minden hazai biztosító ajánlata megtalálható az új felületen. Garanciát vállalnak az alulbiztosítottság elkerülésére, nem a legolcsóbb, hanem a jó biztosítási fedezetet nyújtó termékeket közvetítik ügyfeleiknek – emelte ki Keszthelyi Erik, a társaság elnök-vezérigazgatója az alkuszcég keddi budapesti szakmai rendezvényén. A portál minden évben automatikusan megversenyezteti a felhasználók platformon kezelt biztosításait, hogy mindig a legkedvezőbbet kínálja fel számukra. A biztosításipiac.hu-n megkötött minden biztosítás után 250 forinttal támogatják a Magyar Ökumenikus Segélyszervezetet – derült ki a rendezvényen. A Nemzetgazdasági Minisztérium állásfoglalása szerint a március 1. és 31. közötti lakásbiztosítási kampány a mintegy 530 ezer, csak ingóságbiztosítással rendelkező lakásbiztosításokra (jellemzően társasházi albetétekre) is kiterjed. NÉPSZAVA-MTI

Túlteljesítő naperőművek

FOTÓ: MTI/UJVÁRI SÁNDOR

Jelenleg 5600 megawattnyi naperőmű van Magyarországon, tavaly ebből 1600 megawattnyi új erőmű létesült – mondta Lantos Csaba energiaügyi miniszter a 48 megawatt teljesítményű, Kiskunhalason létesült naperőmű átadásán. A kormány azt a célt tűzte ki, hogy 2030-ra kétszázezer háztartási napelem települjön, de ez már most teljesült, a kitűzött időpontig a háromszázezret is el fogja érni ez a szám – tette hozzá. NÉPSZAVA-MTI

RÉSZVÉNYEK

BUX		
63 213,55	↑	+0,03%
Mol		
2888 Ft	↑	+1,19%
MTelekom		
745 Ft	↓	-1,59%
OTP		
16 385 Ft	↓	-1,00%
Richter		
9260 Ft	↑	+1,09%

Óvatosan vágott az MNB

FORINT Januárban 4 százalékra lassulhat az infláció, ennek ellenére a jegybank „csak” 0,75 százalékkal csökkentette a kamatát.

PAPP ZSOLT

A Magyar Nemzeti Bank Monetáris Tanácsa (MT) 75 bázisponttal, 10 százalékra mérsékelte irányadó kamatát. Vagyis visszakozott a jegybank, és nem gyorsítja a kamatcsökkentések ütemét, ugyanis a „múlt hétfő óta a pénzpiaci közegben beállt változások ezt indokolták” – mondta el Virág Barnabás MNB-alelnök a keddi döntést követő sajtótájékoztatón. Mint arról mi is beszámoltunk, Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter bő egy hete publikált egy cikket, amelyben elég egyértelműen arra célzott, hogy a kormány nem versenypiaci eszközökkel erőteljes hitelkamat-csökkentésre kényszerítené a kereskedelmi bankokat. A miniszter végül elállt a tervétől, ám ekkora már késő volt: a forint gyengülő pályára állt.

A helyzetet tovább rontotta a Financial Times vasárnapi cikke, mely szerint az Európai Bizottság kész gazdasági kényszerintézkedéseket tenni Magyarország ellen, ha a kormány továbbra is blokkolja az Ukrajnának szánt uniós támogatásokat. A két hír miatt a forint számottevően gyengült, az elmúlt egy hétben az euró ára 378 forintról 390 forint felé emelkedett. A forintgyengülés az a „pénzpiaci közegben beállt változás”, amely nem tette lehetővé az erőteljesebb kamatcsökkentést és amiért részben a folyamatosan kisebb jegybanki alapkamatot sürgető Nagy Márton nemzetgazdasági miniszter az egyik felelős. Az elemzők szerint a jegybank számára jelenleg a dezinfláció szempontjából a 380 forintos euróárfolyam lenne ideális, a 390 forint feletti euró már „nem komfortos”.

Az MT tagjai szerint ugyan a makrogazdasági folyamatok a 75 bázispontnál nagyobb, 100 bázispontos kamatcsökkentést is lehetővé tettek volna, ám végül „nagy többséggel” az elmúlt hónapokban megszokott 0,75 százalékos kamatvágás mellett döntött a testület – válaszolta lapunk kérdésre Virág Barnabás. Vagyis a döntés nem volt egyhangú, még a jelenlegi környezetben is voltak olyan MT-tagok, akik indokoltnak látták a kamatcsökkentés gyorsítását.

A dezinfláció valóban remekül alakul, nagyobb kamatcsökkentést is lehetővé tenne: az infláció decemberben 5,5 százalékra csökkent, januárban pedig az áremelések a jegybank szerint kisebbek voltak a vártnál, így a drágulás üteme már 2024 első havában 4 százalék közelébe kerülhet – mondta az alelnök. Ez azt jelenti, hogy átmenetileg az infláció megközelíti a jegybank 2-4 százalékos célsávját. A dezinfláció a következő hónapokban folytatódik, ám az év második felében átmeneti emelkedés várható, de 2025 első felére tartósan elérhetőnek látszik a 3 százalékos inflációs cél. Ha valóban négy százalék közelébe csökken a januári infláció, akkor a 10 százalékos jegybanki alapkamat magas, 6 százalékos reálkamatot jelent. Ugyanakkor a forintpiac láthatóan megkönnyebbülve fogadta a jegybanki kamatdöntést, az euró ára a délelőtti 390 forint közeléből 386,5 forintig erősödött.

A piacok megnyugtatását célozhatta az a jegybanki bejelentés is, hogy a devizatartalékok 2023 végére történelmi csúcs közelébe, 41 milliárd euróra emelkedtek. Januárban folytatódott a devizabeáramlás, érkeztek az uniós pénzek, és az Államadósság Kezelő Központ két devizakötvényt is kibocsátott, így január végére akár 45 milliárd euróra is hízhat a devizatartalék, ami rekordérték lenne. Ezt tovább növeli az a négymilliárd eurós devizalikviditási keretmegállapodás az Európia Központi Bankkal, amelyet a napokban hosszabbított meg az MNB.

FOTÓ: LADJÁNSZKI MÁTÉ

A Monetáris Tanács most nem egyhangúlag döntött

INFLÁCIÓ

VIRÁG BARNABÁS

Januárban az áremelések kisebbek voltak a vártnál, így az infláció már 2024 első havában 4 százalék közelébe kerülhet

Erősebb forintot várnak év végére

Az MBH elemzője, Balog-Béki Márta 75 bázispontos csökkentést várt, ám a piac egy részének meglepetés volt a döntés, ezt jelzi a forint erősödése – írta kommentárjában a szakértő. Egyértelmű, hogy a dezinfláció a következő hónapokban folytatódik, a gazdaság sérülékenysége várhatóan tovább csökken, így az alapkamat vágása az eddigi ütemben folytatódhat a következő hónapokban is. Az MBH elemzői szerint azonban az inflációs célhoz való visszatérés lassabban valósulhat meg, erre 2025-ben számítanak, így a kamatcsökkentési ciklus 2024 első fél éve vége felé lassabb ütemre válthat. A jegybank a pozitív reálkamat fenntartását szükségesnek tartja, így júliusra 6 százalékra csökkenhet a jegybanki alapkamat, amely az év második felében is fennmarad. Az elemző szerint a kamatcsökkenés ellenére sem várható jelentős forintgyengülés, ugyanis a magyar alapkamat jelenleg is kiemelkedően magas. A bank 2024 végére 372,5 forintos euróárfolyamot vár, amely az elmúlt hetek történéseinek ismeretében nem nélkülöz némi optimizmust sem.

10 százalék mától a jegybanki alapkamat új értéke

Kellett a (kínai) pénz a kormánynak

FOLYTATÁS AZ 1. OLDALRÓL

Bár az üggyel kapcsolatos megkeresésünkre az MVM lapzártánkig nem reagált, a Portfolio.hu késő délutáni okfejtése szerint a politikus eszmefuttatása számvitelileg mindenképp sántít. Osztalékelőleg ugyanis a szabályok szerint eredménytartalékból fizethető, ami pedig a cég könyvei szerint, ha kicsivel is, de meghaladta a kiutalt összeget. A 309 milliárdot tehát az MVM bizonyosan nem a nyereség terhére fizette, és a kínai hitel sem annak kiegészítésére szolgált.

Más szakértők ugyanakkor ennek kapcsán megjegyzik: bár ez utóbbi érvelés számvitelileg nyilvánvalóan helytálló, egy több százmilliárdos, extra tétel kifizetése még egy évi több ezermilliárdos forgalmú és értékű társaságcsoport esetében is jelentős, átmeneti készpénzigényt, illetve -hiányt szülhet. Bár tehát a belső elszámolás szerint a kínai hitelt bizonyosan nem osztalékfizetés céljából hívták le, nem zárható ki, hogy a dominóelv alapján a tétel mégiscsak segíthetett egy esetleges átmeneti készpénzszükséglet áthidalásában.

Annál is inkább, mert az MVM-et 2022 óta valójában leginkább a „rezsivédelmi alapnak” nevezett költségvetési köldökzsinór tartja életben. Eme, két éve körülbelül másfél ezer, tavaly 2610, idén pedig 1341 milliárdos alap, szinte hivatalosan is elismert módon, jórészt a világpiaci árak töredékére rúgó lakossági energiatarifák miatt az MVM-nél keletkezett hiány befoltozására szolgál. Az MVM könyvei szerint míg 2022-ben 476 milliárd, 2023 első felében 721 milliárd forint folyt be a céghez az alapból „rezsivédelmi szolgáltatás ellentételezése” címén. Ennek nyomán viszont az MVM tőkehelyzete stabilnak mondható. Így bár az osztalékfizetést hivatalosan nemzetközi sikereikkel indokolták, vélhetőleg a költségvetési támogatás is segítette mozgásterüket. A mostani rekordbefizetést sokan összefüggésbe hozzák a Liszt Ferenc repteret működtető Budapest Airport állami visszavásárlási szándékával, ami összesen körülbelül másfél ezer milliárdot igényelhet. Igaz, a kormány ebbe társbefektetőt is bevonna.

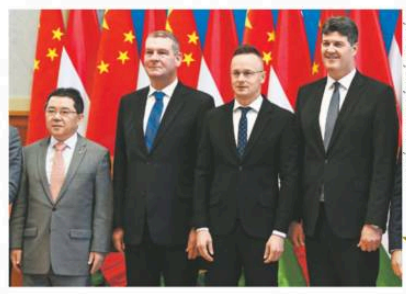

FOTÓ: MTI/MÁTHÉ ZOLTÁN

A külügyminiszter kínai látogatásán bankárokkal is találkozott

Korábban is hiányzott a tőke

Az MVM évtizedek óta, „hagyományosan” legfeljebb néhány milliárdos-tízmilliárdos osztalékkal örvendeztette állami gazdáját. Az állami energiacsoportot ugyanis mindig is a tőkeszűke jellemezte. Olyannyira, hogy a cég a „rezsivédelmi alap” elindítását megelőző években is százmilliárdos tőkeemelésekre szorult.

Az MVM – kormányzati áldással – az ICBC-t megelőzően is több alkalommal kötött hitelszerződést kínai bankokkal. MARNITZ ISTVÁN

Attal rögtön a mély vízben

PÁRIZS Későbbi politikai pályafutását is kerékbe törheti, ha a fiatal francia miniszterelnök nem tudja kellőképpen teljesíteni a gazdák követeléseit, akik már a fővárost is blokád alá vették.

RÓNAY TAMÁS

Átfogó reformokat hirdetett meg több szférában a három héttel ezelőtt kinevezett francia miniszterelnök, Gabriel Attal a francia parlamentben elhangzott programalkotó beszédében. Minden idők legfiatalabb francia kormányfőjének azonban nem volt sok ideje a kormánynyilatkozatra való felkészülésre, mert folyamatosan egyeztetnie kellett a gazdákkal, akiket múlt héten megpróbált megnyugtatni, de nem járt sikerrel, így hétfő óta már Párizst is blokád alá helyezték. A mezőgazdasági dolgozók megmozdulása még nagyobb támogatásnak örvend Franciaországban, mint Németországban: minden tízből nyolc megkérdezett egyetért a gazdákkal. Az okok hasonlóak, mint Berlinben: miközben a járványt, illetve az energiaválságot követően megnőtt az infláció, amiből a mezőgazdasági szféra profitált, az árak tavaly stabilizálódtak az élelmiszerpiacon, így a nyereség is csökkent. Franciaországban szintén el akarták törölni az agrárdízelt, tehát a mezőgazdasági munkához szükséges üzemagyagot, Attal azonban múlt héten az intézkedés feloldását helyezte kilátásba. Emellett 100 millió eurós gyorssegélyt ígért azoknak a gazdáknak, akik súlyos anyagi károkat szenvedtek a viharok következtében. A miniszterelnök a túltermelési válság miatt szenvedő szőlősgazdáknak is támogatást helyezett kilátásba.

Attalt tehát rögtön bedobta a mély vízbe Emmanuel Macron elnök, hiszen egy olyan problémát kellene megoldania, ami még a tapasztalt politikusok számára is szinte reménytelen kihívást jelentene. Ám más gondok is felmerülnek az országban, a munkanélküliség ismét növekszik, a lakhatási válság súlyosbodik. Nem a legszerencsésebb előjelek a közelgő, júniusban esedékes európai parlamenti választás előtt. Pedig Attal legfőbb feladata éppen az lenne, hogy új lendületet adjon az elnök pártjának, az Újjászületésnek, amely egyre jobban lemaradt a közvélemény-kutatásokban a Marine Le Pen által fémjelzett Nemzeti Tömörülés (RN) mögött. Mint a konzervatív Le Figaro keddi szerkesztőségi cikkében megjegyezte, a miniszterelnökök jönnek, mennek, de a problémák megmaradnak.

FOTÓ: AFP/DIMITAR DILKOFF

A francia gazdák egyik tagja szerint „ki fogják éheztetni Párizst"

Attal és kormánya mindenképpen meg akarja akadályozni, hogy a sárga mellényesek négy évvel ezelőtti akciójához hasonló mozgalom jöjjön létre. Ehhez azonban mielőbb egy arculatmentő megoldást kellene találnia a gazdákkal folytatott vitában. A kormány igen nagy, 15 ezer fős rendőri kontingenssel próbálta elhárítani a mezőgazdasági szervezetek által hétfőn bejelentett blokádot, több-kevesebb sikerrel. Párizs irányába nyolc autópályát zártak le traktorokkal. A két nagy gazdaszervezet a főváros „ostromára" szólított fel. „Tartjuk a távolságot, nem akarunk erőszakot" – jelentette ki Arnaud Rousseau, a legnagyobb mezőgazdasági termelői szervezet, az FNSEA elnöke az RTL rádióban. Ugyanakkor a blokád egyik résztvevője, Benoit Durand gazda nem sok jót sejtetően a BFM televíziós csatornában kijelentette: „Ki fogjuk éheztetni Párizst". Válaszként a csendőrség páncélozott járművei felügyelték a párizsi Rungis nevű nagybani piacra vezető bekötőutakat.

Attal keddi programnyilatkozata nem úgy alakult, ahogy eredetileg remélte.

Összesen 25 autópálya-blokádot számoltak össze országszerte. Az Unité SGP rendőri szakszervezet főtitkára, Jean-Christophe Couvy felszólította a kormányt, „vegye elő a szociális tűzoltó készüléket". A tűzoltásra már csak azért is mielőbb szükség lenne, mert a köztisztviselők energiáját igencsak leköti majd az öt hónap múlva esedékes olimpia, úgyhogy rá kellene pihenniük a nem csak a főváros számára komoly erőpróbát jelentő, tízmilliónál is több érdeklődőt vonzó megmérettetésre.

Miközben tehát Attal keddi parlamenti beszédében új energiákat, pozitív jövőképet akart volna kölcsönözni honfitársainak, azt sugallva, hogy a biztató, Németországot bizonyos tekintetben felülmúló gazdasági adatok is derűlátásra adnak okot, kormánya ehelyett most egy újabb társadalmi tűzvész veszélyével néz szembe.

Annál is inkább, mert újabb ágazatok is kiálltak a gazdák mellett. Hétfőn a taxitársaságok is spontán módon csatlakoztak a megmozdulásokhoz, és lezárták az A13-as autópályát, amely Normandiát köti össze a fővárossal. Bordeaux-ban és Toulouse-ban is tüntettek. A taxisok a betegszállítás költségtérítésének csökkentése ellen tiltakoznak, amit az állami egészségbiztosítási rendszer átszervezése érdekében rendeltek el.

Emmanuel Macron elnök eddig visszafogottságot tanúsít a válság napjaiban. Az Élysée-palotában a társadalmi konfliktust minden jel szerint a fiatal miniszterelnök első komoly próbatételének tekintik, tehát úgy vannak vele: próbálja meg egyedül átvágni a gordiuszi csomót, mert ha ez sikerül, akkor még jobb esélye lenne arra, hogy ő legyen az Újjászületés elnökjelöltje 2027-ben. Macron mostanában amúgy is keveset tartózkodott otthon, múlt héten Indiában vett részt hivatalos látogatáson, hétfő este tervezett svédországi látogatására indult, csütörtökön pedig Brüsszelben részt vesz az uniós csúcstalálkozón.

Politikailag veszélyes a miniszterelnök számára, hogy Marine Le Pen pártja a gazdák nagy pártfogójaként lép fel.

A kabinet hétfő délutáni ülésén állítólag igen feszült volt a hangulat. Attal kormányának teljes listáját továbbra sem hozták nyilvánosságra, hiszen az Európa-ügyi, illetve az energiáért felelős tárcát még nem töltötték be, emlékeztetett a Frankfurter Allgemeine Zeitung.

Marc Fesneau mezőgazdasági miniszter a France 2 televíziós csatornán azt közölte, a kormány meg akar felelni a gazdáknak, ezért a következő 48 órában javaslatokat tesz arra, milyen további eszközökkel lehetne támogatni őket. Sok gazda a bürokrácia és a csökkenő jövedelmek ellen tiltakozik. A francia gazdák megmozdulásának másik fő témája az Ukrajnából érkező termények kérdése. A háború sújtotta országból származó mezőgazdasági importra 2022 nyara óta már nem vetnek ki vámot, ami hátrányosan érinti a francia cukor- és búzatermelőket, valamint a csirketenyésztőket. A gazdák attól is tartanak, hogy a károsanyag-kibocsátással kapcsolatos franciaországi vállalások hátrányosan érintik őket. A kormány ugyan úgy véli, hogy a kettő nem összeegyeztethetetlen egymással, de lépéseket tehet Brüsszelben azért, hogy a mezőgazdasági ágazatot kevésbé érintsék ezek az előírások. „Nagyon is lehetséges egyszerre kiállni a környezetért és a fenntartható jövőért" – mondta Attal.

„Amíg nem teljesítik követeléseinket, addig marad a teljes mozgósítás" – közölte Arnaud Rousseau az FNSEA részéről. A gazdaszövetség összesen 122 követelést terjesztett a kormány elé.

Ami politikailag szintén veszélyes a miniszterelnök számára, hogy Marine Le Pen pártja a gazdák nagy pártfogójaként lép fel, a Nemzeti Tömörülés politikai tőkét próbál kovácsolni a válságból. Látványos megoldásokból sincs hiány: Marine Le Pent lencsevégre kapták, amint egy piros traktort vezetett. Az RN frakcióvezetője az EU-t hibáztatta a gazdák helyzetének rosszabbodásáért.

Meloni az afrikai vezetőknek udvarol

RÓMA Igen jó hírt kapott Tiranából Giorgia Meloni olasz miniszterelnök, mivel az albán alkotmánybíróság jóváhagyta Róma és az albán kormány azon tervét, miszerint két befogadóközpontot hozzanak létre bizonyos menekültek számára a balkáni országban. A szavazás igen szoros volt, a kilenc bíróból öt voksolt mellette és négy ellene. Így az albán parlament várhatóan zöld utat ad a megállapodásra. Albánia azokat a menekülteket veszi fel, akiket még a Földközi-tengeren helyeznek biztonságba az illetékes hatóságok hajóikkal. Giorgia Meloni alig több mint két hónappal ezelőtt írt alá erről egyetértési megállapodást albán kollégájával, Edi Ramával.

Az albán megállapodás azonban csak egy része Meloni azon törekvésének, hogy visszaszorítsa az Itáliába tartó menekültek számát. Migrációs politikájának másik fontos eleme az afrikai országokkal való megállapodás. Ennek keretében hétfőn több mint 20 afrikai állam- és kormányfőt fogadott Rómában, az Afrika-csúcstalálkozó keretében. A kormányfő új együttműködést helyezett kilátásba a kontinenssel, ahogy fogalmazott, „egyenlő feltételek mellett". Olaszország fontos hídként akarja magát pozicionálni Európa és Afrika között. Emellett „több mint 5,5 milliárd eurós beruházási tervet" jelentett be az afrikai energia, mezőgazdaság, vízügy, egészségügy és oktatás területén. A finanszírozásban nemzetközi pénzügyi intézmények, az EU és más országok is részt vesznek.

FOTÓ: AFP/RICCARDO DE LUCA

Giorgia Meloni nagyszabású beruházási tervvel igyekezné fékezni a menekültáradatot

A konferencián Meloni bemutatta a „Mattei-tervet", amely arról rendelkezik, hogy visszatoloncolhatják hazájukba azokat a menekülteket, akiknek menedékkérelmét Olaszországban elutasították. Természetesen az intézkedés csak azokba az országokba lehetséges, amelyekkel az olasz kormány megállapodást köt.

A Politico portáljának értékelése szerint Meloni megkésett udvarlása az afrikai vezetőknek nem is olyan bizarr, mint amilyennek elsőre tűnik. Úgy kell érteni, mint az illegális bevándorlás elleni nagyobb küzdelme részét. „Most megoldásokat kell kínálnia választóinak, akik számára a bevándorlás komoly problémát jelent" – értékelt Leo Goretti, a római Nemzetközi Ügyek Intézetének (IAI) olasz külpolitikai szakértője. Meloninak a júliusi európai parlamenti választásokra is pozicionálnia kell magát.

A Politico szerint Meloni deklarált célja az Afrikából való kivándorlás okai – például a munkanélküliség és a szegénység – leküzdése beruházások révén. Ugyanakkor azt is reméli, hogy sikerül meggyőznie az afrikai állam- és kormányfőket, akadályozzák meg a menekültek útnak indulását Európába, és vegyék vissza az elutasított menedékkérőket.

R. T.

LAPSZÉL

Álruhás katonák Ciszjordániában

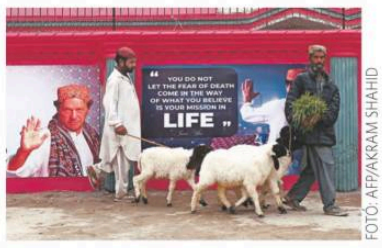

FOTÓ: AFP/AKRAM SHAHID

Ápolónőnek öltözött katonák hajtottak végre rajtaütést a Ciszjordániában lévő Dzsenín város egyik kórházában, ahol három palesztin fegyveressel végeztek – tudósít az AP hírügynökség. A palesztin egészségügyi minisztérium jelentése szerint az izraeliek tüzet nyitottak a kórház osztályán belül és mivel célzott lövések dördültek, így tűzharc nem alakult ki. Az incidens a tavaly október 7-i Hamász által elkövetett terrortámadásra adott válasz, Izrael gázai offenzívájának kiterjesztéseként értelmezhető. A minisztérium elítéli az IDF akcióját és a nemzetközi közvélemény segítségét kéri, hogy gyakoroljon nyomást Izraelre a harcok beszüntetésének céljából. NÉPSZAVA

Börtönbe megy Imrán Hán

Tíz év letöltendő börtönbüntetést kapott Pakisztán egykori kormányfője, miután jogosulatlanul szivárogtatott ki államtitkokat. A vádiratban az áll, hogy Hán nyilvánosságra hozott egy titkos táviratot, amelyet Pakisztán washingtoni nagykövete küldött Iszlámábádba. Vele együtt börtön vár Hán pártja, a Pakisztáni Igazügyi Mozgalom elnökére, Sah Mahmud Koresire is. Hán tavalyi letartóztatását az Egyesült Államok konspirációjának tulajdonította, amely állítást Washington és a pakisztáni hadsereg is tagadott. Az ítélethirdetésre a február 8-án tartott a parlamenti választások előtt került sor, amin Hán már nem indulhatott, ugyanis jelenleg is három éves börtönbüntetését tölti korrupciós bűncselekmény miatt. NÉPSZAVA

Kína aggódik az USA miatt

FOTÓ: AFP/XINHUA/ZHAI JIANLAN

Bárki is nyeri a novemberi elnökválasztást, a két elnök olyan Kína számára, mint „két tál méreg” – fogalmazott Csao Ming-hao, a shanghaji Fudan Egyetem nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó professzora. Már a kampányban Kínáról uralkodó narratívát is nehezményezi Peking, de a novemberi választások még nagyobb aggodalommal töltik el. Bár Biden elnök bizonyos területeken együttműködésre törekszik Pekinggel, fokozatosan épít fel egy Kína-ellenes koalíciót a Csendes-óceáni régióban és kiáll Tajvan függetlensége mellett. Trump ugyanakkor a várakozás szerint megengedőbb lenne Tajvan ügyében. NÉPSZAVA

Biden kötéltánca Iránnal

SZIKRA Kútba eshet a demokraták óvatos Közel-Kelet-politikája a vasárnapi dróntámadás miatt. Biden kemény válaszra kényszerülhet.

MOSOLYGÓ MIKLÓS

Dróntámadás érte vasárnap a Jordánia és Szíria határán található Tower 22 nevű logisztikai állomást, amelyben 3 amerikai katona meghalt és legalább további 34 fő megsérült. Az Irán által finanszírozott iraki fegyvereseknek tulajdonított incidens oka szakértők szerint az lehetett, hogy az amerikai bázis légvédelmi rendszere összetévesztette az ellenséges drónokat a támaszpontra hazatérő saját drónjaival. Az elnököt a dél-karolinai West Columbiában, kampánykörútja egyik állomásán érte a támadás híre, ahol a három elesett katonát „bátor léleknek” nevezte, ígéretet tett, hogy „elszámoltatják azokat, akik felelősek a halálukért”. A kisebb súlyú, de kétségtelenül tragikus kimenetelű támadás – a jemeni húszi lázadókra mért légicsapásokkal együtt – olyan események láncolatát indíthatja be, amely széles körben pusztító regionális háborúhoz vezethet.

Pedig a Hamász terrorszervezet tavaly október 7-i izraeli támadása után éppen ezt a forgatókönyvet akarta elkerülni a bideni külpolitika. Antony Blinken külügyminiszter az említett támadás óta négy alkalommal látogatott Izraelbe, hogy Benjamin Netanjahut és háborús koalíciós kormányát, valamint Katar közvetítésével a Hamász vezetését is önkorlátozásra bírja. A sikerei már a vasárnapi támadás előtt is mérsékeltek voltak, hiszen a Perzsa-öbölben aktív és Irán által támogatott húszi lázadók az izraeli állampolgárok mellett a nemzetközi hajókereskedelmet már eddig is veszélyeztették. Az amerikai katonák halálával azonban betelni látszik a pohár, utoljára 2021 augusztusában, a Biden-kormányzat csúfos vereségének elkönyvelt afganisztáni kivonuláskor haltak meg amerikaiak egy öngyilkos merénylő keze által. A washingtoni kongresszus republikánus héjái már azonnali és határozott megtorlást követeltek, egyesek kifejezetten Bidennek célozva szavaikat.

A Washington Post tudósításában összefoglalta a törvényhozás tagjainak heves reakcióit. Don Bacon nebraskai republikánus képviselő közvetlenül Iránra mérne csapást: Irán nem fog megijedni, ha a proxijai orrát törjük be. Csak a saját vérző orrával foglalkozik – fogalmazott ellentmondást nem tűrően. Lindsey Graham dél-karolinai szenátor sommásan foglalta össze háborúpárti álláspontját: Csapjatok le Iránra! Legyetek kemények! Ugyanakkor mérsékeltebb hangokat is hallani, például a demokrata Seth Moulton massachusettsi képviselő – és egykori tengerészgyalogos – szerint a háborút sürgető képviselők valójában az ellenségnek hajtanak hasznot. „Csirkékre hasonlító héják akarnak háborúzni Iránnal, akik sosem küldenék harcba saját fiaikat és lányaikat” – szólt a gúnyos kommentár.

Mivel Teherán már átlépte a Rubicont, Bidennek határozott üzenetet kell küldenie. Három járható út kínálkozik az elnök előtt, amelyeket a Foreign Policy külpolitikai folyóirat kiterjedt elemzésében vett számba. Az első az Iránra mért közvetlen csapás lenne, amely az ajatollah hatalmának fő támaszát jelentő Forradalmi Gárda infrastruktúráját rombolná, egyúttal megakadályozná a szövetséges milíciák felé zajló fegyverszállítást. Ez a radiális fellépés párosulna az olajexportra kivetett további szankciókkal, idézi a lap John Miller nyugállományú amerikai tengernagyot.

A második megoldási terv Irán külhoni egységeit venné célkeresztbe. Nathan Sales, aki a Trump-kormány alatt a külügyminisztérium terrorellenes koordinátoraként dolgozott, az 1988-as „Imádkozó Sáska” hadműveletet említette, amelynek során cirkálórakétákkal támadtak iráni hajókat, miután egy fregattjuk iráni aknára futott. Természetesen a Kászim Szulejmáni, a térségben Teheránhoz hű milíciák sűrű hálózatát létrehozó katonai vezető elleni 2020. januári merényletet is példaként említette. A harmadik út a fokozott diplomáciai nyomásgyakorlás lenne egy új modus vivendi kidolgozására. Biden hivatalba lépése óta igyekszik helyreállítani az Obama elnök által 2015 áprilisában tető alá hozott multilaterális atomegyezményt, amiből Donald Trump egyoldalúan kiléptette az Egyesült Államokat. A novemberi elnökválasztás kampányában Joe Biden külpolitikai eredményei is mérlegre kerülnek. Trump büszkén hirdeti, az ő hivatali ideje alatt nem kezdett háborúba az Egyesült Államok. Most Bidenen a világ szeme, hogy olajágat vagy kardot ragad a Közel-Keletet sújtó konfliktusok megoldásához.

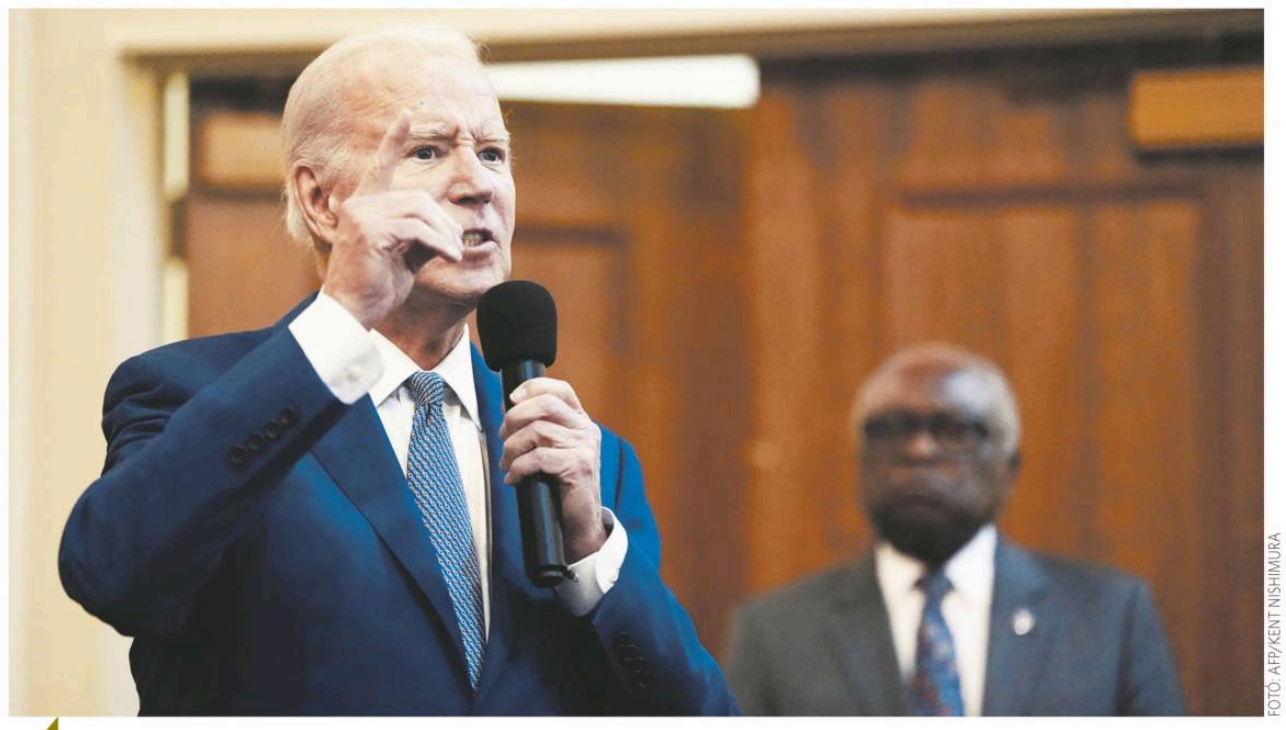
FOTÓ: AFP/KENT NISHIMURA

Bident egyes republikánus kritikusai gyenge kezű főparancsnoknak tartják

3 amerikai katona meghalt és legalább 34 fő megsebesült a dróntámadásban

> Utoljára 2021 augusztusában, a Biden-kormányzat csúfos kudarcaként elkönyvelt afganisztáni kivonuláskor veszítettek katonákat az amerikai hadsereg.

Kijev „légi pajzsot” sürget

706.NAP Ismét egy Ukrajnát védő „légi pajzs” megteremtését sürgette Volodimir Zelenszkij tegnap, néhány órával azután, hogy az orosz erők 35 Sahed drónnal támadták az ország határ közeli területeit, s a légvédelemnek ezúttal csak 15-öt sikerült közülük lelőnie. Az X közösségi portálon az ukrán elnök azt írta, Oroszország az év eleje óta több mint 330 rakétát és mintegy 600 harci drónt lőtt ki ukrán városokra. Ahhoz, hogy ellen tudjanak állni „egy ilyen terrorista nyomásnak”, egy erős légipajzs szükséges – írta Zelenszkij, megvalósítható célkitűzésnek nevezve annak kiépítését.

Egy katonai szakértő a Freedom ukrán tévében arról beszélt kedden, hogy az orosz erők továbbra is nagyon aktívan támadnak a keleti frontvonal több pontján, különösen a harkivi régióban lévő Kupjanszknál, ahol át akarnak törni az Oszkil folyón történő átkeléshez. Az ukrán vezérkar kedd reggeli közlése szerint ugyanakkor csapataik az előző 24 órában 960 orosz megszállót tettek harcképtelenné. Ez a szokásos, napi 7-800 közötti orosz veszteségnél is jóval magasabb, és közelít az orosz hadsereg moszkvai állítás szerint naponta ezer főt is elérő toborzási létszámához.

Bár kedden az ukrán erők is sikeres dróncsapást mértek orosz célpontokra, a hadi helyzet továbbra is nagyon feszült. Ezt pedig csak tovább növelte, hogy hétfőn értesülések láttak napvilágot arról, hogy az elnök lemondásra szólította fel a hadsereg főparancsnokát, Valerij Zaluzsnij tábornokot. Találkozójuk tényét és témáját az elnöki hivatal és a hadsereg vezetése részéről is megerősítette egy-egy forrás a Zerkalo Nedeli ukrán hírportálnak. Hivatalosan azonban még nem erősítették meg a leváltás tényét. Az amerikai külügyminiszter hétfőn arra figyelmeztetett, hogy az Ukrajnának szánt újabb amerikai támogatási csomag kongresszusi jóváhagyása nélkül „veszélybe kerülhet mindaz, amit az ukránok elértek” az Oroszország ellen vívott honvédő háborújukban. Antony Blinken ezt a NATO-főtitkárral közös washingtoni sajtótájékoztatón mondta. Jens Stoltenberg azt hangsúlyozta, hogy Ukrajna megsegítését a NATO-szövetségesek „a saját biztonságunkba való befektetésnek” tekintik. Josep Borrell, az EU külpolitikai főképviselője a L’Obs című francia hetilapban úgy vélekedett, Európa biztonsága forog kockán, ha Vlagyimir Putyin megnyeri az ukrajnai háborút.

HARSÁNYI GYÖRGY

FOTÓ: AFP/GENYA SAVILOV

Értesülések szerint Zelenszkij elnök lemondásra szólította fel Valerij Zaluzsnij tábornokot

Orbán nem enged Ukrajna támogatása ügyében

Orbán Viktor továbbra is úgy gondolja, hogy a katonai megoldás nem hoz békét Ukrajnában, és nem jó ötlet 50 milliárd eurót négy év alatt odaadni az Oroszországgal háborút vívó országnak. A Le Point francia hetilapnak adott keddi interjújából az is kiderül, hogy ezt a pénzt ő legszívesebben az Unión belül tartaná. „Európában egyre jobban szenvedünk a gazdaság gyenge teljesítményétől” – mondta. Amikor a lap újságírója szembesítette őt azzal, hogy a többi EU-tagállam talán azért nem akar évente újra szavazni Kijev támogatásáról, mert azt a tanács zsarolásában már nagy múlttal rendelkező Orbán újabb engedmények kicsikarására használná fel, a miniszterelnök tagadta, hogy ez az ügy a vétóról szólna. A háborúval és a nemzetközi politikával kapcsolatban kijelentette, továbbra is meggyőződése, hogy csakis Donald Trump képes lezárni a háborút.

Diabolus ex machina

MARNITZ ISTVÁN

Döbbenten szembesülök mostanság nagynevű energetikai szaktekintélyek bonyolult, végtére azonban mégis infantilis eszmefuttatásaival. A minap például hazai kutatók, anyagi és szellemi erőforrásokat nem kímélve, bebizonyították, hogy éjjel nem mindig fúj a szél. Komolyan. Egy másik levezetés pedig arra jut, hogy ha nem süt a nap, akkor valószínűleg sötét van. Korszakos felismerések. Nobel-díj.

Ezekből persze valahogy mindig az sül ki, hogy a nap- és a szélerőmű egy rakás kacat. (De főleg utóbbi, mert előbbit Orbán valamiért eltűri.) Bezzeg az atom! Az nonstop megy! Csak úgy okádja az áramot! Mégpedig az oly sokat kárhoztatott szén-dioxid-kibocsátás nélkül! Akkor mi a kérdés?!

Nos: nem igaz, hogy mindig megy. Ha viszont igen, akkor termelésének változtatása nem javasolt. Építése és bontása hatalmas légszennyezéssel jár. És arra sincs érdemi válasz, hogy a néhány évnyi áramtermelés után kidobott sugárzó fűtőelemeket miként kerülgesse az élővilág még évmilliókig. Bár az üzemszerűen hörtyögő reaktor valóban nem bocsát ki szén-dioxidot, egy nagyobb robbanáskor ennél jóval gyilkosabb gázokat lő az égbe. A legsúlyosabban sérült blokkok máig mérgeznek. A csernobili olvadék fölé eurómilliárdokból húzott acélhéj körül most épp lövöldöznek – akárcsak Zaporizzsjánál –, Fukusima szennyező vizét pedig, egyelőre beláthatatlan ideig, az óceánba öntik. Erre nyilván azt mondják a mérnökök, hogy itt ilyen nem-tör-tén-het. De hát előzetesen az orosz és japán tervezők is hasonló magabiztossággal állították ugyanezt. Miként számolja ki egy mérnök például, hogy kedvenc atomblokkját vagy kiégett kazettáit soha senki se fogja bombázni?

De nem vagyok én nap- vagy szél-lobbista se. Áruja tárolása nélkül számomra sem egy szabályozhatatlanul, sem egy összevissza termelő gyár nem értelmezhető. Ráadásul a villamosenergiarendszer-irányító inkább a fogyasztás hullámzása miatt vakarózik, amit a termeléssel, hacsak nem akar áramszünetet, minden pillanatban le kell követnie. Amiképp így az atomblokkok tömegtermelése nem nőhet az igények fölé, a zöldek a nap- és szélerőmű-betáplálás változékonyságának a kezelését is elvárják. Utóbbira számtalan megoldás létezik, az áramfogyasztás hatékonyságjavításától és időbeli szétterítésének ösztönzésétől a ma már környezetvédők által is elfogadott szivattyús-tározós, illetve akkumulátoros egységeken, a nem időjárásfüggők – például növények, biogáz, hulladék, földhő, hidrogén – hasznosításán és a virtuális erőműveken át az árambehozatalig. Sőt, tudják, mit? Orbán Viktornak igaza van abban, hogy a kiszámíthatatlan megújulók mellé sok „hagyományos”, de legalábbis gyorsan kibe kapcsolható erőművet-energiatárolót kell építeni, készülvén arra, ha se a nap nem süt, sem pedig a szél nem fúj.

Ám a hatalmas és beláthatatlan élettani, költség-, politikai, szuverenitási és korrupciós kockázatok, nem kevéssé pedig a rugalmatlan termelés miatt ez semmiképp se lehet atomerőmű.

Utóbbi erőltetése Orbán Viktor részéről megbocsáthatatlan hazaárulás.

GÁL MÁRIA

Öngól

Történtek biztató lépések a bizalmi légkör helyreállítása felé Magyarország és Ukrajna között, azonban hosszú még az út odáig, és sok munkára lesz szükség, amire hazánk készen áll – így értékelte hétfői ungvári tárgyalásait Szijjártó Péter külgazdasági és külügyminiszter.

A magyar diplomácia tótumfaktumai sikerként adják el, hogy létrehoznak egy magyar–ukrán kormányközi vegyes bizottságot, amely állítólag napokon belül összeül, és – az ungvári sajtótájékoztatón elhangzottak szerint – tíz nap áll rendelkezésére, hogy megoldást találjon a még nyitott kérdések megoldására. A magyar diplomácia vezetője pedig rendkívül bizakodó, hogy e bizottság munkáját „siker fogja koronázni”, a kárpátaljai magyarok visszakapják 2015 előtti jogaikat, a két szomszédos ország kapcsolata pedig visszazökken a normalitásba.

Most eltekintve attól, hogy nem lehet néhány nap alatt helyrehozni azt, amit tizenhárom év alatt következetesen és módszeresen romboltak le, a sikerként és előrelépésként tálalt bizottság létrehozásával hatalmas öngólt rúgott a magyar kormány és magyar diplomácia. Ezzel tulajdonképpen hallgatólagosan beismerték és kirakatba tették saját eddigi politikájuk csődjét.

Mert mi is történik most valójában? Létrehoznak valamit, ami évtizedek óta létezett, a kormányközi vegyes bizottságok, köztük a kisebbségi is, a szomszédos országokkal a kilencvenes években aláírt alapszerződések által létrehozott struktúra részei voltak. Orbánék illiberális ámokfutása előtt ez a vegyes bizottsági struktúra volt a kétoldalú kapcsolatok, köztük a vitás kérdések tárgyalásos megoldásának a kerete. Ez az ukrán–magyar viszonyban is jól működött mindaddig, míg az Orbán-kormány végképp sülylyesztőbe nem küldte, s a tárgyalásos rendezés helyett a konfrontációt, a vétózást és a szomszédos állam integrációs törekvéseinek minden szintű blokkolását nem választotta. Amivel persze semmit sem ért el. Most pedig jön a hátraarc, a mea culpa és az öngól beismerése helyett viszont harsog a sikerpropaganda. A politikában sajnos nincs videóbíró, de a közösségi emlékezet talán még képes piros lapot eredményezni.

A politikában sajnos nincs videóbíró, de a közösségi emlékezet talán még képes piros lapot eredményezni.

PÁPAI GÁBOR RAJZA

BÉKETÁBOR

JEGYZET

P. Szabó Dénes

Tehetség legyen

„Mindenkivel együttműködünk, akiben megvan erre a nyitottság – és aki azonos szemmagasságban van velünk” – válaszolta nemrég Demeter Szilárd arra az e-mailben feltett kérdésünkre, hogy együttműködik-e a Póka Egon Művészeti Akadémia és a Miskolci Egyetem összefogásában induló kortárs könnyűzenei képzés más alap- vagy középfokú oktatási intézményekkel, esetleg a Zeneakadémiával. Kérdéses persze, hogy a kezdeményezés mögött álló Petőfi Kulturális Ügynökség vezérigazgatója, aki maga is basszusgitározik, és tavaly fellépett a saját zenekarával az általa vezetett Petőfi Irodalmi Múzeumban, mit értett azonos szemmagasság alatt. Vajon az azonos intézményi szintet, vagyis az alap- vagy középfokú oktatási intézmények és azok oktatóinak véleménye nem számít? Vagy talán a szemmagasság az azonos politikai gondolkodásra utal?

A könnyűzenei képzés persze más országokban is bevett gyakorlat, az Egyesült Államokban az 1945-ben alapított Berklee College of Music falai közül is számos tehetséges zenész került ki, így akár el is fogadhatnánk, hogy hazánkban is szükség van egy újabb könnyűzenei képzésre a Debreceni Egyetem Könnyűzenei Intézet mellett. Az új zenei akadémia létrejötte viszont, úgy tűnik, anyagi nehézségekbe ütközik. Arra a kérdésünkre ugyanis nem kaptunk választ, hogy mennyi pénzbe került a létrehozása, azt viszont megtudtuk, hogy agysejtbe igen, hisz már elkészült többek közt a több ezer oldalas szakleírás. A probléma csupán az, hogy nincs hír ingatlanfejlesztésről a budapesti Hajógyári-sziget déli részén – ahová az oktatást tervezték –, pedig 2020-ban még arról volt szó, hogy a kormány 23 milliárd forintot adott a kulturális központra. A zenetanulásnál persze nem feltétlenül számít a helyiség. Hangszeren játszani egy garázsban vagy egy eldugott stúdióban is lehet – csak tehetség legyen.

Földet érés

ORWELL VILÁGA

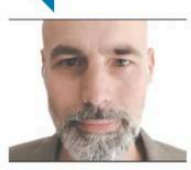

BÁRTFAI GERGELY

Torkában dobogott a szíve a középkorú bevándorlónak, de lendületet vett, és leugrott a toronyház tetejéről. A hajmeresztő zuhanást hivatalból figyelték az illetékes amerikai tisztviselők. Tanúsíthatták, hogy szárnyra emlékeztető ernyő nyílt ki a levegőben, és úgy lefékezte a szabadesést, hogy a férfi épségben ért talajt Washingtonban, 1914. június 3-án. A zseniális szlovák feltaláló hamarosan megismételte a mutatványt repülőgépről, 600 méter magasból. Találmányát 1108484. sorszámon vették szabadalmi nyilvántartásba.

Štefan Banič (1870–1941) előtt is sokan próbálkoztak már hasonlóval Daidalosz és Ikarosz óta: mindenféle ötletes szerkezettel a légellenállást és a felhajtóerőt kihasználva megzabolázni a gravitációt. Leonardo da Vinci terve közismert. A késmárki Vörös kolostor szerzetese, Ciprián barát (1724–75) a hagyomány szerint egy tátrai szikláról vitorlázott le. A parachute (kb. „az esés ellen”) szót megalkotó Louis-Sébastien Lenormand a montpellier-i csillagvizsgáló tornyából ugrott ki szerencsésen (1783).

Méltó utódjuk, Banič szegény parasztcsaládban született az Osztrák–Magyar Monarchiában, a Nagyszombathoz közeli Jánosteleken (Neštich). Kőművesnek tanult. A nyomor mellett megszenvedte a kiegyezés utáni elmagyarosító törekvéseket is, a Pálffy-birtokról elcsapták. Így lett maga is egy a másfél millióból: kitántorgott Amerikába (1907). Keményen dolgozott egy pennsylvaniai szénbányában. Szabadidejében a kor szenzációját csodálta, az aeroplánt, a Wright fivérek repülő gépezetét.

Köszönetképpen megtették az amerikai légierő tiszteletbeli tagjává, azon túl egyéb elismerést, pénzt nem is kapott.

Köszönetképpen megtették az amerikai légierő tiszteletbeli tagjává, azon túl egyéb elismerést, pénzt nem is kapott.

Bemutatón látta, ahogy egy lezuhanó gép pilótája szörnyethal. Törni kezdte a fejét, hogyan menthetné meg hőseit. Megálmodta és elkészítette az ejtőernyő prototípusát. A hóna alatt és a derekán rögzítette a testére, s önmagán tesztelte – ugyan ki más vállalkozott volna rá? Honnan volt a tehetsége, ügyessége, bátorsága? Hogyan oldotta meg a bonyolult műszaki feladatot egyszerű szerszámokkal és anyagokkal, elméleti képzettség nélkül, kedvtelésből? Felfoghatatlan, mint a zsenialitás általában.

Szabadalmát hasznosításra felkínálta a hadseregnek. Köszönetképpen megtették az amerikai légierő tiszteletbeli tagjává, azon túl egyéb elismerést, pénzt nem is kapott. Találmánya évekre elsüllyedt egy fiók mélyén, ezért az első világháború vakmerő, legendás aviátorai még ejtőernyő nélkül indultak a légi csatákba. Csak azután, az újonnan létrehozott deszantos alakulatoknál rendszeresítették a továbbfejlesztett, sorozatgyártású ernyőket, amelyek már elég kevéssé hasonlítottak az eredetire.

Időközben a feltalálót hazahúzta a szíve szülőföldjére, immár a Csehszlovák Köztársaságba. Csöndesen, szerényen éldegélt, gyümölcsöskertjét gondozta. Nem dicsekedett fűnek-fának, micsoda kalandjai voltak a tengerentúlon; sokan talán el sem hitték volna. Ám öreg napjaiban még egyszer elragadta a pionírszellem; ezúttal nem az égbolton, hanem a föld alatt, a Kis-Kárpátokban. Štefan Banič felfedezőként is megörökítette nevét: társaival együtt ő tárta fel a Driny cseppkőbarlangot, Szlovákia természeti csodáját.

Valóságunk, a pártokrácia

ZSOLT PÉTER
szociológus

A lapvetően négy típusa van a pártokráciának, az egyik közülük a többpárti pártokrácia. Ilyen volt a demokratikus Olaszország a ’80-as években. A másik az egypárti: ez utóbbira voltak példák az egykori szocialista államok, de a jelenlegi Magyarország is.

A pártokrácia azt jelenti, hogy minden társadalmi pozíció betöltésében pártszempontok érvényesülnek. Tehát amikor Magyarországon az lehet iskolaigazgató, akit az Oktatási Hivatal kinevez, az Oktatási Hivatal vezetője pedig az, akit a párt nevez ki, akkor az utolsó vezető pozíciókig a párt diktál. Empirikusan vizsgálható, hogy a folyamat menynyire hatja át a társadalmat, mert mindig szükség van szakértelemre, és mindig léteznek egészséges, ellentétes tendenciák, még a legszörnyűbb diktatúrákban is.

Egy domináns pártrendszer nem feltétlenül hoz létre pártokráciát, bár komoly a kockázata annak, hogy azzá alakul. Hasonlóképp ahhoz, ahogy egy abszolutizmus lehet felvilágosult vagy nem az, illetve erős vagy gyenge. A másik dimenzió, mely meghatározza a pártokrácia típusát, éppen ez: hogy erős-e vagy gyenge.

Az olasz ’80-as évek egy plurális, de erős pártokrácia volt, ahogy a magyar rendszer a 2010-es évektől egyre erősödő, de nem plurális, hiszen gyakorlatilag egyetlen párt van hatalmon, míg az olaszoknál ki kellett egyezniük a kereszténydemokratáknak a szocialistákkal és még a kommunista párttal is. Ezek a pártok aztán leuralták a társadalmat, és hogy a helyzet még rosszabb legyen, hol a terrorizmus tombolt (a 70-es években), hol pedig a maffia szabadult el (a 80-asokban).

> Ahogy a maffiánál is előfordul, hogy valaki magánakciókba kezd, úgy a monolit és erős pártokráciában is megesik, hogy néhányan mohóbbá válnak.

A terrorizmussal szemben az összes olasz párt támogatásáról biztosította a rendőrséget, tehát a pártokrácia a jog, a rendőrség és a nép érdekeit képviselte; viszont a maffia erőszakhullámának beindulásakor a pártokrácia nemritkán hátba támadta a nyomozókat. A terrorizmus felszámolásában sikereket elért Chiesa tábornok nem értette, miért a politikai ellenszél, mikor megkapta Szicíliát: hát mert a maffia beépült a politikába. Aztán 1982-ben Chiesát is meggyilkoltatta Palermóban.

A társadalmak a világon mindenütt hasonlóak: alkalmazkodnak a struktúrához. Ezt jól látjuk a magyar társadalom folyamatosan romló morális állapotán. Az olasz közösség sem volt különb, cinizmus, beletörődés, reménytelenség jellemezte. Az emberek már látták ugyanis, hogy a maffia egyre erőszakosabb, és azt is, hogy míg a terroristák általában a hatalom, a fennálló rend ellen lépnek fel, és szeretik magukról azt gondolni, hogy mindezt az elnyomott többség érdekében teszik, a maffia a gazdagokkal és a kiváltságosokkal fonódik össze, és ha ez sikerül, az ő érdekeiket is szolgálja. A terrorizmus a gyengék módszere, a maffia gyilkosságai az erő demonstrálása.

A maffia, mikor kiveti a hálóját, nyájas barátkozással kezd. A kapcsolatépítés első lépése általában az, hogy csak egy kis szívességet kér, és szívességet ajánl cserébe. Lehet, a környezetnek van némi fenyegető hangulata, így aztán ha valaki elutasítja a baráti gesztusokat, veszélybe kerül, ha pedig úgy próbál kikecmeregni a szituációból, hogy mutat némi együttműködést, akkor azért kerül csapdába. Legközelebb ugyanis már megjelennek az elvárások, aztán a fenyegetések, a végén pedig vagy nyakig benne vagy, vagy kilyuggatnak gépfegyverekkel a nyílt utcán.

Előbb-utóbb viszont a legitim erőszakot birtokló hatalom (az állam) szembekerül az illegitim erőszak hatalmi gépezetével, és ilyenkor megkezdődik a maffiával való leszámolás. Az állami erőszakot a társadalom jobban elfogadja, de hogy ezután egy demokratikus fejlődés indul-e meg, vagy pedig egy putyini típusú, az egyáltalán nem mindegy.

Ám a legitim módon kialakuló központi hatalom is bűnözővé válhat. Szélsőséges példa Hitleré, akit bűnözőként elítéltek, majd szabadulása után 9 évvel kancellárrá választották, de később is bűnözőként viselkedett. Ám a kevésbé szélsőséges esetekben is megvan az állami bűnözés kockázata. Először nyájas, legfeljebb kisebb törvénytelenségeket vár el a pártokrácia a közigazgatástól, vagy csak a törvényeket alakítja olyanná, hogy azok jogi biztosítékul szolgáljanak az engedelmeskedők számára. Ilyenkor az állam emberei csapdába kerülnek.

Ahogy a maffiánál is előfordul, hogy valaki magánakciókba kezd, úgy a monolit és erős pártokráciában is megesik, hogy néhányan mohóbbá válnak. Őket elengedi a rendszer, kitaszítja, kilöki az akolból. A felülről szerveződő pártokrácia akkor is nyomasztó, ha semmilyen bűnözés nem hatja át. Rendszerint nincs is szükségük arra, hogy gyilkolni kezdjenek, bár láttunk már erre is példát: az 50-es évek kommunista diktatúrái valójában gyilkoló, erős, nem plurális pártokráciák voltak, és a mai Oroszország is belecsúszott ebbe az állapotba.

Magyarország most valahol az erős, jogilag körülbástyázott monolit pártokrácia állapotában van. És már felsejlenek állami jellegű visszaélések.

FOTÓ: NÉPSZAVA

Mi nőhet ki ebből?

KOMJÁTHI IMRE
A Magyar Szocialista Párt társelnöke, országgyűlési képviselő

Időről időre megkapom a kérdést, hogy mit gondolok az ellenzéken belüli vitákról. Nem szeretek ezzel foglalkozni, de látom, már megint fellángolt a veszekedés mindenhol, ezért rögzítsünk három dolgot.

Az első és legfontosabb az, hogy az MSZP e vitáknak nem részese. Mi nem vesztünk össze senkivel, és nem gondoljuk, hogy ha bármely más ellenzéki pártról csúnyákat mondunk, az közelebb hozza a kormányváltást. Mi ennek az ellenkezőjét gondoljuk, szerintünk addig nem szavaznak többen az ellenzékre, míg az azt alkotó pártok vitájától hangos a közélet. Miért választanák azokat az ország vezetésére, akik egymást sem képesek elviselni?

A második felvetésem az: egyáltalán min folyik a vita? Személyes ambíciókon és ellenszenveken? Pedig a Momentum és a DK egészen hasonló dolgokat gondol az országról és Európáról, az EP-ben majdnem ugyanabba a liberális frakcióba ültek be – de még mindig a „Gyurcsány vagy nem Gyurcsány” gittet rágják. Az LMP és a Párbeszéd pedig egy-egy fővárosi zöldpárt, amelyek szinte minden tartalmi kérdésre ugyanazt válaszolják, csak most épp Karácsony Gergelyen veszekednek. A Jobbik és a belőle kivált pártok ellenségeskedése pedig szintén személyes ügy, hiszen legkésőbb a „migráns munkás” kampánnyal megérkezett az anyapárt is oda, ahonnan indultak. Márpedig a belső, személyes viták eredménye mindig ugyanazon személy győzelme. Igen, ez csak Orbán Viktornak jó.

> Miért választanák azokat az ország vezetésére, akik egymást sem képesek elviselni?

A harmadik pedig, amit mondanék, hogy az MSZP egyébként rengeteg ügyben nem ért egyet a fenti pártokkal. A Momentum és a DK számunkra túl közel van a kapitalizmushoz, és túl messze a határon túli magyaroktól; a Párbeszéd és az LMP politikájával szemben mi nem általában a gyárakat, hanem a gyári dolgozók és a környezet kizsákmányolását vetjük el – a jobboldali pártokkal pedig természetes a vita egy baloldali, szocialista politikai közösség részéről.

Ezeket a vitákat le kell játszani a 2026-os, közös választási program írásakor, majd a reménybeli közös kormányprogram megalkotásakor, és a vágyott koalíciós kormányzás minden egyes napján is. Mindezek helyett személyeskedő, gyerekes veszekedést folytatni most a nyilvánosságban annyit jelent, hogy 2026-ban is a Fidesz marad hatalmon, és minden mai személy, akin vitázunk, vesztes lesz – de leginkább az ország, amely megérdemelne már egy rendszerváltást.

Amikor elültetünk valamit a gyerekeimmel a kertben, a legkisebbek is tudják, hogy ez nem a mának szól. A magot, a palántát azért tesszük a földbe, mert meghatároztuk és végiggondoltuk a következő időszak teendőit. Hogyan locsoljuk, metsszük, neveljük, míg termőre fordul. Azt szeretném kérni minden ellenzéki kollégától, hogy járjon el ugyanígy. Minden poszt, odaszúrás, beleállás előtt tegye föl magának a kérdést: mi nőhet ki ebből?

Az oldalon megjelenő vélemények nem feltétlenül tükrözik szerkesztőségünk álláspontját. Lapunk fenntartja magának a jogot a beérkező írások szerkesztésére, rövidítésére.

SZERINTEM

Busz

Itt, Budán, a hegyvidéken az emberek szerencsére semmit sem érzékeltek az épp csak megkezdett járatritkításból, sőt, amióta a Lánchíd felszabadult az autós forgalom alól, új járatot vezettek be: a 210-es jár a belvároson keresztül a Gyöngyösi utcáig. Természetes dolog a menetrend rugalmas változtatása, és az utasszám is meghatározóan befolyásolja a járatindítást. Nincs értelme félig üres tömegközlekedési járművekkel tovább terhelni a környezetet.

MOKÁNY ÁRPÁD

Jogállam

Az EU által folytatott jogállamisági eljárások abból fakadnak, hogy kormányunk nem kíván megfelelni az Unió jogi követelményeinek, amelyeket pedig csatlakozásunkkor az állampolgárok szavazatukkal támogattak. Magyarországon is vannak törvények, amelyek a választópolgárok egy jelentős részének nem tetszenek. Például a kormány rendkívüli felhatalmazásáról szóló törvény vagy az ilyen-olyan veszélyhelyzet kihirdetése, melyekre hivatkozva a parlamenttől vesznek el jogosítványokat, teljhatalmat adva a kormánynak. De ilyen a nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű beruházások túlburjánzása vagy a Szuverenitásvédelmi Hivatal felállítása is. Elitünk egyszerűen hitbizományba vette az országot, csorbítva a demokráciát. Mit szólna a kormány, ha a választópolgárok egy része ezeket a törvényeket negligálná, mert nem tetszenek neki? Szerintem az EU törvényei sokunknak vonzóbbak is, valós érdekeinket, értékeinket sokkal jobban képviselik, mint az illiberalizmus. Sajnos mai helyzetünk olyan, mint Bástya elvtárs „narancsa”: savanyú. Vagy inkább sanyarú?

KOVÁCS JÓZSEF

O. T. B.

A betűszó feloldása: Orbán Tokaj Biznisz. Azt régóta tudjuk, hogy létezik, sőt egyre nő a családi szőlőbirtok. No de milyen lett a bor?

KOPÁCSI JÁNOS

Emlék

Novák Katalin Gyulára látogatott. Az államfő fogadására a város fideszes polgármestere meghívót küldött az iskolaigazgatóknak, a tankerület pedig javasolta az intézményvezetőknek, hogy „adjanak lehetőséget azoknak a diákoknak, akik szeretnének részt venni ezen az alkalmon”, mert a részvétel természetesen önkéntes. E hír arra emlékeztetett, amikor 1957-ben Marosán György, az MSZMP Központi Bizottságának titkára, a párt második embere Kispestre látogatott, osztályfőnökünk pedig – teljesen önkéntes alapon – az osztályfőnöki óra helyett vitt ki bennünket a Kossuth térre meghallgatni Marosán elvtársat. Igaz, ez márciusban történt, és nem volt hideg, továbbá nem volt zászlófelvonás, sem őrségváltás vagy solymászbemutató. Volt viszont több mint egyórás szónoklat. Rossz emléket idézett bennem ez a gyulai esemény.

DR. JÓKAI OSZKÁR

Olvasóink leveleit a következő címre várjuk:
olvasoilevel@nepszava.hu

Darabtemetés a Jurányiban

Február 8-án utoljára lesz látható a Proscenion Drámaszínpad Megáll az idő című előadása az Kultúrbrigád játszóhelyén, a Jurányi Házban. A produkció sikerét mi sem mutatja jobban, minthogy az előadás több mint 80 alkalmat élt meg a színpadon, ami ritkának számít diákokból álló, öntevékeny színtársulatok történetében. NÉPSZAVA

Szobrok a Beszkidekből

Zbigniew Bury lengyel művész első magyarországi kiállításán a Beszkidek népművészete által inspirált, a primitív művészetre emlékeztető faszobrai láthatóak a Platán Galériában március 14-ig. NÉPSZAVA

Északi maraton

Sibelius, Nielsen és Grieg: vasárnap újra zenei maraton lesz a Budapesti Fesztiválzenekar (BFZ) és a Müpa szervezésében. A Müpában a hazai előadók mellett külföldi sztárfellépő is lesz: a világhírű svéd szoprán, Miah Persson. A napot a BFZ koncertje zárja, a finn Anna-Maria Helsing vezényletével. NÉPSZAVA

Benézni a zárt ajtók mögé

KAMÉLEON Sofia Coppola elkészítette a tavalyi Elvis-mozi ellenpontját, a Priscillát. A címszerepet alakító Cailee Spaeny a legjobb színésznőnek járó Volpi Cup díjat kapta a velencei filmfesztiválon. A színésznő Zoomon adott interjút a Népszavának.

CSÁKVÁRI GÉZA

A Priscillában megmutatja, igazi kaméleon, lévén, hogy a címszereplőt kamaszkorától egészen az Elvistől való válásig játssza el. Mesélne a szükségszerű átalakulásokról?

Értékelem a véleményét, nekem még fontos a visszacsatolás: minden kritikát és véleményt komolyan veszek. Színészi szempontból nagyon fontos a külső, így nagy elismeréssel és hálával tartozom a haj-, a smink- és a jelmezes részlegnek. Csodálatos volt, hogy pontosan meg tudták határozni, mi segíthet nekem az átalakulásban. És tényleg: ahogy felvettem a jelmezt, rögtön másképp mozogtam, minden a helyére került. Vagy amikor megkaptam a nagy fekete hajkoronát: úgy jársz benne, mint egy királyi nemes. Érzed, most már nő vagy, nem csak egy kislány, és ezt is kell projektálnod. Elsőrangú volt játszani ezeket a különböző korszakokat, különösen olyasvalakiét, aki a hatvanas évek divatikonja volt. Aztán jöttek a hetvenes évek, amikor Priscilla lázadt és olyan ruhákat hordott, melyek Elvisnek nem tetszettek, például farmert.

Priscilla a kinézetével vált lázadóvá?

Pontosan, ezt be kellett építeni a lelki folyamatokba, melyeket meg kellett mutatnom. Rendkívüli és kivételes volt látni és láttatni, hogy a haj, a smink és a jelmezek hogyan játszottak szerepet az érzelmi utazásában. A ruhák nem csak ruhák voltak. Eleinte olyanok voltak, amiket a férfi akart, hogy viseljen. A haját pedig feketére festette, mert lépést kellett tartania az Elvis-márkával. Azután úgy döntött, hogy kitör ebből. Nem volt könnyű forgatás, mert csupán harminc nap állt rendelkezésre és nem lineárisan vettük fel a jeleneteket: volt, hogy délelőtt terhes voltam, ebéd után pedig tizennégy éves. Ezt csak akkor lehet hitelesen hozni, ha felkészülsz minden eshetőségre. Hónapokig teszteltem a viselkedésem és a testem képességeit, hogy – ahogy ön fogalmazott – kaméleonná váljak. Igazi kihívás volt.

Mennyire volt tisztában Priscilla életével korábban?

Semmit sem tudtam a történetéről, ami nagyon érdekes volt, mert nagy Elvis-rajongóként nőttem fel, és a családommal együtt jártunk Greystonba családi nyaralásokra. A középnyugat déli részéről származom, ahol Elvis tényleg király. Az ő árnyékában Priscilla csak a feleség volt. Az embernek eszébe jutnak az ikonikus fotók, az esküvőjükről készült képek, de semmit sem tudtam az ő történetéről, ezért volt ez annyira lebilincselő ebben az utazásban. És az, hogy Priscilla is részt vehetett a film elkészítésében, hihetetlen volt. Ugyanakkor a jelenléte nehézzé és idegőrlővé tette a folyamatot. Olyan nagy nyomás nehezedett rám, hogy jól csináljak mindent, nemcsak a film miatt, hanem azért is, hogy ő védve érezhesse magát, és tudjon azonosulni a filmmel. Hevesen védte a történetét és a családját. Hihetetlenül erős nő, elképesztően intelligens és soha nem veszítette el a kedvességét és a kegyességét. Megható volt vele leülni és hallani az életének arról a fejezetéről, melyet épp el kell játszanom.

FOTÓ: AFP/DANIELE CIFALA

„Nagyon nehezen vesszük le az ikonikus figurákat a piedesztálról, miközben nekik is megvannak a problémáik és az emberi mivoltuk"

Mi volt a legjobb tanács, amit kapott tőle?

Ami a szerep eljátszását illeti, elsődleges volt számára, hogy úgy játsszam el őt, hogy a néző biztos legyen abban, hogy közte és Elvis között igazi szerelem volt. Ez nem volt egyszerű. Amikor elolvastam a könyvét és az abból készült forgatókönyvet a benne rejlő fájdalomtól, megszakadt a szívem. Azt mondanám, hogy Elvis és Priscilla viszonya minimum komplikált volt. De vállalták, hogy legyen közös gyermekük. Priscillának nem volt sok barátja. A nők, akik a házban megfordultak, Elvis barátainak feleségei voltak, olyan dolgokat tudtak arról, hogy mi minden történt a turnékon, hogy sosem érezte úgy, hogy közel kerülhetne hozzájuk. Ennek ellenére Priscilla elképesztő szeretettel beszél Elvisről és életének erről az időszakáról. A legjobb tanács, amit adott: „Megoldod a feladatot. Hiszek benned. Itt vagyok, ha bármire szükséged van, legyen szó a filmről vagy az életedről."

Csalódott Elvisben?

Vele nőttem fel és szeretem a zenéjét, de ezt félre kellett tennem és úgy kellett ezt a filmet felfogni, mint egy párkapcsolati drámát. Tény: megpróbáljuk demisztifikálni a sztár jelenséget és megnézni, kik ők a zárt ajtók mögött. Nagyon nehezen vesszük le az ikonikus figurákat a piedesztálról, miközben nekik is megvannak a problémáik és az emberi mivoltuk. Ez a film nagyon sok mindent elmond erről, de egyben elrettentő történet is a hírnévről és annak mellékhatásairól.

Azért Priscilla tizennégy évesen költözött Elvishez. Mivel ön is gyerekként kezdte a showbizt, adódik a kérdés: ehhez mennyire tud kötődni?

Az egyik párhuzam, amit Priscilla történetével látok, az, hogy mindketten tizennégy éves korunk körül láttuk, hogy mit akarunk, és nagyon fiatalon döntöttünk úgy, hogy bármit megteszünk azért, hogy megkapjuk ezt az életet. Ő találkozott Elvisszel, és bármit feláldozott volna azért, hogy azzal a személlyel lehessen, akit szeretett, kész volt az egész életét odaadni. Én tizenhárom éves koromban otthagytam az iskolát, és elkezdtem színészkedni. Ha ilyet csinálsz, nagyon gyorsan felnősz, és neki is ezt kellett tennie. Megértem őt, és azt is, hogy mindig azt mondták neki, hogy ő egy öreg lélek. Megértettem, hogy miért látnak így minket az emberek, mi tett minket ilyenné, és mik voltak azok a dolgok a múltunkban, amelyek ilyen pillanatokhoz vezettek bennünket. Sofia gyönyörűen teszi, hogy soha nem becsüli alá a filmjeiben szereplő fiatal női karaktereket. Vannak vágyaik, igényeik, szükségleteik, és vannak sötét, bonyolult oldalaik. Felszabadító és érdekes volt, hogy láttunk dolgozni egy női rendezőt, aki azzal foglalkozik, milyen érzés tizenéves lánynak lenni. Ezt éreztem, amikor néztem a filmjeit fiatal lányként. Ez volt az, amire igazán rákattantam.

A Priscilla kis költségvetésű szerzői film, de időközben leforgatta az új Alien-mozit, amivel egy neves franchiseba került be. Mennyire volt más a két világ?

Az Alien: Romulust Budapesten forgattam, pazar város, imádtam ott lenni! A tervem – és remélem, ha elég szerencsés leszek –, hogy folytatni is fogom. Bármi is volt az utolsó szerepem, megpróbálom következő alkalommal az ellenkezőjét csinálni. Ez tart ébren. Mindent ki akarok próbálni. Egy kisebb film készítésének ugyanúgy megvannak a hátrányai és előnyei, mint a nagy költségvetésű produkcióknak. Másfajta színészi játékra van szükség. A nagy költségvetésű akciófilmekben több technikai munka van, mint a kis, finom párkapcsolati drámákban, különösen, ha valaki olyan rendező, mint Sofia Coppola. Nem is lehetne másképp egy olyan lányt játszani, aki megpróbálja megtalálni, hogy ki is ő valójában, magas sarkú cipőben, sminkben és őrült frizurával, hogy aztán néhány nap múlva lézerfegyverrel próbáljon megölni földönkívülieket. De mindkettő karakterben nagyon jól éreztem magam, más dolgokat követeltek meg tőlem. Hogy is fogalmazzam frappánsan: egyszerűen csak szeretek mindenféle izmot megdolgoztatni.

CAILEE SPAENY

Amerikai színésznő és énekesnő. A Missouri állambeli Springfieldben született 1998. július 24-én. Pályafutását gyerekként a Springfield Little Theatre-ben kezdte. 2016-ban kiadta debütáló kislemezét Fallin címmel az iTuneson a Future Town Music gondozásában, ugyanebben az évben kapta az első filmszerepét a Counting to 1000 című etűdben. 2018-ban már komoly szerepet kapott a Tűzgyűrű: Lázadás című blockbusterben és három másik mozisikerben: Alelnök, Az egyenjogú nem és a Húzós éjszaka az El Royale-ban. 2020-ban a Devs című minisorozatban azzal hívta fel magára a figyelmet, hogy férfi karaktert alakított. Sorozatsikerei közé tartozik az Easttowni rejtélyek és a The First Lady, melyben Anna Eleanor Rooseveltet személyesítette meg. A Priscilla (2023) című film címszereplőjeként a legjobb színésznő díját kapta a Velencei Filmfesztiválon, melynek kapcsán Golden Globe-ra is jelölték. Idén két filmje várható: a Civil War (Alex Garland) és az Alien: Romulus (Fede Álvarez). Utóbbi A nyolcadik utas: a halál és a Bolygó neve: halál között játszódik majd.

INFÓ

Priscilla
Bemutatja az ADS

LAPSZÉL

Kizárnák Izraelt a dalfesztiválról

FOTÓ: EUROVISION

Az Eurovíziós Dalfesztiválnak idén otthont adó Svédország több mint ezer zenei előadója írt alá egy nyílt levelet, amelyben azt követelik, hogy Izraelt zárják ki az idei dalversenyből a gázai háború miatt. Az aláírók között olyan nemzetközileg sikeres művészek vannak, mint Robyn és Fever Ray énekesek, a First Aid Kit folkduó, valamint olyan korábbi svéd eurovíziós résztvevők, mint Eric Saade és Malena Ernman operaénekes, Greta Thunberg édesanyja. Korábban 1400 finn és izlandi művész írt alá hasonló nyílt levelet, szintén azt követelve, hogy Izraelt zárják ki a malmői dalfesztiválból, amelyet május 7. és 11. között rendeznek meg. Az EBU közölte: nem zárják ki Izraelt. A szervezet hangsúlyozta, hogy az Eurovízió politikamentes, és a dalfesztivál nem államok, hanem közszolgálati műsorszolgáltatók közötti verseny. Csakhogy a múltban már előfordult, hogy kizártak országokat, 2022-ben például az Ukrajna ellen háborút indító Oroszországot, arra hivatkozva, hogy „lejáratná a versenyt”. HVG.HU

Szép Ernő és Budai krónika a MEK-en

FOTÓ: WIKIPÉDIA

A magyar kultúra napja alkalmából az Országos Széchényi Könyvtár (OSZK) egyszerre mintegy 180 művet tett ingyenesen hozzáférhetővé és letölthetővé a külsejében megújult Magyar Elektronikus Könyvtárban (MEK). Idéntől elérhető az 1953-ban elhunyt Szép Ernő munkássága, negyven kötet olvasható tőle a MEK-en. Megtalálható az első magyar földön nyomtatott könyv, az 550 éves Chronica Hungarorum, azaz a Budai krónika is, valamint az ennek 2023-ban kiadott facsimiléjéhez készült kötet. KÖNYVES MAGAZIN

Szinetár Miklós még mindig rendez

VISSZATEKINTÉS Neve, személye ma is sokak számára vonzó. Így nem csoda, hogy egy talpalatnyi hely sem volt hétfőn a Vízivárosi Kurázsi, illetve a Margit-negyed közös rendezvényén, ahol Szilágyi János beszélgetett a rendezővel, akinek életrajzi könyve első része tavaly jelent meg.

BALOGH GYULA

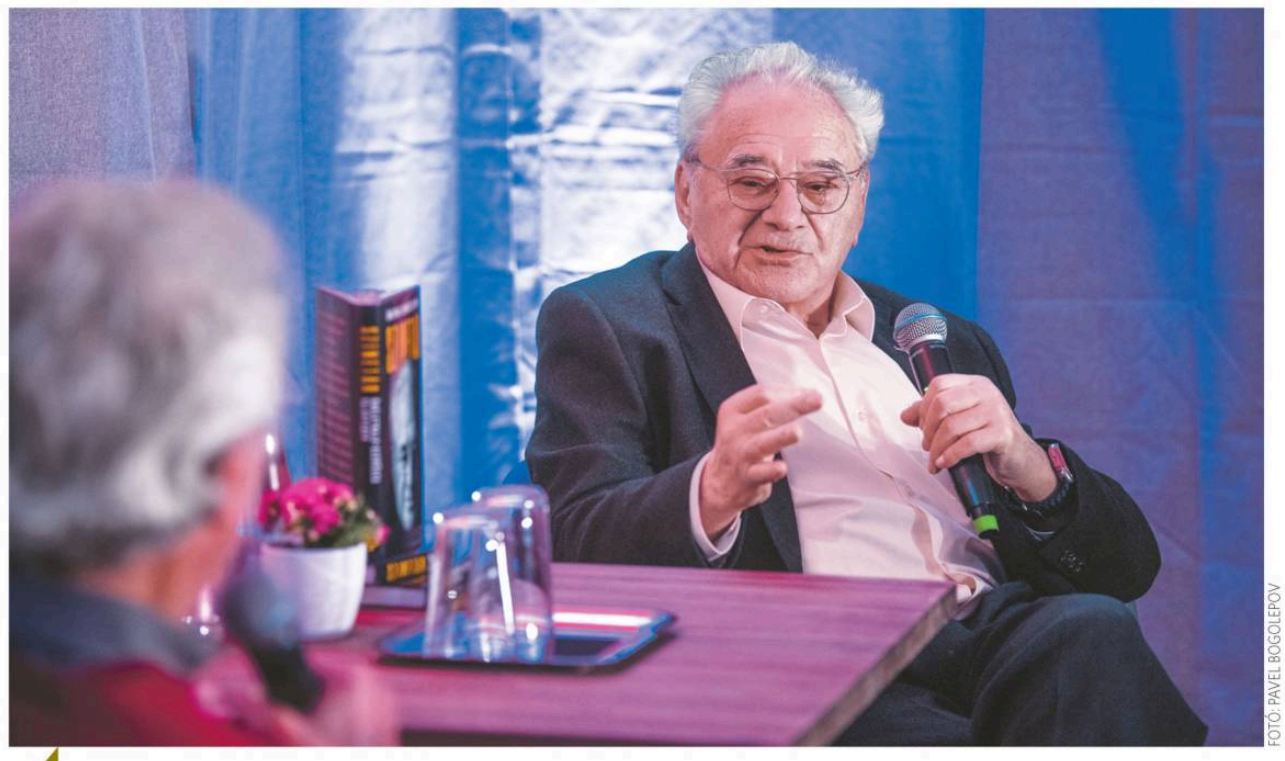
FOTÓ: PAVEL BOGOLEPOV

Szinetár Miklós néhány nap múlva ünnepli a kilencvenkettedik születésnapját. Szilágyi János, a népszerű riporter, korábbi kedvelt rádióműsorok készítője csupán néhány évvel van lemaradva tőle. Mindketten aktívak, frissek. Szilágyi a rá jellemző provokációval mégis az öregségről kérdezte először a rendezőt, akinek tavaly májusban jelent meg a Szinetár – Önéletrajz-szerűség és egyebek című kötete. Szinetár a szintén rá jellemző szelídséggel ránézett, és annyit mondott csak, most már van, amikor egy kicsit elfárad, meg igyekezett, hogy ne lássák, de fel kellett másznia arra az emelvényre is, amin most beszélgetnek, meg a lépcsőzés se egyszerű. Aztán arról is beszélt, hogy ő azzal se foglalkozott, amikor fiatal volt, és ily módon az öregség sem érdekli, sohasem gondolkodott az életkorán. Aztán szó esett arról, hogy szokták-e becézni, elmondta, hogy gyerekkorában Mikikének hívták (a kötet vége felé van egy remek fejezet, amely Szinetár Miklós családjáról szól, szüleiről, feleségeiről és a gyerekeiről, unokáiról). Azt is hozzátette, hogy a Magyar Televízió korábbi elnöke, Nagy Richárd pedig egyszerűen Mike-nak hívta.

Szó esett arról is, miként emlékszik vissza a régmúlt eseményeire. Szinetár mint könyvszerző is azt válaszolta, hogy a hatvan, hetven évvel ezelőtti eseményeket jobban előhívja a memóriája, mint a közelmúlt történéseit. Egyébként nemrég fejezte be az önéletrajzi kötetének második részét. (Az első rész az ötödik utánnyomásnál tart.) Az első időben 1956-ig, a második a rendszerváltásig, a tervezett harmadik pedig napjainkig avatja be az olvasót Szinetár Miklós életébe. Arról is beszélt, hogy mindig büszke volt arra, hogy könnyen rendezett, de annál nehezebben ír. Először lediktálja a szöveget, majd előfordul, hogy az egészet átírja, akár többször is, sőt van, amikor egy szó sem marad az első változatból, később a feleségét is megkéri, hogy kontrollálja. „Meg kell rendezni a Szegedi Szabadtéren négyszáz szereplőt, az nem jelent problémát, megírni másfél oldalt, az már sokkal keményebb.” Azt azért hozzá kell tenni, hogy Szinetár Miklós az életrajzi kötete előtt is sokat írt, publikált, több könyvet jegyez.

„Negyvenhárom évig voltam különböző helyeken vezető beosztásban, de a hatalom sohasem volt számomra fontos”

Szilágyi János arról is kérdezte a rendezőt, hogy mivel sok helyen volt főnök, visszaélt-e valaha a hatalmával. Szinetár válaszában elmondta, nem emlékszik ilyenre, ha visszamegy korábbi munkahelyeire, az Operettbe vagy az Operába, mindenhol szívesen fogadják. Ezt bizonyítja, hogy az Operában az intézmény örökös tagjai titkos szavazással választották maguk közé. „Negyvenhárom évig voltam különböző helyeken vezető beosztásban, de a hatalom sohasem volt számomra fontos. Emlékszem, amikor a rendszerváltás után vezettem az Operát, egyszer kimentem Milánóba a Scalába. Abban az évben egy évadban a két játszóhelyen, az Operában és az Erkelben együtt volt 352 előadásom, Milánóban pedig azt mondták, ők nyolcvan előadást tartanak egy évadban,

> Kiabálni nem szokott a próbákon, az viszont előfordul, hogy előjátszik. Most is vannak újabb tervei: május elején Auber Fra Diavolo című művét most fiatal énekesekkel állítja színpadra.

eleve a szezont csak novemberben kezdték el és május elején már befejezték.” A két igazgatói fizetés között viszont jókora különbség volt, és – mint a rendező mesélte – nem az ő javára.

„Ennek ellenére, és ezt meg is írtam, az életemre nincs semmiféle szemrehánynivalóm. Sokaknak lehetek ezért hálás. Persze hálás lennék azért is, ha azok is hálásak lennének nekem, akik valaha nekem is sokat köszönhettek.”

Beszélgettek a rendezésről is. Szinetár Miklós elmondta, hogy a darabok nagy részét ő választotta és a szereplőket is ő választhatta ki, nagyon kevésszer kellett megrendelésre dolgoznia. Kiabálni nem szokott a próbákon, az viszont előfordul, hogy előjátszik, de azért inkább a hangsúlyokat szereti megmutatni. És ha már rendezés, még most is vannak újabb tervei: május elején az Eiffel Műhelyházban Daniel Auber Fra Diavolo című művét – amely az első operarendezése volt, és azóta éppen hetven év telt el – most fiatal énekesekkel állítja színpadra. Emellett elkezdi írni az önéletrajzi kötetének harmadik részét.

INFÓ

Szinetár: Önéletrajz-szerűség és egyebek

HIRDETÉS

APRÓ

JÁRMŰ

AUTÓJÁT megvenném 06-1/420-2703, 06-30/362-0674.

RÉGISÉG

KÖNYVEK, könyvtárak, CD-k, hanglemezek, DVD-k, porcelánok, kerámiák, plakátok, komplett hagyaték vétele, 06-20/922-0001.

NEMZET Antikvitás vásárol készpénzért aranyakat, ezüstöket, festményeket, porcelánokat, órákat, bútorokat, hagyatékot, stb. Bp., Erzsébet körút 23., 06-30/120-0217, nemzetantik@gmail.com

APRÓHIRDETÉS-FELVÉTEL:
Tel.: 06-1/475-0802, 3skarakter@gmail.com,
EGYÉB HIRDETÉS ESETÉN kérjük, hívja a 06-1/9999-528-as telefonszámot, vagy írjon a hirdetes@nepszava.hu e-mail címre.

Szexuális bántalmazás miatt perlik a MoMA-t

TEST John Bonafede, aki meztelenül szerepelt a világhírű performanszművész, Marina Abramović egyik nagy nyilvánosságot kapott alkotásában, beperelte a New York-i Modern Művészetek Múzeumát (MoMA), miután állítása szerint szexuálisan bántalmazták a 2010-es esemény során – írta meg a CNN. A hírcsatorna információi szerint Bonafede New York-i művész azt állítja, hogy a MoMA nem tett eleget annak érdekében, hogy megvédje őt és meztelen alkotótársait a bántalmazástól. Bonafede 2010-ben szerepelt Abramović „Imponderabilia” című performanszában, amelynek lényege, hogy két művész teljesen meztelenül áll egy szűk ajtóban, miközben a látogatókat arra ösztönzik, hogy e két test közé szorulva lépjenek be a kiállításra. A szóban forgó MoMA-tárlat Abramović nagyszabású életművét ünnepelte, ekkor történt meg a művész egykori szerelmével és társával, Ulayjal való találkozása, az erről készült videófelvétel azóta bejárta az internetet. Bonafedének viszont nincsenek ilyen szép emlékei, állítása szerint a kiállítás két és fél hónapos időtartama alatt öt múzeumlátogató hét alkalommal szexuálisan bántalmazta. Az alkotó jelezte a múzeum felé a problémát, de a legtöbb korrekciós intézkedés a támadások után történt, állítja az előadóművész. NÉPSZAVA

Két meztelen művész között léphetett a terembe a látogató

FOTÓ: MARINA ABRAMOVIĆ INSTITUTE

Gyermekbénulás elleni oltókampány

Mintegy 994 ezer gyereket oltanak be Kenyában a járványos gyermekbénulást okozó poliovírus ellen. A kampány célja a vírus visszaszorítása az ország három északi tartományában és az ott található menekülttáborokban. A beoltandó gyerekek közül 755 ezren ötévesnél fiatalabbak, a többiek pedig 5–15 év közöttiek. HÁZIPATIKA

Újszülött cápát filmeztek le

Egy dokumentumfilmes csapat a világon elsőként videózott le egy újszülött fehér cápát Kalifornia partjainál. Bár a faj párzási szokásairól szinte semmit nem tudni, vemhes példányokat már sikerült megvizsgálni. Kiderült, hogy élelevenszülők, a tojások a méhben kelnek ki. A kis cápák még a méhben megölik és megeszik kevésbé fejlett társaikat. TELEX

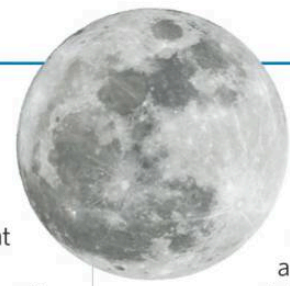

Zsugorodik a Hold

Ahogy hűl a forró magja, zsugorodik a Hold, az elmúlt évmilliók során több mint 45 méterrel lett kevesebb az átmérője átlagosan. Ez rengéseket és talajcsuszamlásokat okoz, az egyik ezeknek leginkább kitett terület a Déli-sark környéke, ahová a NASA az Artemis-leszállásokat és Hold-bázis építését tervezi. SPACE

Durván támogatjuk a károsítást

ENSZ A természet rombolására több mint 30-szor annyit költenek a világ országai, mint amennyit annak védelmére és fenntartható használatára fordítanak.

NÉPSZAVA

Világszerte évente csaknem hétbillió dollárt – vagyis a globális GDP majdnem 7 százalékának megfelelő összeget – fektetünk be állami és magánforrásokból olyan tevékenységekbe, amelyek közvetlenül ártanak a természetnek – olvasható Lehoczky Annamária meteorológus elemzésében a Másfélfok oldalon. Ezzel szemben a környezet megóvását és helyreállítását támogató, úgynevezett természetalapú megoldásokra csupán 200 milliárd dollárt költünk – derült ki az ENSZ Környezetvédelmi Programjának finanszírozással foglalkozó legfrissebb jelentéséből.

A közpénzből finanszírozott, természetnek ártó támogatások 1,7 billió dollárra rúgtak 2022-ben, ami tízszerese annak, mint amit a természetalapú megoldásokra (165 milliárd dollár) fordítottak a kormányok. A káros támogatások 66 százaléka a fosszilis tüzelőiparba, 20 százaléka a mezőgazdaságba, a maradék pedig a faipari és halászati szektorokba irányult.

Globálisan a fosszilis tüzelőanyagok fogyasztói támogatása megduplázódott az elmúlt évben, a 2021-es 563 milliárd dollárról 2022-re 1,16 billió dollárra nőtt. Ez a drámai növekedés azokból a fogyasztókat védő szubvenciókból fakad, amelyeket az orosz–ukrán háború miatt egekbe szökő fosszilisüzemanyag-árak hívtak életre.

A mezőgazdaságba több mint 345 milliárd dollár környezetkárosító támogatás áramlik évente. Ezek a rosszul tervezett vagy irányzott támogatások (például egyes termékek ártámogatása vagy a szubvenció műtrágya inputhoz kötése) a környezet kizsigereléséhez és a rossz gyakorlatok fenntartásához vezetnek.

A közpénzeken túl a magánszféra környezetkárosító beruházásai éves szinten ötbillió dollárt teszek ki, ami 140-szer több, mint amennyit a természetalapú megoldásokba fektetnek a cégek (35 milliárd dollár). A természetnek ártó magánfinanszírozásokból az építőipar és a gépipar, az elektromos közművek és a független áramtermelők, az olaj- és gázipar, az ingatlanüzemeltetés, valamint az élelmiszer- és dohányipar részesült a legtöbbet.

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A fosszilis tüzelőanyagok fogyasztói támogatása megduplázódott az elmúlt évben

A természet széles körű pusztítása és leromlása nemcsak az életet fenntartó rendszereket fenyegeti, de súlyosbítja az éghajlati válságot is. A növényzet és talaj által elnyelt és elraktározott légköri szén kulcsfontosságú féket biztosít az ember okozta klímaváltozás fokozódásával szemben: a természetalapú megoldások a szükséges kibocsátáscsökkentés akár harmadát is biztosíthatnák 2030-ig, azonban az ökoszisztémák károsodásával ez a segítő hatás is gyengül.

> A káros állami támogatás felszámolásán túl fontos lenne az állami támogatások összehangolása az éghajlati, környezetvédelmi és fenntarthatósági célokkal.

Óriási kiaknázatlan potenciál rejlik abban, ha jól bánunk a természettel: a természetalapú megoldások – vagyis azok az intézkedések, amelyek az ökoszisztémák védelmét, helyreállítását, valamint a fenntartható gazdálkodást segítik – nemcsak költséghatékonyak, de számos járulékos hasznot is hoznak a víz- és élelmezésbiztonság, az egészség, a gazdaság, a biológiai sokféleség és az éghajlatváltozás szempontjából. A fenntartható gazdálkodási módokba (például agroerdészet, fenntartható legeltetés, takarónövények alkalmazása) való beruházások megnégyszereződhetnek 2025 és 2050 között. Mivel ezen módszerek jelentős bevételt is hoznak, jó lehetőséget kínálnak a magánbefektetések számára is. A természet helyreállítására (például újraerdősítés, a tőzeglápok, mangrovemocsarak és tengerifűmezők helyreállítása) fókuszáló természetalapú megoldások igénylik a legmagasabb beruházást. A helyreállításon túl a 2030-as célok teljesítésében kritikus szerepet játszik a meglevő ökoszisztémák megóvása: a természetalapú megoldások számára szükséges újabb földterületek 80 százalékát a védett területek teszik ki, miközben ezek az extra finanszírozás csak 20 százalékát igénylik költséghatékonyságuknak köszönhetően.

A természetalapú megoldásokba irányuló magánfinanszírozás továbbra is szerény, a teljes finanszírozás kevesebb mint 20 százaléka. Ennek mértéke 2030-ra megtriplázódhat, de ennek egyelőre korlátot szabnak a piaci tényezők. Viszont a természetvédelmet finanszírozni továbbra is főként az állam feladata, hisz a természeti környezet megóvása közjónak tekinthető.

A káros szubvenciók felszámolásán túl fontos lenne az állami támogatások összehangolása az éghajlati, környezetvédelmi és fenntarthatósági célokkal. A kormányzati ösztönzők és szabályozás kulcsfontosságú szerepet játszanak a magánfinanszírozás katalizálásában a természetet kímélő fenntartható gazdálkodás és helyreállítás terén. Az állam a zöld taxonómiákon és vállalati fenntarthatósági követelményeken keresztül is hathat a piaci szereplők beruházási és működési szokásaira. Az EU például jogszabállyal igyekszik visszaszorítani az erdőirtást és fenntarthatóvá tenni a globális ellátási láncokat, illegálissá téve bizonyos vállalatok számára, hogy olyan termékeket használjanak, amelyeket illegálisan elfoglalt területen vagy kivágott erdő helyén termeltek meg. Ezeken túlmenően az olyan innovatív pénzügyi eszközök, mint például a zöld kötvények, a vegyes finanszírozási alapok és a környezetvédelem fejében történő adósságcsökkentés is nagyban hozzájárulhatnak a természet- és klímavédelmet támogató magánfinanszírozás bővüléséhez.

HIRDETÉS

3 hónapra: ~~39 170 Ft~~ helyett **23 550 Ft** (ez 15 620 Ft megtakarítás)

6 hónapra: ~~78 340 Ft~~ helyett **46 200 Ft** (ez 32 140 Ft megtakarítás)

12 hónapra: ~~156 680 Ft~~ helyett **91 200 Ft** (ez 65 480 Ft megtakarítás)

NÉPSZAVA

LEGALÁBB 40% KEDVEZMÉNY a bolti árhoz képest

Fizessen elő!

Olvassa kényelmesen, otthonában a Népszavát!

Rendelje meg online a **www.nepszava.hu** weboldalon vagy hívja ügyfélszolgálatunkat a +36-1 477-9008-as telefonszámon!

„NAPSUGÁR" Üdülő- és Lakásszövetkezet
Székhely 1013 Budapest, Döbrentei u. 13. - Levelezési cím: 8380 Hévíz Tavirózsa u. 3-5.

MEGHÍVÓ

Tisztelt Tagtársunk!

A Napsugár Üdülő- és Lakásszövetkezet Igazgatósága meghívja Önt
Budapesti egység - 2024. március 05-én 12:00 órára
a fenti egységben érdekelt használati jogú tagok **részközgyűlésére.**
A részközgyűlés helyszíne: Honvéd Kulturális Központ rendezvényterem - 1143 Budapest, Stefánia út 34-36.

Napirendi pont:
1. A Budapesti egység küldötteinek megválasztása.
Az Igazgatóság a tárgyi részközgyűlést az 38/2023. december 20-ai határozatával hívta össze hirdetményi összehívás útján, figyelemmel az Üdülő- és Lakásszövetkezet Alapszabályának II/1 pontjában foglaltakra, ennek megfelelően a jelen meghívót és mellékleteit egy országos napilapban megjelenteti az igazgatóság, egyúttal a meghívó és melléklete felkerül az Üdülő- és Lakásszövetkezet honlapjára, valamint kifüggesztésre kerül az Üdülő- és Lakásszövetkezet érintett egységének épületében, székhelyén is. A jelen meghívó melléklete a jelölés folyamatára vonatkozó tájékoztatás és a határozati javaslatok együttesen. A Küldöttek mandátumideje vonatkozásában az alapszabálynak megfelelően a részközgyűlés 2024. március 5-e és 2029. március 5-e közötti időszakra jogosult küldötteket választani, de lehetőség van a részközgyűlés döntése alapján ennél rövidebb mandátum időszakra vonatkozó küldöttválasztásra is. A részközgyűlés a tagok többségének jelenléte esetén határozatképes. *Az Alapszabály szerint a részközgyűlés a határozatokat – a külön szabályozásba tartozó témáktól eltekintve – a napirend szavazáskor jelenlévő létszám egyszerű szótöbbségével hozza. A közgyűlésen a természetes személy tag jogait személyesen, vagy megbízottja útján gyakorolhatja. A Szövetkezet tagját írásbeli meghatalmazás alapján lehet képviselni, az Alapszabályban rögzítetteknek megfelelően.* Amennyiben a fenti időpontra összehívott részközgyűlés határozatképtelen, úgy az újabb részközgyűlést azonos napirenddel az eredeti részközgyűlés fenti napjára és helyszínére 12:30 órára hívjuk össze ismételten. **A megismételt részközgyűlés** a jelenlévők számára való tekintet nélkül **határozatképes.**
Hévíz, 2024. január 31.

A Szövetkezet Igazgatósága nevében: Molnár Tibor elnök sk.

LAPSZÉL

Angolok akarják Gazdag Dánielt

FOTÓ: AFP/RONNY HARTMANN

Négy angol csapat, köztük egy Premier League-ben érdekelt együttes is érdeklődik Gazdag Dániel, a Philadelphia Union magyar válogatott labdarúgója iránt. Ezt Dusan Vasiljevic, a 27 éves középpályás menedzsere árulta el az M1 aktuális csatornának, ugyanakkor hozzátette, nagyon messze vannak még a konkrét megállapodástól és véleménye szerint a négy lehetőség közül csak az egyik lehet igazán komoly. A 23-szoros válogatott futballista 2025 végéig hosszabbította meg szerződését az Egyesült Államokban. MTI

Kubatov más ligában játszana az FTC-vel

A HírTV Radar Című műsorában, illetve az InfoRádióban Kubatov Gábor, a Ferencváros elnöke azt állította, hogy egy közép-európai liga létrehozásáról tárgyalt az Európai Labdarúgó Szövetség (UEFA) vezetőivel. Szerinte az érintett országokban (Magyarország, Szerbia, Horvátország, Románia, Szlovákia, Bulgária, Csehország) le kellene rövidíteni a bajnokságokat, s a ligák legjobb csapatai azután a közép-európai ligában játszanának. Kubatov szerint az MLSZ és az UEFA nyitott az ötlet kidolgozására. NSO

Visszatér a Citybe Európa egyik legjobbja

FOTÓ: AFP/OLI SCARFF

Csaknem két hónapos kényszerszünet után szerdán visszatér a 23 éves Erling Haaland, a Manchester City norvég futballsztárja. Európa egyik legjobbja a hónap elején kezdett újra edzeni lábsérülése után, és Pep Guardiola menedzser kedden közölte: számít rá a Burnley elleni hazai bajnokin. Az idényben 19 gólnál tartó Erling Haaland december 6. óta nem játszott. NÉPSZAVA

Brazil fociválogatottat igazol a Kisvárda

A Nemzeti Sport információja szerint Wellington Nem a Kisvárda Master Good NB I-es együttesében folytatja pályafutását. A 32. életévét betöltött, háromszoros brazil válogatott csatár hazájában több csapatban is megfordult, Európában a Sahtar Donecknél szerzett magának hírnevet (háromszoros ukrán bajnok, és Ukrán Kupa-győztes), legutóbb a brazil másodosztályú Vitóriát erősítette, amellyel feljutott az élvonalba, de a 2023-as év végén távozott a csapattól, így szabadon igazolható. NÉPSZAVA

Hét esélyes a két kispadra

EDZŐMUSTRA Barcelonában Xavi, Liverpoolban Jürgen Klopp köszön le a szezon végén. Áttekintettük, kik a legsanszosabb jelöltek a posztjukra.

KOROM MILÁN

A Liverpool labdarúgócsapata nyolc és fél év után keres újra edzőt, a Barcelona pedig két és fél esztendőt követően kényszerül hasonló lépésre. Jürgen Klopp múlt pénteken jelentette be döntését, amelyet azzal indokolt, hogy elfáradt és egy évig egészen biztosan nem irányít sem klubot, sem nemzeti csapatot. Liverpoolban alapvetően nem volt ok a váltásra, nem úgy Barcelonában. A klublegenda Xavi azt követően jelezte, hogy a szezon végén távozik, hogy a Barcelona hazai pályán 5-3-ra kikapott a Villarrealtól, ezzel pedig szinte elérhetetlen távolságba került a bajoki cím. Klopp már novemberben jelezte a klubvezetés számára, hogy nem folytatja, így Liverpoolban már egy ideje gondolkodhatnak az utódjában, míg Barcelonában korántsem ennyire egyértelmű a helyzet.

Jürgen Klopp elfáradt, egy évig biztosan nem irányít se klubot, se válogatottat

FOTÓ: AFP/ GUSTAVO PANTANO/MI NEWS/NURPHOTO

XABI ALONSO

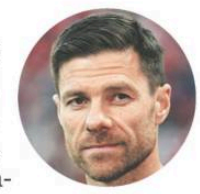

A fogadóirodák az egykori Liverpool-játékost tartják a legnagyobb favoritnak Klopp pótlására. A 42 éves, egykori középpályás ugyanakkor nem rendelkezik túl sok vezetőedzői tapasztalattal, korábban a Real Madrid U13-as korosztályánál dolgozott, majd a Real Sociedad harmadosztályban szereplő B-csapatát irányította. 2022-ben került a Bayer Leverkusenhez, amely akkor romokban hevert. Most viszont szárnyal: 19 fordulót követően 15 győzelemmel és négy döntetlennel magabiztosan vezeti a Bundesligát. „Jelenleg nagyon boldog vagyok a Leverkusenben, élvezem a munkát, hiszen minden egyes nap és minden egyes meccs egy külön kihívás. Nem gondolkodom arról, hogy mi lesz a következő munkám, csak a jelenre figyelek” – szögezte le diplomatikusan Alonso.

ROBERTO DE ZERBI

A 44 éves olasz szakember a hírek szerint Liverpoolban és Barcelonában is potenciális jelölt. A Brightonnál eltöltött másfél éve alatt remek teljesítményt nyújtott. A csapat tavaly a hatodik lett a Premier League-ben, jelenleg a hetedik helyen áll. Mindezt úgy, hogy a legjobb játékosok időről időre távoznak. De Zerbi nemcsak eredményes, hanem szórakoztató futballt is produkál, ez még inkább kelendővé teszi. Csak idő kérdése, hogy egy top csapat kispadján láthassuk.

RUBEN AMORIM

Xabi Alonso és De Zerbi is a fiatal generációt képviselik, Amorim pedig még 40 esztendős sincs. A korábban 14-szeres portugál válogatott középpályás 2020 óta irányítja a Sportingot, amellyel bajnokságot és szuperkupát nyert. Elhódította kétszer a Portugál Kupát, mindez pedig korábban a Braga mestereként is sikerült már neki. A Sporting jelenleg is vezeti a portugál bajnokságot, Amorimot pedig nagy elismerés övezi.

RAFAEL MARQUEZ

A 44 éves korábbi középhátvéd játékosként hosszú éveket töltött Barcelonában, 2022 óta pedig ő irányítja a második csapatot. A közeget tehát jól ismeri, a klubnál pedig előszeretettel neveznek ki trénernek korábbi játékost, elég, ha csak Xavira, Pep Guardiolára vagy Luis Enriquére gondolunk.

HANSI FLICK

Az 58 éves német szakember a Bayern Münchennél remek munkát végzett, 2020-ban Bajnokok Ligáját, Bundesligát és Német Kupát is nyert a klubbal. Később a német válogatott szövetségi kapitányaként csúfosan megbukott. Tavaly szeptemberi menesztése óta nincs munkája. A hírek szerint Flick 2021-ben egyszer már visszautasította a Barcelonát, amely most ismét felvette vele a kapcsolatot.

JOSÉ MOURINHO

Az AS Romától a közelmúltban menesztett portugál szakembert gyorsan összeboronálták a szaúdi al-Sababbal, ám ő végül nemet mondott. Egy hete a barcelonai reptéren készült róla videó... Pályafutása elején már dolgozott a Barcelonánál, Sir Bobby Robson és Louis van Gaal segítője is volt a katalán csapatnál, ugyanakkor később a Real Mardidot is irányította, a szurkolók pedig nem biztos, hogy kitörő örömmel fogadnák. Már csak azért sem, mert korábbi klubjainál defenzív futballt játszott, amely aligha összeegyeztethető a Barcelona identitásával.

MIKEL ARTETA

Az Arsenal spanyol trénerében ott van a Barcelona DNS-e, hiszen ifistaként a klubot erősítette. Xavi lemondása után a Diario AS című spanyol kiadvány arról számolt be, hogy a spanyol tréner már közölte környezetével, nyitott arra, hogy a Barcelonát irányítsa. Arteta később ingerülten reagált a sajtóhírre. „Ezek mind álhírek. Nem tudom, honnan jött, de teljesen valótlan, és rendkívül kihoz a sodromból. Jelenleg jó helyen vagyok, jól is érzem magam” – zárta rövidre a felvetést.

Amatőr csapat nyújt segítő kezet a fiatal futballistáknak

ÚJÍTÁS Figyelemreméltó kezdeményezéssel próbálja a futballban tartani a fiatalokat a BLSZ II. osztályában szereplő Budapesti Atlétikai Klub és az NB II-ben érdekelt BVSC. Egy fiatal játékos karrierjében mindig sorsdöntő pillanat a profivá válás időszaka. Sokan akkor hagyják abba a játékot, amikor nem kapnak profi szerződést. Hogy ők ne kallódjanak el és a sportágban maradjanak – ez az egyik legfőbb célkitűzése a két zuglói klub közötti megállapodásnak.

„Harmadik éve dolgozunk együtt. A BVSC-nek nincs második csapata, így minden szezonban vannak olyan játékosai, akik nem kapnak lehetőséget a felnőttkeretében, számukra biztosítunk játék- és edzéslehetőséget – magyarázta a Népszavának Magyar Attila, a BAK utánpótlás-vezetője. – Ott vagyunk az edzéseken, megbeszéljük, mely játékosok kerülnek hozzánk, kiknek tudunk helyet biztosítani a budapesti amatőrbajnokság második vonalában. Miután átkerültek hozzánk, riportokat készítünk, megosztjuk a tapasztalatainkat a BVSC illetékeseivel, így megvan annak is az esélye, hogy a jól teljesítő játékosra mégis igényt tartanak, és mégiscsak szerződést kap a profik között.”

FOTÓ: NÉPSZAVA

A fiatalok elkallódásának kívánnak gátat szabni Zuglóban

Az 1900-ban az MTK-ból kivált atléták által alapított klub – mely 1947-ben megszűnt, majd 2018-ban Molnár Bertalan elnök jóvoltából újjáéledt – számára komoly erősítést jelentenek a 19 éves játékosok. Általában 6-8 fiatal számára tudnak lehetőséget adni.

„Ez előnyös a sportolónak, aki nem hagyja abba a játékot, előnyös a BVSC-nek és persze nekünk is” – mondta Magyar, s kiemelte annak fontosságát, hogy a BAK a BVSC egyik hátsó műfüves pályáján vívja a hazai meccseit, tehát a hozzájuk átkerült labdarúgók csak új társaságba kerülnek, de továbbra is a megszokott sporttelepre járhatnak sportolni.

„Egyelőre csak a BAK és a BVSC között létezik a kezdeményezés, de tervezzük elősegíteni, hogy más amatőr és NB II-es vagy NB III-as csapat között is létrejöjjön ilyen közös munka. Sőt, azon is dolgozunk, hogy a kiöregedő játékosok sportban tartását hasonló módon segítjük majd elő” – zárta szavait Magyar. NÉPSZAVA

Francia válogatott Szegeden

Szerződtette a férfikézilabda Bajnokok Ligájában érdekelt OTP Bank-Pick-Szeged a francia válogatott beállót, Jérémy Totót, aki kétéves szerződést kötött a Tisza-partiakkal. A játékos tavasszal játszott a francia válogatott Eb-selejtezős mérkőzésein, de nem került be a végül Eb-győztes keretbe. NÉPSZAVA

Megóvták az FTC elleni mérkőzést

A DVSC női kézilabdacsapata megóvta az FTC ellen 24-21-re elveszített bajnokit, mert Tomori Zsuzsanna a kétperces büntetés letelte előtt visszatért, és a „végeredmény alapvetően befolyásolja a bajnokság végkimenetelét", „az európai kupákban induló csapatok sorrendjét", s a műhiba „hátrányosan érinti a DVSC-t" – írta a klub. NÉPSZAVA

Malone 400. NBA-győzelme

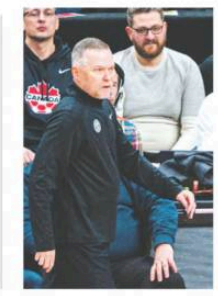

A nyugati konferencia második helyén álló Denver Nuggets hazai pályán 113–107-re legyőzte a keleti második Milwaukee Bucksot az észak-amerikai profi kosárlabdaliga (NBA) kedd hajnali játéknapján. Nuggets-edzőként ez volt Michael Malone edző 400. alapszakaszban aratott győzelme. NÉPSZAVA

Őket nem lehet kézivezérelni

ÉRTÉKELÉS Nem hisznek az egységesítésben, szerintük nem egy út van, szabadon kell alkotni, ez az egyik magyarázata a francia kézilabda folyamatos sikereinek: Borsos Attila, 182-szeres válogatott kézilabdázó, a Sport TV szakértője az Eb-győztes csapatot elemezte.

VINCZE ATTILA

FOTÓK: AFP/KIRILL KUDRYAVTSEV

Ezt a beszélgetést harmadszor folytatjuk le: amikor a francia válogatott világbajnokságot nyert, amikor olimpiát, és most, amikor Eb-t. Mi van náluk a levegőben, hogy ilyen verhetetlen csapatuk van?

Több tényezője van a sikersérianak, ami nem a véletlen műve: lényegében harminc éve tart ez a valóban páratlan sorozat, amelynek talán legfontosabb eleme, hogy a francia válogatott mint intézmény, folyamatosan olyan szellemiséget sugároz a keretbe érkező játékosok felé, ami mindig segíti, támogatja az újoncokat. A csapat tagjai pedig éhesek a sikerre, nem kényelmesednek el, és ez az a motivációs szint, ami meghatározza az újoncok hozzáállását. Olyan rendszerbe lépnek be, ahol a motivációs környezet és a csapatkultúra folyamatosan előre viszi őket.

Elég egyszerűnek hangzik.

De csak annak, aki ezt hiszi, mert az efféle attitűd nem feltétlenül jellemző a többi válogatottra. Például a magyarnál ez a személet nem ilyen konstans. Amúgy a franciáknál alap, hogy bármennyire is tehetséges egy játékos, alárendeli magát a közösségnek. Ráadásul a szövetségi kapitányi poszton sem kapkodnak a vezetők: nagyon ritkán változtatnak, Costantini másfél évtizedig irányított, Onesta szintúgy, csak Dinar volt rövid ideig, mert nem találta az összhangot a játékosokkal, de Gille is már ötödik éve ül a kispadon. Félelmetes eredményeik vannak, volt olyan sorozatuk, amikor tíz világverseny döntőjében voltak érdekeltek és mind a tízet megnyerték. És ez a női vonalra is érvényes, Olivier Krumbholz hasonlóképp hosszú ideje, két részletben már huszonharmadik éve kapitány.

Szokásos forgatókönyv: az olimpiai bajnoki cím után az Eb-dobogó tetején is a gallok állnak

És honnan vannak ilyen jó játékosaik? Vannak akadémiáik?

A magyarhoz hasonló akadémiai rendszer ismeretlen náluk, de nagyon jó az utánpótlásképzésük, egymás után termeli ki a jobbnál jobb generációkat. A férfiak most nyerték a negyedik Eb-jüket, de ez lényegében három különböző generációhoz köthető. Több korábbi válogatott sztár fia is alapember lett, a Mahé vagy a Richardson család már-már dinasztiaszerűen válogatott kézilabdásokat ad a nemzeti csapatnak. Nem akadémiai rendszerben gondolkodnak, a képzés a klubokban folyik, csak a legjobbakat hívják meg egy központi edzőtáborba, ahol specifikusan fejlesztik őket. Nincs nagy titkuk, a szövetségi kapitány Guillaume Gille tudja, hogy Karabatic, a korszakos zseni életkorából fakadóan kiöregszik, ezért cirka öt éve keresi és építi azt a játékost, aki majd a helyére léphet: és ez ugyanígy van a balátlövő vagy a beálló poszt esetében is.

Látott olyan szakmai újdonságot az Eb-győztes franciáktól, amit eddig nem?

Szakmailag nem hozott újat az Eb, manapság a taktika sikere az apróságokban rejlik: nagyjából minden csapatnál ugyanazokat a mozgásokat, játékszituációkat látni, területet nyitnak, jönnek a szuperjátékosok, akik aztán egy az egyben megpróbálnak helyzetbe kerülni. A franciáknak sok kiváló játékosuk van, relatíve könnyen tudnak előnyt szerezni, jön a keresztmozgás, aztán még egy, majd az üresen álló beállónak adják a labdát és gól. És rettenetesen gyorsak! Minden a részleteken múlik, azon, hogy milyen képességű játékosokkal tudják előkészíteni ezeket a szituációkat, ebben vannak a többiek fölött a franciák, hiszen riválisaiknál több kivételesen képzett kézilabdázójuk van.

Gille szövetségi kapitány stílusa is jobb a kollégáknál?

Érdekes nála, hogy a stabil, jószerivel állandó kezdőcsapatban hisz, és inkább menet közben forgatja a pályán lévőket. Válogatottjában elfogadták a hierarchiát, ez nem zavarja a kispadosokat, hiába sztárok ők is. De nem csak ez lehet feltétlenül a nyerő út, például Krumbholz, a női kapitány pont ennek az ellenkezőjét csinálja, folyamatosan variálja a kezdőt. A franciák nem hisznek az egységesítésben, szerintük nem egy út van, szabadon kell alkotni. Az is figyelemre méltó, hogy a szövetségi kapitányok a mérkőzéseken nem mennek bele mélyen a szakmai utasításokba, gyakran látni, hogy időkérések esetén a pályán lévők közül egy játékos dönti el a végső figurát. A kapitány a kereteket adja meg, és az egókat menedzseli. Ezen a szinten nincs másra szükség, mert Fabregasnál, Karabaticnál, Remilinél vagy Memnél úgysem tud az adott pillanatban okosabb lenni. Az utolsó szó persze az edzőé, de ezeket a játékosokat nem lehet kézivezérelni.

A magyarok ötödik helye egyértelműen siker, de mennyire realitás?

Nagyon jó eredmény, pozitívan lehet értékelni, a válogatott az esetek többségében kijátszotta magából, amit tud. Nekünk nincsenek olyan extra kézilabdásaink, mint az érmes válogatottaknak. Bánhidi Bence egyetlen, aki a posztján a top ötben van. Ugyanakkor a védekezésben sikerült kihasználni a meglévő fizikai fölényt, ami Chema Rodríguez kapitány érdeme. Játékban szerintem elérte nagyjából tudása maximumát a válogatott, most lelki, mentális téren kell erősödnie, hogy innen is továbblépjen. Odáig már eljutott a csapat, hogy nem muszáj egy centivel a szakadék előtt lennie ahhoz, hogy pluszmotivációhoz jusson, alapból is tud harcolni és elhitte, hogy képes nyerni. A következő szint az lesz, ha ezt a franciák, a dánok vagy a svédek ellen is elővezetik a fiúk. Ha elhiszik, hogy lehet még följebb lépni, már „csak" meg kell tenni.

Szakmailag nem hozott újat az Eb, manapság a taktika sikere az apróságokban rejlik, de a szakértő szerint a franciáknak van a legtöbb kivételesen képzett kézilabdázójuk

VÉLEMÉNY

BORSOS ATTILA:

A magyarok ötödik helye nagyon jó eredmény, pozitívan lehet értékelni

Bob nemet mondott Kós vb-jére

ÚSZÁS A párizsi olimpia a fő célja, ezért hagyja ki a pénteken kezdődő dohai világbajnokságot az úszó Kós Hubert, a 200 méter hát címvédője. „Nagyon nehéz nemet mondani egy ilyen versenyre. Tavaly ott voltam a világbajnokságon, ráadásul nyertem is. De a fókuszban egyértelműen az olimpia van" – idézte a magyar szövetség oldala a 20 éves úszót, aki több mint egy éve készül az Arizona State egyetemen a legendás Michael Phelps korábbi edzője, Bob Bowman irányítása mellett.

„Amikor beszéltünk Bobbal a világbajnokságról, határozottan azt mondta, hogy nem mehetek. Rá lehet hallgatni, hiszen a valaha volt legeredményesebb edző az úszósport történetében, szóval, ha ő azt mondja, hogy nem, akkor nem. Ha ő úgy hiszi, ez visz a jó irányba, akkor biztos a jó irányba haladunk!" Kós Hubert elmondta, idén sokkal előrébb tart, mint egy éve: „Tavaly január végén még azt sem tudtam, merre van a fal. Most, hogy már tudom, hogy néz ki egy felkészülési időszak, sokkal jobb. Túléltem a téli alapozást. Azzal, hogy ezt maradéktalanul elvégeztem, sokkal jobban érzem magam a vízben és egy fokkal erősebbnek. A cél az, hogy az olimpiáig folytassuk ezt a nagyon komoly munkát, aztán meglátjuk, mi történik!" NÉPSZAVA

Ha az úszósport legeredményesebb edzője azt mondja, hogy nem, akkor nem – ezért hagyja ki a vb-t Kós Hubert, a 200 hát címvédője

FOTÓ: AFP/PHILIP FONG

Elfogták a Thököly úti tettest

A rendőrség kétnapos hajsza után elfogta azt a 34 éves férfit, aki egy dulakodás során az autók elé lökte 66 éves áldozatát a fővárosi Thököly úton szombat este. Egy presszó előtt vitatkoztak össze, a szóváltás elfajult, és verekedés közben a támadó az úttestre lökte a másik férfit, ahol egy autó halálra gázolta. POLICE

Jádemaszkot találtak a maja király sírjában

Ép, jádéból készült maszkot fedeztek fel az északkelet-guatemalai Chochkitamban, egy maja király sírjában – számol be a Heritage Daily. A lelőhelyet 1909-ben fedezték fel, a területen jelenleg is zajlanak kutatások. NATGEO

Robbanás

Keddre virradó éjjel felrobbant egy személyautó Rotterdamban, a szomszédos lakóházban tűz ütött ki. A nagy erejű detonáció ablakokat tört be, lakások falait döntötte le és autókat rongált meg. Legalább két ember megsérült, egyiküket kórházba szállították, a háztömbben élő több tucat lakót evakuálták, három embert eltűntként kezelnek. MTI

Eltűnt egy méregdrága bor Párizs egyik éttermében

FRANCIAORSZÁG Több mint 1,5 millió euró (584 millió forint) értékű bor tűnt el Párizs egyik leghíresebb éttermében, a La Tour d'Argent-ből – írja a BBC. A Romanée Conti a világ egyik legdrágább bora, de csak akkor vették észre, hogy nincs meg, amikor leltározást tartottak a pincében. Igaz, nem lehet könnyű számontartani minden egyes palackot, hiszen nagyjából 300 ezer darab van a pincében. Az étterem feljelentést tett a francia rendőrségen, ám rablásra utaló bizonyítékot nem találtak.

Csak annyit tudtak mondani a rendőrségnek, hogy a drága bor valamikor 2020 januárja után tűnhetett el, akkor volt ugyanis utoljára leltározás. A BBC cikke szerint a legutóbbi leltározáskor 83 palack bort nem találtak. Egy sommelier szerint azonban a tolvaj nehezen tudná eladni ezeket a palackokat, mert mindegyik számozott. A La Tour d'Argent éttermet „Párizs legrégebbi éttermeként" emlegetik, a története 1582-ig nyúlik vissza, habár ezt a történészek vitatják. Az étteremben jó pár államfő és uralkodó vendégeskedett.

A borlap körülbelül 8 kilogramm súlyú, és egy kocsin kell kitolni a vendégeknek. NÉPSZAVA

A bor 2020 januárja után tűnhetett el, akkor volt ugyanis utoljára leltározás.

Egy sommelier szerint a tolvaj nehezen tudná eladni ezeket a palackokat

FOTÓ: AFP/DANIEL BOCKWOLDT/DPA

Csipek az emberi agyba

TELEPÁTIA Megkapta a világ első betege a Neuralink agyba ültethető csipjét – írta az X-oldalán Elon Musk.

FOTÓ: FEDERIC LEGRAND

A Neuralink hosszabb küzdelmek után tavaly májusban kapott engedélyt az amerikai gyógyszerfelügyelettől (FDA), hogy megkezdheti embereken is a kísérleteket

VARGA PÉTER

Elon Musk X-posztban tette közzé röviden a hírt. „Az első ember implantátumot kapott a @Neuralinktől, és jól halad felépülése. A kezdeti eredmények ígéretes idegi impulzustüskéket mutattak." A Neuralink létrehozásakor Musk azt tűzte ki célul, hogy bizonyos idegrendszeri betegségek esetén a kieső funkciókat számítógépes kapcsolat segítségével lehessen pótolni, de csipek emberek agyába helyezésével az agyi interfész technológiával (BCI) foglalkozó vállalkozások között nem a Neuralink az egyetlen és nem is az első a világon. A Neuralink hosszabb küzdelmek után tavaly májusban kapott engedélyt az amerikai gyógyszerfelügyelettől (FDA), hogy megkezdheti embereken is a kísérleteket, csipek behelyezésével. A csip, amely 64, az emberi hajnál vékonyabb szállal kapcsolódik az agy megfelelő területéhez, az „akaratlagos mozgást" irányítja. A vállalat szerint ezek a szálak lehetővé teszik az implantátum számára – amely egy kábel nélkül tölthető akkumulátorról kapja az energiát –, hogy rögzítse és továbbadja az agyi jeleket – huzalok nélkül – egy applikációhoz, amely dekódolja, milyen mozgást szeretne a beteg végezni. Tegnap Musk azt X-elte, a módszer neve Telepathy (Telepátia). Szerinte a Telepátia képessé teszi az embereket arra, hogy használják a telefonjukat vagy a számítógépüket és rajtuk keresztül szinte bármilyen eszközt a gondolataikkal. „Az első felhasználók azok lehetnek, akik elvesztették végtagjaikat. Képzeljük el, hogy Stephen Hawking gyorsabban tud kommunikálni, mint egy gyorsíró vagy egy aukcióvezető. Ez a cél" – tette hozzá.

Musk vállalkozása azonban nem az egyetlen, amely ezzel foglalkozik, a Synchront Jeff Bezos és Bill Gates támogatja, a Paradromics is ilyen, a utahi Blackrock Neurotech 2004 óta már több implantátumot épített be. A Precision Neuroscience, amelyet a Neuralink társalapítója, Craig Mermel hozott létre, szintén azt a célt tűzte ki, hogy segítsen mozgásképteleneknek. Az ő csipjük azonban másképp működik, egy nagyon vékony szalagra hasonlít, ami az agy felszínén foglal helyet, és „egy mikronyíláson a koponyán keresztül" ültethető be, ami szerintük sokkal egyszerűbb procedúra. Ők az agyi komputerinterfészt tavaly nyáron implantálták először emberi agyba, a folyamat olyan gyorsan történt, hogy Mermel, aki jelen volt a műtétnél, észre sem vette, pár pillanatig félrenézett, és mire visszafordult, a papírvékony eszköz már a helyén is volt. A Layer 7 Cortical Interface nevű eszközük, amely elektródák sorozata egy vékony filmrétegben, szintén vékonyabb a hajszálnál, és anélkül ültethető be, hogy megsértené az agy felszínét, az elektródák nem hatolnak be a szövetekbe. Három olyan betegbe ültették be ideiglenesen, akik agytumor miatt műtétre vártak. 15 percig volt bennük az elektródákat tartalmazó szalag, és adatok sokaságát közvetítette az ébren lévő páciensek agyából a műtét alatt. Egy hagyományos elektróda 4 millimétert fed le, ekkora területen a Layer 7500–1000 elektródája fér el. Mivel megfelelően működtek, a továbbiakban újabb alkalmazási lehetőségeket keresnek, például a Precision szerint is lehetővé teheti majd ALS-betegek számára, hogy kurzort mozgassanak, gépeljenek vagy szociálismédia-platformokon jelenjenek meg gondolataikkal.

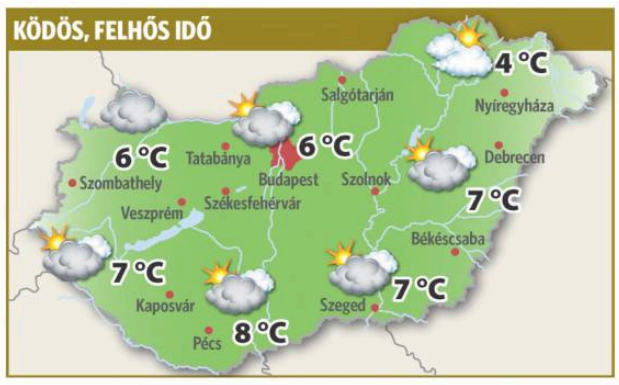

Boldog névnapot, Marcella!

A Marcella női név a Marcell férfinév női párja. A Marcell férfinév latin eredetű. A Marcellus családnévből származik, ez pedig a Marcus becézőjéből.

KENÓ Január 30.

2	6	14	17	19	21	23	30	42	46
50	52	53	57	59	60	61	68	69	75

Egyre nő az ember-elefánt konfliktus

KLÍMA A globális hőmérséklet-emelkedéssel és az elefántok életterének csökkenésével egyre gyakoribbá válhatnak az emberek és elefántok közötti konfliktusok, áll egy frissen publikált tanulmányban – írja a 444.hu. A kutatók 2050-ig modellezték különféle forgatókönyvek alapján az emberi populáció sűrűségének változását, a termőföldek elhelyezkedését és az ázsiai és afrikai elefántok várható életterét. A kutatásban „ember-elefánt konfliktusnak" tekintettek minden olyan interakciót, ami a két fél bármelyikére nézve negatív eredménnyel jár. Az egyik jellegzetes konfliktusfajta az, amikor az éhező elefántok mezőgazdasági földeket lepnek el, és elpusztítják a termést, mire az érintett gazdák bosszúból elefántokat lőnek le. A konfliktusok gyakori terepét jelentik a kukorica- és kölesföldek, mert ezek az elefántok kedvencei közé tartoznak. A modellek szerint minél magasabb szén-dioxid-kibocsátással kalkuláltak, annál jobban nőtt az állat-ember konfliktusok esélye. Ezek a feszültségek megnehezítik az életterük csökkenése és az orvvadászat miatt eleve zuhanó elefántpopulációk védelmét. Az elefántok viselkedése összetett, azt a klímaváltozás különböző aspektusai (például a rendelkezésre álló ivóvíz mennyisége) befolyásolják. Emiatt az állatok új vonulási útvonalakat választanak, ami feszültségforrás lehet az emberekkel. Ilyen összecsapások legnagyobb eséllyel Közép-Kelet-Afrika egyes részein és Indiában fordulhatnak elő. A konfliktusveszély a jövőben az ázsiai elefánt elterjedési területének északi határán növekedhet. NÉPSZAVA

FOTÓ: SHUTTERSTOCK

A kutatók szerint az emberi beavatkozás segíthet, hogy legyenek új útvonalak

NÉPSZAVA
Szociáldemokrata napilap • Alapítva: 1873-ban
Főszerkesztő: NÉMETH PÉTER
Főszerkesztő-helyettes: HORVÁTH GÁBOR, VARGA DÓRA
Fejtő Ferenc 1909-2008; Andrassew Iván 1952-2015
Online főszerkesztő: ÁGOSTON ZOLTÁN • Szerkesztő: MARKOTAY CSABA • Rovatvezetők: BODA ANDRÁS (belpolitika), HÁRS KATALIN (fotó), HOMPOLA KRISZTINA (kultúra), MUZSLAI KATALIN (mozaik), N. KÓSA JUDIT (publicisztika), RÓNAY TAMÁS (külpolitika), TÖRŐ ANDRÁS (gazdaság), VARGA T. RÓBERT (sport) • Mellékletek: BALASSA TAMÁS, BÁLINT ORSOLYA (Visszhang), RÁCZ I. PÉTER (Nyitott mondat), SIMON ZOLTÁN (Szép Szó) • Főmunkatársak: BALOGH GYULA, CZENE GÁBOR, DANÓ ANNA, GÁL MÁRIA, MARNITZ ISTVÁN, SZALAI ANNA. Internet URL-cím: http://www.nepszava.hu; e-mail cím: nepszava@nepszava.hu
Kiadja a XXI. Század Média Kft. (1191 Budapest, Vak Bottyán u. 75/A–C Központi telefon: 06 1 477-9000) • Felelős kiadó: a kft. vezetője • Előfizetéssel kapcsolatos ügyek: 06 1 477 9008 / 06 1 999 9508, terjesztes@nepszava.hu • Hirdetés: 06 1 999-9528 / 06 1 489-8811, hirdetes@nepszava.hu. • Előfizetési díj egy hónapra 7950 Ft, negyedévre 23 550 Ft, fél évre 46 200 Ft, egy évre 91 200 Ft • Árusításban terjeszti: Lapker Zrt. • Előfizetésben terjeszti: Médialog-DMHM Zrt. (mlog.hu) 06 1 999 9689 vagy 06 1 460 2753 ugyfelszolgalat@mlog.hu • Nyomdai előállítás: Mediaworks Hungary Zrt. www.mediaworks.hu • ISSN Bp 0133-1701 ISSN • Vidék 0237-3785. • A NÉPSZAVA példányszámát a MATESZ hitelesíti.
Partnereink: IMEDIA OBSERVER